

PASŪTĪTĀJS: SIA "ZAAO"

IZPILDĪTĀJS: SIA "GEO CONSULTANTS"

LĪGUMS: PAR REĢIONĀLĀ ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNA 2023.-2027. GADAM
IZSTRĀDI VIDZEMES ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS REĢIONAM

LĪGUMA NR. NR. 3.23/70

LĪGUMA DATUMS: 06.06.2022.

Vidzemes reģionālais atkritumu apsaimniekošanas plāns 2023.-2027. gadam - projekts

VALMIERA, 2023

Saturs

1	Ievads	5
2	Vidzemes AAR raksturojums	7
2.1	Reģiona teritorija un iedzīvotāji	7
2.2	Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas raksturojums	10
2.2.1	Esošais pienākumu un atbildības sadalījums atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu nodrošināšanā	10
2.2.2	Atkritumu apsaimniekošanas komersanti	14
2.3	Savākto atkritumu veidu un apjomu raksturojums	14
2.4	Poligonos apsaimniekotie atkritumi	16
2.5	Speciālo grupu atkritumu apsaimniekošana	16
2.6	Atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras raksturojums	19
2.6.1	Sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punkti	19
2.6.2	Šķiroto atkritumu savākšanas laukumi	19
2.6.3	Sadzīves atkritumu poligonu infrastruktūras raksturojums.....	21
2.6.4	Ārpus poligoniem izvietotās sadzīves atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras raksturojums	23
3	Atkritumu apsaimniekošanas sektora stratēģiskie mērķi	24
3.1	Sasniedzamie kvalitatīvie rādītāji	24
3.2	Reģionālā līmenī sniedzamie mērķi	25
3.3	Pāreja uz aprites ekonomiku un industriālā simbioze	26
4	Atkritumu ražošanas prognoze un sniedzamie kvantitatīvie rādītāji	29
4.1	Lietotie pieņēmumi	29
4.2	Atkritumu ražošanas prognoze	31
4.3	Pārstrādes mērķu sasniegšana	32
5	Priekšlikumi par plānā ietveramajiem pasākumiem	34
5.1	Rekomendācijas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošanai	34
5.2	Reģiona pašvaldību plānotās aktivitātes atkritumu apsaimniekošanas pilnveidošanā	38
5.3	Prioritāri īstenojamie pasākumi - kopsavilkums	42
5.3.1	Atkritumu dalītās vākšanas sistēmas attīstība	42
5.3.2	Atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai infrastruktūra	43
5.3.3	AARC "Daibe" un poligona "Kaudzītes" infrastruktūras attīstība	44
5.3.4	Lokālās atkritumu pārstrādes un reģenerācijas infrastruktūras attīstība	44
5.3.5	Sabiedrības informēšanas un izglītošana pasākumi	45
5.3.6	Informācijas apkopošana un datu bāzu uzturēšana	46

6	AARC izveide un reģiona zonējums.....	47
6.1	Reģiona dalījums atkritumu apsaimniekošanas zonās	47
6.2	Iespējamie AARC izveides modeļi	47
6.3	AARC funkcijas	50
7	Potenciālo plānā paredzēto pasākumu īstenošanas finansēšana.....	52
7.1	Finansējuma avotu vispārējs raksturojums	52
7.2	Plānotās infrastruktūras uzturēšanas un citu pasākumu īstenošanas izmaksas	52
7.3	Eiropas Savienības fondu finansējums.....	53
7.4	Plānā paredzēto pasākumu investīciju izmaksu novērtējuma sagatavošana	54
8	Plānotie pasākumi – prioritārais saraksts, īstenošanas laika grafiks	60
9	Atbilstībaplānošanas dokumentiem un normatīvajiem aktiem atkritumu apsaimniekošanas jomā	63

Lietotie saīsinājumi

AAK	Atkritumu apsaimniekošanas komersants
AAL	Atkritumu apsaimniekošanas likums
AAP	Atkritumu apsaimniekošanas plāns
AAVP	Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns
AAR	atkritumu apsaimniekošanas reģions
AARC	Atkritumu apsaimniekošanas reģionālais centrs
BA	Bīstamie atkritumi
BBNA	būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumi
Bio A	bioloģiskie atkritumi
BNA	bioloģiski noārdāmie atkritumi
VAAR	Vidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģions
DRN	dabas resursu nodoklis
DV	dalītā vākšana
EEIA	elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumi
ES	Eiropas Savienība
EUR	eiro
g	gads
OI	otrrreizējās izejvielas
milj.	miljoni
MK	Ministru Kabinets
MKN	Ministru Kabineta noteikumi
NAIK	no atkritumiem iegūts kurināmais
NSA	nešķīrotie sadzīves atkritumi
NTL	nolietoti transportlīdzekļi
NVO	Nevalstiskā organizācija
PA	pārtikas atkritumi
PET	polietilēna tereftalāts
PL	pamatlīdzekļi
RAS	ražotāja paplašinātās atbildības sistēmas
SA	sadzīves atkritumi
SADSP	sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punkts
SAP	sadzīves atkritumu poligons
SEG	siltumnīcu efekta gāzes
ŠASL	šķīroto atkritumu savākšanas laukums
SPRK	Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija
tūkst.	tūkstoši
t	tonna

1 Ievads

Vidzemes reģionālais atkritumu apsaimniekošanas plāns (turpmāk VRAAP) ir izstrādāts ievērojot "Atkritumu apsaimniekošanas likuma"¹ III nodaļa un Ministru kabineta 2021.gada 22.jūnija noteikumi Nr.397 „Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas valsts un reģionālajiem plāniem un atkritumu rašanās novēršanas programmu”² (turpmāk MKN 397), kur noteikts plāna saturs, tā apspriešanas un apstiprināšanas kārtība prasības. Plāna izstrādes mērķis ir “Valsts atkritumu apsaimniekošanas plāna 2021.- 2028. gadam”³ (turpmāk AAVP) noteikto mērķu un uzdevumu īstenošana Vidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā (turpmāk VAAR), t.sk.:

- atkritumu dalītās vākšanas sistēmas attīstība;
- atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai infrastruktūras attīstība;
- atkritumu sagatavošanas reģenerācijai un pārstrādei iekārtu modernizācija;
- atkritumu pārstrādes un reģenerācijas infrastruktūras attīstība;
- poligona infrastruktūras attīstība;
- sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumu īstenošana.

VRAAP ietver pasākumu plānu esošo tehnisko un organizatorisko risinājumu pilnveidošanai, kuru mērķis ir veicināt aprites ekonomikas principu īstenošanu reģionā, kā arī uzlabot atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma kvalitāti un pieejamību.

Vispārējie principi VRAAP izstrādē:

- Plāns ir izstrādāts ievērojot Latvijas Republikas un Eiropas savienības spēkā esošo normatīvo aktu prasības atkritumu apsaimniekošanas jomā un AAVP paredzētos atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstības virzienus, mērķus, un mērķu sasniegšanai veicamos uzdevumus;
- Plāns ir izstrādāts, ievērojot Ministru kabineta Nr. 301 2023. gada 13. jūnija Noteikumus Nr. 301 “Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem” noteiktās Vidzemes AAR robežas, kas ietver Alūksnes, Balvu, Cēsu, Gulbenes, Limbažu, Saulkrastu, Smiltenes, Valkas, un Valmieras novada teritorijas;
- Plāns ir izstrādāts balstoties uz pašvaldību un atkritumu apsaimniekošanas komersantu aptaujas rezultātā iegūtajiem un jaunākajiem publiskajos reģistros un datubāzēs pieejamiem datiem, kas raksturo reģiona sociāli ekonomiskos apstākļus, apsaimniekotos atkritumu apjomus, pieejamo infrastruktūru u.c. indikatorus;
- Ievērojot normatīvo aktu prasības, izstrādājot VRAAP ir nodrošināta sabiedrības, organizāciju un institūciju informēšana un viedokļu uzklauššana, ir veiktas konsultācijas ar reģiona pašvaldībām, kompetentajām iestādēm un reģionā strādājošajiem atkritumu apsaimniekošanas komersantiem.

Plāna saturs saskaņā ar MKN 397 nosacījumiem un pasūtītāja prasībām ir sekojošs:

- Atkritumu apsaimniekošanas reģionālā plāna mērķi un pasākumi šo mērķu sasniegšanai.

¹ Atkritumu apsaimniekošanas likums, Publicēts: [Latvijas Vēstnesis](https://likumi.lv/ta/id/221378-atkritumu-apsaimniekosanas-likums), 183, 17.11.2010. <https://likumi.lv/ta/id/221378-atkritumu-apsaimniekosanas-likums>

² Ministru kabineta noteikumi Nr. 397 (Rīgā 2021. gada 22. jūnijā (prot. Nr. 49 21. §)) Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas valsts un reģionālajiem plāniem un atkritumu rašanās novēršanas valsts programmu <https://likumi.lv/ta/id/324230-noteikumi-par-atkritumu-apsaimniekosanas-valsts-un-regionalajiem-planem-un-atkritumu-rasanas-noversanas-valsts-programmu>

³ Ministru kabineta rīkojums Nr. 45 (Rīgā 2021. gada 22. janvārī (prot. Nr. 8 20. §)) Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2021.-2028. gadam <https://likumi.lv/ta/id/320476-par-atkritumu-apsaimniekosanas-valsts-planu-20212028-gadam>

- Esošās atkritumu apsaimniekošanas sistēmas raksturojums atkritumu apsaimniekošanas reģionā:
 - analīze par apsaimniekotajiem atkritumu apjomiem, iekļaujot informāciju par radītajiem, savāktajiem, reģenerētajiem un apglabātajiem atkritumiem, to daudzumu un avotiem;
 - izvērtējums par pastāvošajām atkritumu savākšanas sistēmām, t.sk. par atkritumu dalītās savākšanas sistēmām;
 - esošās atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras, t.sk. reģenerācijas vietas un iekārtas, atkritumu apglabāšanas vietas un iekārtas, to raksturojums.
- Prognoze par atkritumu apsaimniekošanas reģionālajā plānā ietverto atkritumu plūsmu attīstību plāna darbības laikā.
- Kvalitatīvie vai kvantitatīvie rādītāji un mērķrādītāji attiecībā uz radīto atkritumu daudzumu, to reģenerāciju, izmantošanu enerģijas reģenerācijai un apglabāto atkritumu daudzuma samazināšanu.
- Izvērtējums par atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstību, izdalot pasākumus pa atkritumu veidiem un jaudas apmēriem un nosakot kritērijus infrastruktūras atrašanās vietām, tostarp par:
 - papildus nepieciešamo infrastruktūru dalītai atkritumu savākšanai un par pasākumiem tās darbības uzlabošanai,
 - papildus nepieciešamām jaunām atkritumu dalītās savākšanas sistēmām,
 - papildus nepieciešamām jaunām atkritumu reģenerācijas vai apglabāšanas vietām,
 - poligona tālāko darbību, sadarbību reģiona līmenī, un jaunu atkritumu savākšanas shēmu nepieciešamību,
 - esošo atkritumu reģenerācijas vai apglabāšanas vietu un iekārtu slēgšanu.
- Pasākumi, kas jāveic, lai uzlabotu atkritumu sagatavošanu atkārtotai izmantošanai, pārstrādi, reģenerāciju un apglabāšanu, neradot draudus videi;
- Pienākumu un atbildības sadalījuma novērtējums starp iesaistītajām pusēm, kas atbildīgas par plāna mērķu un uzdevumu izpildi;
- Izvērtējums par VRAAP paredzēto pasākumu īstenošanai pieejamo un papildus nepieciešamo finansējumu un tā avotiem (arī pašvaldību līmenī), tai skaitā izveidotās atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras uzturēšanas izmaksas;
- Priekšlikumi reģiona sadalīšanai atkritumu apsaimniekošanas zonās;
- Izvērtējums par VRAAP atbilstību normatīvajiem aktiem atkritumu apsaimniekošanas jomā, tai skaitā prasības Zaļajam Publiskajam iepirkumam, un kā Plānā iekļautie pasākumi veicinās normatīvajos aktos noteikto mērķu sasniegšanu

2 Vidzemes AAR raksturojums

2.1 Reģiona teritorija un iedzīvotāji

Atbilstoši MK Nr. 301 Noteikumiem Nr. 301 "Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem" VAAR ietver 9 pašvaldības: Alūksnes, Balvu novads, Cēsu, Gulbenes, Limbažu, Saulkrastu, Smiltenes, Valkas un Valmieras novadu. Kopējais iedzīvotāju skaits 2022. gada sākumā bija 205,910 tūkstoši. 22,75 tūkst. jeb 11.1% no iedzīvotājiem dzīvo Valmieras valstspilsētā, savukārt pārējās reģiona pilsētas dzīvo 67.04 tūkst. jeb 32.6% no reģiona iedzīvotājiem, reģiona lauku teritorijās dzīvo 116,107 tūkst., jeb aptuveni 56.4% no reģiona iedzīvotājiem. Reģiona karti skatīt attēlā (Attēls 2-1).

Tabula 2-1 Vidzemes AAR ietilpstošās pašvaldības

Nr. p. k.	Pašvaldības administratīvā teritorija un tās administratīvais centrs	Pašvaldības administratīvajā teritorijā ietilpstošās teritoriālā iedalījuma vienības	Iedzīvotāju skaits
1.	Alūksnes novads		13562
1.1.		Alūksnes pilsēta	6368
1.2.		Alsviķu pagasts	1151
1.3.		Annas pagasts	361
1.4.		Ilzenes pagasts	259
1.5.		Jaunalūksnes pagasts	939
1.6.		Jaunannas pagasts	395
1.7.		Jaunlaicenes pagasts	380
1.8.		Kalnecmpju pagasts	149
1.9.		Liepnas pagasts	615
1.10.		Malienas pagasts	340
1.11.		Mārupes pagasts	542
1.12.		Mārkālnes pagasts	304
1.13.		Pededzes pagasts	523
1.14.		Veclaicenes pagasts	288
1.15.		Zeltiņu pagasts	296
1.16.		Ziemera pagasts	652
2.	Balvu novads		18501
2.1.		Balvu pilsēta	5699
2.2.		Vījakas pilsēta	1205
2.3.		Baltinavas pagasts	920
2.4.		Balvu pagasts	648
2.5.		Bērzkālnes pagasts	407
2.6.		Bērzpils pagasts	626
2.7.		Briežuciema pagasts	431
2.8.		Krišjāņu pagasts	309
2.9.		Kubulu pagasts	1246
2.10.		Kupravas pagasts	271
2.11.		Lazdukalna pagasts	760
2.12.		Lazdulejas pagasts	238
2.13.		Medņevas pagasts	570
2.14.		Rugāju pagasts	1225
2.15.		Susāju pagasts	473
2.16.		Šķilbēnu pagasts	914
2.17.		Tilžas pagasts	789
2.18.		Vectilžas pagasts	370
2.19.		Vecumu pagasts	387
2.20.		Vīksnas pagasts	498
2.21.		Žiguru pagasts	515
3.	Cēsu novads		40810
3.1.		Cēsu pilsēta	14766
3.2.		Līgatnes pilsēta	1011
3.3.		Amatas pagasts	611

Nr. p. k.	Pašvaldības administratīvā teritorija un tās administratīvais centrs	Pašvaldības administratīvajā teritorijā ietilpstošās teritoriālā iedalījuma vienības	Iedzīvotāju skaits
3.4.		Drabešu pagasts	2196
3.5.		Dzērbenes pagasts	729
3.6.		Inešu pagasts	560
3.7.		Jaunpiebalgas pagasts	1637
3.8.		Kaives pagasts	275
3.9.		Liepas pagasts	2604
3.10.		Līgatnes pagasts	2199
3.11.		Mārsnēnu pagasts	728
3.12.		Nītaures pagasts	682
3.13.		Priekuļu pagasts	3677
3.14.		Raiskuma pagasts	1328
3.15.		Skujenes pagasts	831
3.16.		Stalbes pagasts	995
3.17.		Straupes pagasts	1241
3.18.		Taures pagasts	697
3.19.		Vaives pagasts	1350
3.20.		Vecpiebalgas pagasts	1264
3.21.		Veselavas pagasts	457
3.22.		Zaubes pagasts	680
3.23.		Zosēnu pagasts	292
4.	Gulbenes novads		19109
4.1.		Gulbenes pilsēta	6867
4.2.		Beļavas pagasts	1291
4.3.		Daukstu pagasts	958
4.4.		Druvienas pagasts	411
4.5.		Galgauskas pagasts	526
4.6.		Jaungulbenes pagasts	1019
4.7.		Lejasciema pagasts	1317
4.8.		Litenes pagasts	836
4.9.		Lizuma pagasts	1211
4.10.		Līgo pagasts	394
4.11.		Rankas pagasts	1135
4.12.		Stāmerienas pagasts	863
4.13.		Stradu pagasts	1504
4.14.		Tirzas pagasts	777
5.	Limbažu novads		28273
5.1.		Ainažu pilsēta	666
5.2.		Alojas pilsēta	1066
5.3.		Limbažu pilsēta	6762
5.4.		Salacgrīvas pilsēta	2524
5.5.		Staiceles pilsēta	783
5.6.		Ainažu pagasts	408
5.7.		Alojas pagasts	719
5.8.		Braslavas pagasts	550
5.9.		Brīvēnieku pagasts	795
5.10.		Katvaru pagasts	1080
5.11.		Liepupes pagasts	1687
5.12.		Limbažu pagasts	2008
5.13.		Pāles pagasts	602
5.14.		Salacgrīvas pagasts	1856
5.15.		Skultes pagasts	2846
5.16.		Staiceles pagasts	523
5.17.		Umurgas pagasts	1025
5.18.		Vidrižu pagasts	1260
5.19.		Vilķenes pagasts	1113
6.	Smiltenes novads		17904

Nr. p. k.	Pašvaldības administratīvā teritorija un tās administratīvais centrs	Pašvaldības administratīvajā teritorijā ietilpstošās teritoriālā iedalījuma vienības	Iedzīvotāju skaits
6.1.		Apes pilsētas	781
6.2.		Smiltenes pilsēta	5083
6.3.		Apes pagasts	417
6.4.		Bilskas pagasts	1073
6.5.		Blomes pagasts	842
6.6.		Brantu pagasts	532
6.7.		Drustu pagasts	731
6.8.		Gaujienas pagasts	768
6.9.		Grundzāles pagasts	762
6.10.		Launkalnes pagasts	1070
6.11.		Palsmanes pagasts	819
6.12.		Raunas pagasts	2251
6.13.		Smiltenes pagasts	938
6.14.		Trāpenes pagasts	653
6.15.		Variņu pagasts	688
6.16.		Virešu pagasts	496
7.	Valkas novads		7545
7.1.		Valkas pilsēta	4522
7.2.		Ērgemes pagasts	697
7.3.		Kārķu pagasts	537
7.4.		Valkas pagasts	919
7.5.		Vijciema pagasts	535
7.6.		Zvārtavas pagasts	335
8.	Valmieras novads		50799
8.1.		Valmieras pilsēta	22757
8.2.		Mazsalacas pilsēta	1075
8.3.		Rūjienas pilsēta	2719
8.4.		Sedas pilsēta	1102
8.5.		Strenču pilsēta	947
8.6.		Bērzaines pagasts	534
8.7.		Brenģu pagasts	801
8.8.		Burtnieku pagasts	1221
8.9.		Dikļu pagasts	939
8.10.		Ēveles pagasts	417
8.11.		Ipiķu pagasts	169
8.12.		Jeru pagasts	1129
8.13.		Jērcēnu pagasts	348
8.14.		Kauguru pagasts	1260
8.15.		Kocēnu pagasts	2680
8.16.		Ķoņu pagasts	572
8.17.		Lodes pagasts	302
8.18.		Matīšu pagasts	758
8.19.		Mazsalacas pagasts	521
8.20.		Naukšēnu pagasts	1071
8.21.		Plāņu pagasts	450
8.22.		Ramatas pagasts	364
8.23.		Rencēnu pagasts	1293
8.24.		Sēļu pagasts	283
8.25.		Skaņkalnes pagasts	562
8.26.		Trikātes pagasts	832
8.27.		Vaidavas pagasts	887
8.28.		Valmieras pagasts	3305
8.29.		Vecates pagasts	371
8.30.		Vilpulkas pagasts	423
8.31.		Zilākalna pagasts	707
9.	Saulkrastu novads		9407

Nr. p. k.	Pašvaldības administratīvā teritorija un tās administratīvais centrs	Pašvaldības administratīvajā teritorijā ietilpstošās teritoriālā iedalījuma vienības	Iedzīvotāju skaits
9.1.		Saulkrastu pilsēta	3100
9.2.		Saulkrastu pagasts	4148
9.3.		Sējas pagasts	2159
KOPĀ			205910

Attēls 2-1 Vidzemes AAR – administratīvi teritoriālais iedalījums

2.2 Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas raksturojums

2.2.1 Esošais pienākumu un atbildības sadalījums atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu nodrošināšanā

Saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likuma prasībām, sadzīves atkritumu apsaimniekošanu un mājāsaimniecībās radīto būvniecības atkritumu apsaimniekošanu tās administratīvajā teritorijā organizē pašvaldība. Ja reģiona daļā ietvertās pašvaldības nav izveidojušas kopīgu atkritumu apsaimniekošanas zonu, attiecīgi, cik tas attiecas uz sadzīves atkritumu savākšanu, dalīto savākšanu, sadzīvē radīto bīstamo atkritumu apsaimniekošanu organizē katra pašvaldība atsevišķi. Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas dalībnieku tiesības un pienākumi Latvijā precīzi ir definēti "Atkritumu apsaimniekošanas likumā", kopsavilkums par sistēmas dalībnieku, kas tiešā veidā saistīti ar atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu, pienākumiem un tiesībām ir sekojošs:

- sadzīves atkritumu radītāji – piedalās pašvaldības organizētajā sadzīves atkritumu apsaimniekošanā, ievērojot normatīvos aktus par atkritumu apsaimniekošanu (arī pašvaldības izdotos saistošos noteikumus) un noslēdzot līgumu par sadzīves atkritumu

savākšanu un pārvadāšanu ar atkritumu apsaimniekotāju, kurš ir noslēdzis attiecīgu līgumu ar pašvaldību, sedz visas izmaksas, kas saistītas ar viņa radīto sadzīves atkritumu, tai skaitā sadzīvē radušos bīstamo atkritumu, apsaimniekošanu. Atkritumu radītājs vai valdītājs var pats veikt radīto vai valdījumā esošo atkritumu reģenerāciju vai apglabāšanu, ja ir saņēmis attiecīgu atļauju A vai B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai atbilstoši normatīvajiem aktiem par piesārņojumu. Īpašniekam vai nomniekam, kura īpašuma teritorijā tiek radīti sadzīves atkritumi, ir pienākums nodrošināt vietu atkritumu konteineram un tā atkritumu apsaimniekotāja transportlīdzekļa piekļuvi sadzīves atkritumu savākšanas punktam, kurš ir noslēdzis līgumu ar pašvaldību par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu.

- bīstamo atkritumu vai ražošanas atkritumu sākotnējais radītājs nogādā bīstamos atkritumus vai ražošanas atkritumus speciāli aprīkotās bīstamo atkritumu vai ražošanas atkritumu savākšanas vietās vai slēdz līgumu ar attiecīgo atkritumu apsaimniekotāju par bīstamo atkritumu vai ražošanas atkritumu apsaimniekošanu un sedz bīstamo atkritumu vai ražošanas atkritumu apsaimniekošanas izmaksas. Ražošanas atkritumu radītājs par radīto ražošanas atkritumu apsaimniekošanu var slēgt līgumu ar atkritumu apsaimniekotāju, kuru tas ir izvēlējis un kurš saņēmis atbilstošu atļauju.
- atkritumu apsaimniekošanas komersants – uzņēmumi, kas sniedz atkritumu savākšanas un izvešanas pakalpojumu, nodrošina atkritumu dalītās vākšanas pakalpojumu, kā arī reģenerācijas darbības. Atkritumu apsaimniekotāju pienākumos ietilpst līgumu slēgšana ar pašvaldību par tiesībām sniegt atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu tās administratīvajā teritorijā. Visos gadījumos atkritumu apsaimniekotāja pienākumos ietilpst normatīvajos aktos noteikto, pakalpojuma sniegšanai nepieciešamo atļauju un licenču saņemšana. Atkritumu apsaimniekotāji veic apsaimniekoto vai radīto atkritumu daudzuma (apjoma), veida, izcelsmes, savākšanas biežuma un pārvadāšanas uzskaiti, reģenerācijas vai apglabāšanas veidu un vietu uzskaiti hronoloģiskā secībā un uzglabā šo informāciju ne mazāk kā trīs gadus. Pēc pašvaldības pieprasījuma vai atbilstoši līgumam, ko noslēgusi pašvaldība un sadzīves atkritumu apsaimniekotājs, sniedz pašvaldībai informāciju par atkritumu apsaimniekošanu, tās administratīvajā teritorijā. Atkritumu apsaimniekotāji, kuri veic atkritumu savākšanu un pārvadāšanu, nodrošina savākto un pārvadāto atkritumu nogādāšanu iekārtās, kurās atkritumus reģenerē vai apglabā, kā arī atkritumu sagatavošanu reģenerācijai vai apglabāšanai un kuru operators ir saņēmis attiecīgu atļauju A vai B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai atbilstoši normatīvajiem aktiem par piesārņojumu. Atkritumu apsaimniekotāji, kuri veic atkritumu sagatavošanu atkārtotai izmantošanai, pārstrādi vai reģenerāciju, atgūstot materiālus, nodrošina sadzīves atkritumu, tai skaitā papīra, metāla, plastmasas un stikla atkritumu sagatavošanu atkārtotai izmantošanai, pārstrādi un materiālu reģenerāciju atbilstoši Ministru kabineta noteiktajiem atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai, pārstrādes un materiālu reģenerācijas mērķiem.
- Atkritumu apsaimniekošanas reģionālā centra / atkritumu apglabāšanas poligona apsaimniekotāji – atkritumu poligona īpašnieks vai apsaimniekotājs pirms atkritumu poligona darbības uzsākšanas saņem vides aizsardzības jomu regulējošos normatīvajos aktos par piesārņojošām darbībām noteiktās atļaujas, apsaimnieko atkritumu poligonu, izgāztuvi, citu atkritumu apglabāšanas vai reģenerācijas iekārtu saskaņā ar atļauju A vai B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai, Atkritumu apsaimniekošanas likumu un citiem vides aizsardzības jomu regulējošiem normatīvajiem aktiem, veic pasākumus un sedz izdevumus, kas saistīti ar atkritumu poligona vai izgāztuves slēgšanu, kā arī atkritumu apglabāšanas vai reģenerācijas iekārtas darbības izbeigšanu. Sadzīves atkritumu poligona

īpašnieks vai apsaimniekotājs nodrošina, ka attiecīgajā poligonā sadzīves vai ražošanas atkritumi tiek sagatavoti apglabāšanai, vai arī to, ka poligonā pieņem apglabāšanai sagatavotus atkritumus, ja attiecīgajā poligonā netiek veikta sadzīves atkritumu sagatavošana apglabāšanai.

- Ražotāja paplašinātās atbildības sistēmas komersants (arī dabas resursu nodokļa maksātājs, kurš pats izveidojis un piemēro atkritumu apsaimniekošanas sistēmu), atkritumu apsaimniekošanas sistēmas ietvaros nodrošina attiecīgās plūsmas (izlietotais iepakojums, videi kaitīgās preces, nolietoti transportlīdzekļi, u.c.) atkritumu pārstrādi un reģenerāciju atbilstoši normatīvajiem aktiem par atkritumu reģenerācijas un apglabāšanas veidiem apjomā, kas nav mazāks par normatīvajos aktos noteikto apjomu, un atkritumu pārvadājumu uzskaiti atbilstoši normatīvo aktu prasībām, t.sk. par bīstamo atkritumu uzskaites, identifikācijas, uzglabāšanas, iepakojšanas, marķēšanas un pārvadājumu uzskaites kārtību. Apsaimniekotājs nodrošina mājāsaimniecībā radīto videi kaitīgo preču, izlietotā iepakojuma savākšanu, izmantojot atkritumu dalītās vākšanas infrastruktūru un citus pasākumus atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām. Tāpat apsaimniekotājs nodrošina normatīvajos aktos noteikto komunikācijas pasākumu un informācijas pieejamības pasākumu īstenošanu.
- Izlietotā iepakojuma depozīta sistēma – sistēmas ietvaros apsaimnieko noteikta veida izlietoto stikla, plastmasas (PET) un metāla (skārdenes) dzērienu iepakojumu. Cik tālu tas attiecas uz atkritumu apsaimniekošanu (radīto iepakojuma atkritumu savākšanu no atkritumu radītājiem un nodošanu tālākai apstrādei) depozīta sistēma ietver savākšanas vietu (pieņemšanas punktu) tīklu, kur atkritumu radītāji var nodot izlietoto dzērienu iepakojumu, savāktā depozīta iepakojuma pārvadāšanas pakalpojumus un turpmāko apsaimniekošanu. Depozīta sistēma darbojas autonomi no pašvaldību organizētās atkritumu apsaimniekošanas sistēmas, proti, gan savākšanas punktu tīkla uzturēšanu, gan savāktu atkritumu pārvadājumus organizē depozīta sistēmas operators – komersants ar kuru Valsts vides dienests ir noslēdzis līgumu par depozīta sistēmas apkalpošanu.

Bez sistēmas dalībniekiem, kas ir tieši iesaistīti atkritumu apsaimniekošanas sektora funkciju izpildē, ir virkne institūciju, kas veic organizatorisko, regulējuma izstrādes un kontroles funkciju. Šajā grupā ietilpstošās institūcijas un to galvenie pienākumi atbilstoši saistošajiem normatīvajiem aktiem ir:

- Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija - organizē atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna izstrādi, tai skaitā atkritumu rašanās novēršanas valsts programmu, kā arī koordinē to īstenošanu. Sagatavo normatīvo aktu projektus atkritumu apsaimniekošanas jomā, koordinē un organizē bīstamo atkritumu apsaimniekošanu saskaņā ar šo likumu un citiem normatīvajiem aktiem, koordinē sadzīves atkritumu poligonu ierīkošanu. Sniedz atzinumus par pašvaldību izstrādātajiem saistošajiem noteikumiem par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu pašvaldību administratīvajā teritorijā.
- Valsts kapitālsabiedrība "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" - organizē bezsaimnieka bīstamo atkritumu apsaimniekošanu saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likumu un citiem normatīvajiem aktiem, apkopo informāciju par atkritumu apsaimniekošanu, organizē valsts nozīmes bīstamo atkritumu reģenerācijas vai apglabāšanas iekārtu un atkritumu poligonu ierīkošanu un apsaimniekošanu, nodrošina ar atkritumu apsaimniekošanu saistītās informācijas apkopošanu un sniegšanu sabiedrībai, kā arī Eiropas Savienības un starptautiskajām institūcijām.
- Valsts vides dienests – vides aizsardzību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā veic vides aizsardzības un dabas resursu izmantošanas valsts kontroli Latvijas

teritorijā, kontinentālajā šelfā un Baltijas jūras Latvijas Republikas ekonomiskajā zonā. Kontrolē normatīvajos aktos par dabas resursu ieguvu un izmantošanu, dabas aizsardzību, piesārņojošo vielu emisiju vidē, bīstamo un sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, izlietotā iepakojuma apsaimniekošanu, darbībām ar ķīmiskajām vielām un ķīmiskajiem produktiem noteikto prasību ievērošanu. Vides aizsardzību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā izdod un saskaņo atļaujas (licences), tehniskos noteikumus un citus administratīvos aktus dabas resursu izmantošanai un piesārņojošo darbību veikšanai.

- Vides pārraudzības valsts birojs - veic paredzēto darbību un plānošanas dokumentu ietekmes uz vidi novērtējumu, realizē likumā "Par piesārņojumu" Vides pārraudzības valsts birojam noteiktos uzdevumus saistībā ar A un B kategorijas integrētajām atļaujām piesārņojošai darbībai, izskata iesniegumus un sūdzības un pieņem lēmumus gadījumos, kad Vides pārraudzības valsts birojam to deleģē ar vides aizsardzību saistītie normatīvie akti.
- Pašvaldības – Pašvaldību likuma 5. pantā ir norādīts - pašvaldība savas administratīvās teritorijas iedzīvotāju interesēs var brīvprātīgi īstenot iniciatīvas ikvienā jautājumā, ja tās nav citu institūciju kompetencē un šādu darbību neierobežo citi likumi. Likuma 4. pantā kā pašvaldību autonomā funkcija ir norādīta sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšana. Ņemot vērā minēto, pašvaldība organizē visu sadzīves atkritumu, tai skaitā sadzīvē radušos bīstamo atkritumu, apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā atbilstoši pašvaldības saistošajiem noteikumiem par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, ievērojot atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu un reģionālos plānus. Pieņem lēmumus par jaunu sadzīves atkritumu savākšanas, dalītas vākšanas, šķirošanas, sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijas vai apglabāšanas iekārtu un infrastruktūras objektu, kā arī atkritumu poligonu izvietojumu savā administratīvajā teritorijā atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas valsts plānam un reģionālajiem plāniem. Izdod saistošos noteikumus par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā, nosakot šīs teritorijas dalījumu sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonās, prasības atkritumu savākšanai, arī minimālajam sadzīves atkritumu savākšanas biežumam, pārvadāšanai, pārkraušanai un uzglabāšanai, kārtību, kādā veicami maksājumi par šo atkritumu apsaimniekošanu, kā arī nosaka pašvaldības pilnvarotas institūcijas un amatpersonas, kuras kontrolē saistošo noteikumu ievērošanu un ir tiesīgas sastādīt administratīvā pārkāpuma protokolu. Pieņem lēmumus par jaunu bīstamo atkritumu reģenerācijas vai apglabāšanas iekārtu un atkritumu poligonu izvietojumu savā administratīvajā teritorijā atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas valsts plānam un reģionālajiem plāniem. Pašvaldības var ieguldīt līdzekļus atkritumu apsaimniekošanas sistēmas izveidē un uzturēšanā atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas valsts plānam un reģionālajiem plāniem. Organizē atkritumu dalītu vākšanu savā administratīvajā teritorijā atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas valsts plānam un reģionālajiem plāniem. Pašvaldība publisko iepirkumu vai publisko un privāto partnerību regulējošos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā izvēlas atkritumu apsaimniekotāju, kurš veiks sadzīves atkritumu savākšanu, pārvadāšanu, pārkraušanu un uzglabāšanu attiecīgajā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonā, par piedāvājuma izvēles kritēriju nosakot saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu.
- Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija – apstiprina tarifu sabiedriskajam pakalpojumam – sadzīves atkritumu apglabāšanai poligonā, izsniedz licences sabiedriskā pakalpojuma sniegšanai.

2.2.2 Atkritumu apsaimniekošanas komersanti

VAAR kopā ir 9 atkritumu apsaimniekošanas zonas, lielākais sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzējs ir SIA "ZAAO", kas ir pašvaldību atkritumu apsaimniekošanas uzņēmums un kurš sniedz sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus 7 atkritumu apsaimniekošanas zonās: Valmieras, Valkas, Smiltenes, Saulkrastu, Limbažu, Cēsu novadā un Balvu novada visā administratīvajā teritorijā (sākot ar 24.05.2023). Alūksnes un Gulbenes novadā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus sniedz Pilsētvides serviss, skat. tabulu (Tabula 2-2).

Tabula 2-2 Atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzēji VAAR pašvaldībās, 2023. gads

Pašvaldība	Zonas	Operators
Alūksnes novads	1	Pilsētvides serviss
Balvu novads	1	ZAAO
Cēsu novads	1	ZAAO
Gulbenes novads	1	Pilsētvides serviss
Limbažu novads	1	ZAAO
Saulkrastu novads	1	ZAAO
Smiltenes novads	1	ZAAO
Valkas novads	1	ZAAO
Valmieras novads	1	ZAAO

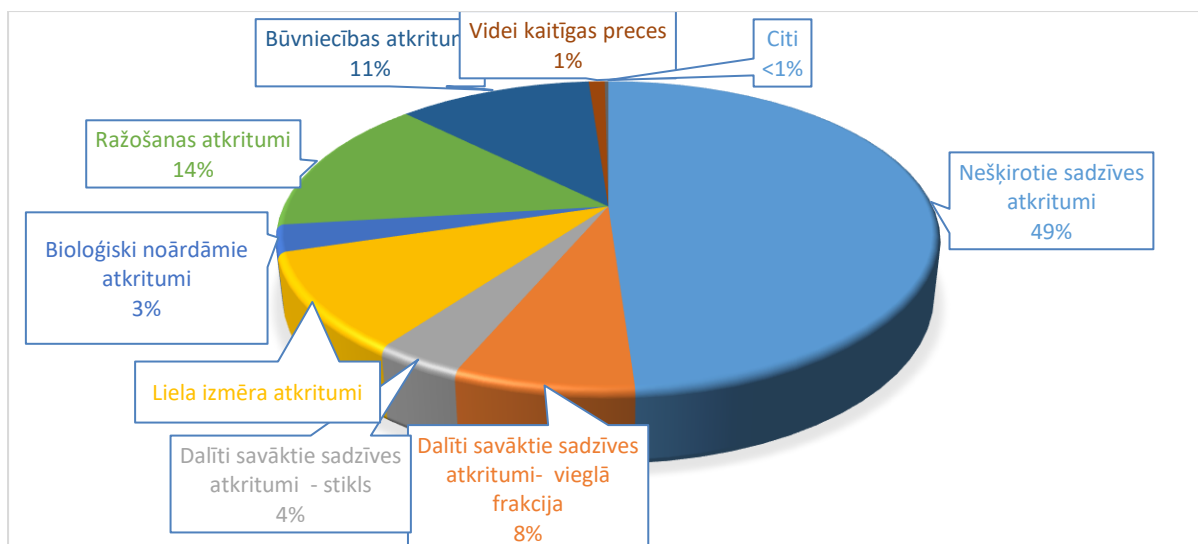
Lielāko atkritumu daudzumu VAAR reģionā 2021. gadā ir apsaimniekojis ZAAO 69,8 tūkst. tonnu jeb 90%. Informāciju par atsevišķu komersantu apsaimniekotajiem atkritumu apjomiem, skat. tabulu (Tabula 2-3).

Tabula 2-3 Atkritumu apsaimniekošanas komersantu savāktais atkritumu daudzums VAAR, 2021. gads tonnas

Atkritumu veids	ZAAO	Pilsētvides serviss
Nešķiroti sadzīves atkritumi	31 089,1	6 515,1
Dalīti savāktie sadzīves atkritumi - vieglais iepakojums	5 322,4	552,6
Dalīti savāktie sadzīves atkritumi - stikls	2 471,5	446,1
Liela izmēra atkritumi	7 888,0	49,0
Bioloģiski noārdāmie atkritumi	2 179,0	0,0
Ražošanas atkritumi	11 164,3	0,0
Būvniecības atkritumi	8 848,6	0,0
Videi kaitīgas preces	730,8	0,0
Citi	132,1	30,6
KOPĀ	69 825,7	7 593,4

2.3 Savākto atkritumu veidu un apjomu raksturojums

Apkopojot informāciju par apsaimniekotajiem sadzīves atkritumu apjomiem, t.sk. valsts statistikas pārskatā "3A- Atkritumi" pieejamo informāciju un atkritumu apsaimniekošanas komersantu aptaujas datus, novērtētais kopējais VAAR 2021. gadā apsaimniekotais atkritumu daudzums ir 77,7 tūkst. tonnu, jeb vidēji 0,25 tonnas uz vienu iedzīvotāju gadā. Lielāko īpatsvaru savāktajā apjomā veido nešķiroti sadzīves atkritumi ~49%, skat. attēlu (Attēls 2-2).

Attēls 2-2 VAAR savākto atkritumu raksturojums 2021. gads

Dalīti savāktie sadzīves atkritumi – vieglā frakcija, t.sk. papīrs, kartons, plastmasas, metāls veido 8% no kopējā apjoma, kas kopā ar stiklu veido ~12%. Liela izmēra atkritumu plūsma veido 10% no kopējā apjoma, savukārt dalīti savāktie bioloģiski noārdāmo atkritumu plūsma veido ~3% no kopējā atkritumu apjoma. Savākto atkritumu proporcija starp sadzīves un ražošanas atkritumiem ir attiecīgi 75% un 25%, jeb 57,7 un 20,0 tūkst. t.

Galvenie indikatori, kas raksturo savāktos sadzīves atkritumu apjomus pašvaldību griezumā, ir apkopoti tabulā (Tabula 2-4). Aprēķins balstīts uz atkritumu apsaimniekošanas komersantu aptaujas rezultātiem. Kolonna “Dalīti savāktie sadzīves atkritumi” ietver no iedzīvotājiem uzņēmumiem un iestādēm dalīti savāktos sadzīves atkritumus (papīrs, kartons, plastmasa, metāls, stikls), bet šajos apjomos nav atspoguļoti dati par lielveikalu, vairumtirdzniecības u.c. tamlīdzīgu komersantu radītajiem izlietotā iepakojuma atkritumiem, jo šie atkritumi tiek apsaimniekoti ārpus pašvaldību organizētās atkritumu apsaimniekošanas sistēmas un ne pašvaldību ne valsts institūcijas šādu informāciju nesniedz. Tā kā tādu atkritumu plūsmu kā bioloģiski noārdāmi atkritumi, liela izmēra atkritumi, sadzīves bīstamie atkritumi, videi kaitīgas preces un citas atkritumu plūsmas raksturojošie dati atsevišķi pašvaldību griezumā nav pieejami, šīs atkritumu plūsmas tabulā nav iekļautas.

Tabula 2-4 Atkritumu apsaimniekošana pašvaldību griezumā, galvenie indikatori, 2021. gads

Pašvaldība	Nešķīroti sadzīves atkritumi t/gadā	Dalīti savāktie sadzīves atkritumi t/gadā	Nešķīroti un dalīti savāktie sadzīves atkritumi (kopā) t/iedz./gadā	Sadzīves atkritumu dalītā vākšana % (pret NSA)
Alūksnes novads	1 992	368	0,17	16%
Balvu novads	2 313	264	0,14	10%
Cēsu novads	8 422	1 976	0,25	19%
Gulbenes novads	2 795	384	0,17	12%
Limbažu novads	4 709	1 285	0,21	21%
Saulkrastu novads	2 629	431	0,33	14%
Smiltenes novads	3 025	874	0,22	22%
Valkas novads	1 316	257	0,21	16%
Valmieras novads	10 804	2 828	0,27	21%
AAR Kopā	38 010	8 667	0,23	19%

Apkopotajos tabulas (Tabula 2-4) secināms, ka Saulkrastu un Valmieras novados ir vislielākais savāktais atkritumu daudzums uz vienu iedzīvotāju, arī Cēsu novadā ir salīdzinoši augsts rādītājs, vienlaicīgi, dalīti savākto atkritumu īpatsvars ir augstāks Smiltenes, Valmieras, Limbažu un Cēsu novados.

2.4 Poligonos apsaimniekotie atkritumi

Sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonos "Daibe" un "Kaudzītes" 2021. gadā pieņemtais atkritumu apjoms kopā veido 79,3 tūkst. tonnu, šis apjoms ir lielāks par iepriekš norādīto atkritumu apsaimniekošanas komersantu savākto atkritumu apjomu, jo, bez pašvaldības apkalpojamajiem atkritumu apsaimniekošanas komersantiem, atsevišķos gadījumos atkritumus poligonos nelielos apjomos nogādāt paši atkritumu radītāji. Nepilnus 86% no kopējā atkritumu apjoma, jeb 68,0 tūkst. tonnas ir nogādātas poligonā "Daibe", skat. tabulu (Tabula 2-5).

Tabula 2-5 Poligonos savāktais atkritumu daudzums un to apsaimniekošana 2021. gadā, tūkst. tonnas

Poligons	Kopā savākts	Nodots pārstrādei/ reģenerācijai	Uzglabāts	Pārstrādāts/reģenerēts poligonā	Apglabāts
"Daibe"	68,0	12,1	5,1	22,1	28,8
"Kaudzītes"	11,3	1,3	1,2	6,1	4,0
KOPĀ	79,3	13,4	6,3	28,2	32,8

Raksturojot poligonos veiktās atkritumu apsaimniekošanas darbības redzams, ka pārstrādei un reģenerācijai no poligoniem nodotais apjoms pret savākto ir 18% poligonā "Daibe" un 12% poligonā "Kaudzītes". Daļa no pieņemtajiem atkritumiem tiek uzglabāta līdz turpmāko reģenerācijas vai apglabāšanas darbību veikšanai. Uz vietas poligonā veikto pārstrādes darbību īpatsvars poligonā "Daibe" ir 33%, pārstrāde un reģenerācija galvenokārt tiek klasificēta kā mehāniski bioloģiskā apstrāde. Poligonā "Kaudzītes" pārstrādātais / reģenerētais atkritumu īpatsvars ir 54%, attiecīgi apglabāto atkritumu īpatsvars kopējā pieņemto atkritumu apjomā ir 42% poligonā "Daibe" un 35% poligonā "Kaudzītes", šādu rezultātu nosaka nešķīrto sadzīves atkritumu īpatsvars kopējā atkritumu plūsmā, kas poligonos "Daibe" un "Kaudzītes" ir attiecīgi 43% un 71%. No nešķīrotiem sadzīves atkritumiem tiek atdalīti un pārstrādāti gan bioloģiskie atkritumi, gan pārstrādei nododamie atkritumi, kas samazina apglabāto atkritumu apjomu. Poligonā "Daibe" lielākā apjomā tiek nogādāti dažādi ražošanas atkritumi, kuru pārstrāde nav iespējama, tādēļ proporcionāli palielinās apglabāto atkritumu īpatsvars. Reģionā kopumā, vērtējot šo divu poligonu griezumā, apglabātais atkritumu apjoms nepārsniedz 41% no savāktā atkritumu apjoma.

2.5 Speciālo grupu atkritumu apsaimniekošana

Nodaļā balstoties uz valsts statistikas pārskatā 3A-Atkritumi pieejamo informāciju apkopoti dati par dažādu ražošanas atkritumu plūsmu, videi kaitīgo preču, nolietotu transportlīdzekļu, u.c. plūsmu apsaimniekošanu Vidzemes AAR. Apkopojumā iekļauti dati par to komersantu apsaimniekotajiem atkritumu apjomiem, kas nav sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma sniedzēji reģiona pašvaldībām.

Kopumā Vidzemes AAR atskaites par dažādu atkritumu plūsmu savākšanu no atkritumu radītājiem ir snieguši 37 atkritumu apsaimniekošanas komersanti. Kopējais 2021. gadā savākto atkritumu apjoms ir 124,259 tūkst. tonnu skat. tabulu (Tabula 2-6), kur apkopoti 16 lielākie komersanti. Lielākos darbības apjomus uzrāda SIA "Tolmets Vidzeme", kas veic nolietoto transportlīdzekļu un metālu apsaimniekošanu, kā otrā darbības sfēra ir biogāzes apsaimniekošanu, ko apsaimnieko SIA "Zemturi ZS" un SIA "Grow Energy", kuru apsaimniekotais atkritumu apjoms kopā veido 44,12 tūkst. tonnu gadā.

Tabula 2-6 Atkritumu pārstrāde Vidzemes AAR, 2021. gads, tonnas

Komersants	Darbības sfēra	Apsaimniekotais atkritumu apjoms t/gadā
SIA "Tolmets Vidzeme"	Nolietotie transportlīdzekļi, Metāli	47 167
SIA "Zemturi ZS"	Biogāze	28 971
SIA "Grow Energy"	Biogāze	15 161
SIA "Druplat"	Iepakojuma pārstrāde	13 405
SIA "Limbažu ceļi"	Būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumi	4 525
SIA "RES-MET"	Nolietotie transportlīdzekļi, Metāli	3 629
SIA "3R"	Videi kaitīgas preces	1 973
SIA "Smiltenes NKUP"	Notekūdeņu attīrīšanas iekārtu dūņas	1 751
SIA "Limbažu siltums"	Notekūdeņu attīrīšanas iekārtu dūņas	1 501
Ceļu būves firma SIA "BINDERS"	Būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumi	1 480
SIA "Valmieras ūdens"	Notekūdeņu attīrīšanas iekārtu dūņas	1 124
SIA "VAL.MET.A."	Nolietotie transportlīdzekļi, Metāli	990
SIA "AMETEK"	Nolietotie transportlīdzekļi, Metāli	844
SIA "HAMAL"	Nolietotie transportlīdzekļi, Metāli	500
SIA "ATR"	Nolietotie transportlīdzekļi, Metāli	356
Valkas novada pašvaldība	Komunālie atkritumi	321
SIA "V.L.T."	Iepakojuma pārstrāde	316
KOPĀ		124 014

Analizējot savāktos atkritumu apjomus atkritumu klašu griezumā skat. tabulu (Tabula 2-10) redzams, ka būtiski lielāko īpatsvaru kopējā apjomā veido metālu atkritumi 17.4 %, kā arī atkritumu klase ar kodu 060499, kas pieder pie metālus saturoši atkritumu klases, kuri neatbilst 0603 grupai īpatsvars kopējā apjomā ir 14.2%, koka iepakojumu īpatsvars kopējā apjomā ir 10.5 %.

Tabula 2-10 Savākto atkritumu daudzumi atkritumu klašu griezumā, 2021. gads, tonnas

Atkritumu nosaukums	Atkritumu kods	Apsaimniekotais daudzums, tonnās
Metāli	200140	21 633
Citi šīs grupas atkritumi	060499	17 612
Melnie metāli	191202	17 383
Koka iepakojums	150103	12 987
Dzīvnieku audu atkritumi	020102	11 137
Sadzīves notekūdeņu attīrīšanas dūņas	190805	9 962
Metāla iepakojums	150104	8 290
Notekūdeņu vietējās attīrīšanas iekārtu dūņas	020502	6 632
Nolietoti transportlīdzekļi	160104	2 385
Nolietotas riepas	160103	2 163
Ķieģeļi	170102	1 962
Citi šīs grupas atkritumi	101199	1 741
Asfaltu saturoši maisījumi, kuri neatbilst 170301 klasei	170302	1 499
Kanalizācijas sistēmas tīrīšanas atkritumi	200306	1 460
Pāršķiroti būvniecības atkritumi, kas paredzēti turpmākai izmantošanai (piemēram, ceļu būvē)	191216	1 457
Betons	170101	1 170
Jaukti metāli	170407	779
Svina akumulatori	160601	744

Automašīnu vraki, kuri nesatur šķidrumus un citus bīstamus komponentus	160106	551
Papīra un kartona iepakojums	150101	476
KOPĀ		122 024

Apkopojumā iekļauti tikai tādi dati, kas raksturo atkritumu galīgo pārstrādi, proti, darbības "Atkritumu šķirošana" (Kods R12B), "Atkritumu īpašību mainīšana, lai ar tiem veiktu jebkuras darbības, kas apzīmētas ar kodu R1, R2, R3, R4, R5, R6, R7, R8, R9, R10 un R11" (kods R12) vai "Atkritumu uzglabāšana" netiek attiecinātas uz atkritumu galīgo pārstrādi. Apkopojumā arī tiek parādīts kods R10A, kas tika svītrots MK 2019. gada 10. decembra noteikumi Nr. 610 "Grozījumi Ministru kabineta 2011. gada 26. aprīļa noteikumos Nr. 319 "Noteikumi par atkritumu reģenerācijas un apglabāšanas veidiem"". Kopsavilkumu par komersantiem, kas veic atkritumu pārstrādes darbības, darbību klasifikāciju un pārstrādāto atkritumu apjomu raksturojumu skat. tabulā (Tabula 2-7).

Tabula 2-7 Atkritumu pārstrāde Vidzemes AAR, 2021. gads, tonnas

Komersants	Atkritumu veids	Pārstrādes / reģenerācijas veids ⁴	Tonnas gadā
SIA "BARKENTINA"	Asfaltu saturoši maisījumi, kuri neatbilst 170301	R11	34 648
SIA "Conatus BIOenergy"	Dzīvnieku un augu izcelsmes atkritumu anaerobās apstrādes šķidrums	R10A	30 352
SIA "Priekuļu bloks"	Stikla iepakojums	R5	17 916
SIA "Zemturi ZS"	Sadzīves notekūdeņu attīrīšanas dūņas	R3D	14 633
SIA "ZAAO"	Bioloģiski noārdāmi atkritumi, kas piemēroti kompostēšanai vai anaerobai pārstrādei	R12A	14 205
SIA "Limbažu siltums"	Sadzīves notekūdeņu attīrīšanas dūņas	R3A	13 473
SIA "Zemturi ZS"	Citi šīs grupas atkritumi	R3D	11 137
SIA "Grow Energy"	Dzīvnieku audu atkritumi	R3D	7 067
SIA "GAIŽĒNI"	Dzīvnieku izkārnījumi, urīns un kūtsmēsli (arī ar salmiem), kā arī notekūdeņi	R10	6 632
SIA "AP Kaudzītes"	Bioloģiski noārdāmi atkritumi, kas piemēroti kompostēšanai vai anaerobai pārstrādei	R10A	6 044
SIA "Grow Energy"	Citi šīs grupas atkritumi	R3D	5 715
SIA "ZAAO"	Minerāli (piemēram, smiltis, akmeņi)	R10A	4 739
SIA "ZAAO"	Pāršķiroti būvniecības atkritumi, kas paredzēti turpmākai izmantošanai (piemēram, ceļu būvē)	R10A	4 024
SIA "V.L.T."	Papīrs un kartons	R3C	3 650
SIA "V.L.T."	Papīra un kartona iepakojums	R3C	3 502

⁴ Ministru kabineta noteikumi Nr.319 (Rīgā 2011.gada 26.aprīlī (prot. Nr.27 18.§)) "Noteikumi par atkritumu reģenerācijas un apglabāšanas veidiem" <https://likumi.lv/ta/id/229378-noteikumi-par-atkritumu-regeneracijas-un-apglabšanas-veidiem>

SIA "BALTICFLOC"	Papīra un kartona iepakojums	R3C	2 570
KOPĀ			185 207

2.6 Atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras raksturojums

2.6.1 Sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punkti

Saskaņā ar atkritumu apsaimniekošanas komersantu sniegto informāciju VAAR pašvaldībās dalīti savākto sadzīves atkritumu savākšana tiek organizēta izmantojot divu konteineru sistēmu – viens konteiners, kurā kopā tiek uzkrāta dalīti savākto sadzīves atkritumu vieglā frakcija (papīrs, kartons, plastmasa, metāls) un atsevišķs konteiners stiklam un operators SIA "ZAAO" nodrošina eko somas privātmāju iedzīvotājiem dalīti savāktajiem sadzīves atkritumiem (papīru, kartonu, plastmasu, metālu) vai eko šķirošanas kastes birojiem, pašvaldības iestādēm un izglītības iestādēm, lai savāktu dalīti savāktos sadzīves atkritumus (papīru, kartonu, plastmasu, metālu). Kopā reģiona teritorijā izvietots 1043 sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punkts (turpmāk SADSP), attiecīgi var aprēķināt, ka reģionā vidēji ir viens publiskais dalītās vākšanas punkts uz katriem ~ 231 iedzīvotājiem. Sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punktu pieejamība pašvaldību griezumā uz 2022. gada sākumu ir raksturota tabulā (Tabula 2-8). Papildus publiskajiem atkritumu dalītās savākšanas punktiem, tiek izvietoti individuālie konteineri. Kopā novados, kurus apkalpo SIA "ZAAO" ir izvietoti 3 703 individuālie konteineri un 563 eko kastes.

Tabula 2-8 SADSP un individuālai lietošanai izsniegto atsevišķo konteineru skaits un izvietojums VAAR teritorijā

Pašvaldība	SADSP skaits kopā	Iedz. skaits uz vienu SADSP	Individuālo konteineru skaits kopā
Alūksnes novads	62	219	
Balvu novads	58	319	
Cēsu novads	228	179	663
Gulbenes novads	60	318	
Limbažu novads	136	208	317
Saulkrastu novads	64	147	565
Smiltenes novads	102	176	428
Valkas novads	48	157	155
Valmieras novads	285	178	1 575

Kopumā vērtējot SADSP infrastruktūras pieejamību, tā ir vairākkārt augstākā nekā valstī iepriekš noteiktās minimālās prasības (vismaz viens punkts uz 700 iedzīvotājiem valstspilsētās, uz 550 iedzīvotājiem novadu pilsētās un uz 450 iedzīvotājiem novadu pagastos⁵).

2.6.2 Šķiroto atkritumu savākšanas laukumi

Dalīti savākto sadzīves atkritumu, speciālo atkritumu grupu, t.sk. videi kaitīgu preču atkritumu savākšanai reģiona teritorijā ir izvietoti 25 normatīvo aktu prasībām⁶ atbilstoši šķiroto atkritumu

⁵ Ministru kabineta noteikumi Nr. 328 (Rīgā 2017. gada 13. jūnijā (prot. Nr. 30 33. §)) "Kritēriji un kārtība, kādā novērtē atkritumu dalītās savākšanas pakalpojuma pieejamību iedzīvotājiem" <https://likumi.lv/ta/id/291534-kriteriji-un-kartiba-kada-noverte-atkritumu-dalitas-savaksanas-pakalpojuma-pieejamibu-iedzivotajiem>
Zaudēja spēku: 11.04.2023.

⁶ Ministru kabineta noteikumi Nr. 788 (Rīgā 2016. gada 13. decembrī (prot. Nr. 68 28. §)) "Noteikumi par atkritumu savākšanas un šķirošanas vietām" <https://likumi.lv/ta/id/287396-noteikumi-par-atkritumu-savaksanas-un-skirosanas-vietam>

savākšanas laukumi (turpmāk ŠASL). Laukumos pieņemamo atkritumu veidi un laukumu izvietojums reģiona teritorijā ir raksturots tabulā (Tabula 2-9).

Tabula 2-9 ŠASL raksturojums un izvietojums VAAR teritorijā

Operators	Adrese	Papīrs / kartons	Plastmasa	Stikls	Metāls	Koksne	Tekstils	Lielā izmēra atkritumi	Būvniecības atkritumi	Zaļie dārzeņi un parku atkritumi	Videi kaitīgas preces	Riepas	Stikla atkritumi	Metāla iepakojums
SIA Pilsētvides serviss	Rūpniecības iela 8f, Alūksne	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+
SIA Pilsētvides serviss	Ezera iela 3, Balvi	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+
SIA ZAAO	Dārza iela 8, Augšlīgatne	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
SIA ZAAO	Bērzaines iela 31, Cēsis	+	+	+	+	+	+	-	-	-	+	+	+	+
SIA ZAAO	Lapsu iela 19, Cēsis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
SIA ZAAO	Br. Kaudziņu iela 9, Jaunpiebalga	+	+	+	+	+	+	-	-	-	+	+	+	+
SIA ZAAO	Dārza iela 10, Priekulji	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
SIA ZAAO	CSA poligons Daibe, "Stūri, Daibe, Stalbes pagasts	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
SIA ZAAO	"Nēķins", Taurenes pagasts	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
SIA "DRUPLAT"	Eduarda Veidenbauma iela 19, Cēsis	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-
SIA ZAAO	Pērnavas iela 16, Mazsalaca	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
SIA ZAAO	Ternejas iela 12, Rūjiena	+	+	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+
SIA ZAAO	Valkas iela 1a, Strenči	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
SIA ZAAO	Beātes iela 47, Valmiera	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
SIA ZAAO	Dzelzceļa iela 5, Valmiera,	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
SIA ZAAO	Rīgas iela 96a, Saulkrasti	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
SIA ZAAO	"Druvas", Ape	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
SIA ZAAO	Parka iela 4c, Rauna	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
SIA ZAAO	Limbažu iela 8, Smiltene	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
SIA ZAAO	Austras iela 10, Valka	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
SIA ZAAO	Rīgas iela 5, Aloja	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Operators	Adrese	Papīrs / kartons	Plastmasa	Stikls	Metāls	Koksne	Tekstils	Lielā izmēra atkritumi	Būvniecības atkritumi	Zaļie dārzeņi un parku atkritumi	Videi kaitīgas preces	Riepas	Stikla atkritumi	Metāla iepakojums
SIA ZAAO	Mazā Noliktavu iela 3, Limbaži	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
SIA ZAAO	Viļņu iela 18, Salacgrīva	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+
SIA Pilsētvides serviss	1. Maija iela 6, Gulbene	+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	+	+	+
SIA "AP Kaudzītes"	"Kaudzītes", Litenes pagasts	+	+	+	+	+	+	-	+	-	+	-	+	+

Visos laukumos ir nodrošināta normatīvajos aktos noteikto atkritumu plūsmu pieņemšana, tikai redzams, ka atsevišķos ŠASL nevar nodot būvniecības atkritumus un zaļie dārzeņi un parku atkritumus.

Raugoties no pakalpojuma pieejamības viedokļa un ŠASL izvietojuma Alūksnes, Balvu, Limbažu, Valmieras novados neatbilst minimālajiem kritērijiem, kas tika noteikts normatīvajos aktos, savukārt Cēsu un Smiltenes novados pat tika pārsniegts kritērijs, kas tika noteikts Ministru kabineta noteikumos Nr. 328.

2.6.3 Sadzīves atkritumu poligonu infrastruktūras raksturojums

Sadzīves atkritumu apsaimniekošanai, t.sk. sagatavošanai reģenerācijai un pārstrādei, pārstrādei, apglabāšanai nepieciešamā infrastruktūras VAAR ir koncentrāta SAP "Daibe" un "Kaudzītes". Abos poligonos tiek veikta nešķirotu sadzīves atkritumu sagatavošana apglabāšanai, dalīti savāktie sadzīves atkritumi šķirošana, liela izmēra atkritumu un būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumu apstrāde, kā arī bioloģisko un bioloģiski norādāmo atkritumu pārstrāde un atkritumu apglabāšana. Papildus iepriekš minētajai infrastruktūrai poligonā "Daibe" ir ierīkota poligona gāzes savākšanas sistēma un uzstādītas koģenerācijas iekārtas poligona gāzes reģenerācijai.

Informācija par galvenajiem infrastruktūras elementiem poligonā "Daibe":

- Atkritumu priekšapstrādes centrs – tiek izmantots nešķirotu sadzīves atkritumu sagatavošanai apglabāšanai (pārstrādei derīgu materiālu atdalīšanai no apglabājamo atkritumu plūsmas). Centrā izmantojot atkritumu mehāniskās smalcinātāju un frakcionēšanas iekārtas, nešķirotu sadzīves atkritumu plūsma tiek sadalīta bioloģiski noārdāmajā frakcijā, vieglajā frakcijā, kas turpmāk apstrādājama šķirošanas stacijā pārstrādei derīgu materiālu atgūšanai un pārstrādei nederīgo jeb apglabājamo atkritumu frakcijā. Līdz ar BNA pārstrādes rūpnīcas "Daibe" plānoto nodošanu ekspluatācijā 2023.gada nogalē, atkritumu priekšapstrādes centra darbība tiks pārtraukta, un nešķirotu sadzīves atkritumu sagatavošanai apglabāšanai tiks nodrošināta jaunizveidotā BNA pārstrādes rūpnīcas atkritumu mehāniskās pārstrādes iekārtu kompleksā.
- Dalīti vākta iepakojuma šķirošanas stacija – paredzēta dalīti savāko pārstrādei derīgo sadzīves atkritumu sašķirošanai pa frakcijām un nederīgo piemaisījumu atdalīšanai. Iekārtā mehāniski tiek atdalīta smalksnes frakcija un metāli. Pārstrādei derīgu materiālu šķirošana pa frakcijām tiek veikta manuāli. Šķirošanas stacijā materiālu sagatavošanai transportēšanai tiek izmantota automātiskā kanāla tipa ķīpu prese. Pašreizējo iekārtu kopējā jauda ir līdz 8,000 tūkst. t/gadā. Saistībā ar dalīti vākta iepakojuma savākšanas sistēmas attīstību, šķirošanas stacijai ir nepieciešams veikt rekonstrukciju un modernizāciju.

- Bioloģisko noārdāmo atkritumu pārstrāde – līdz 2023. gada nogalei bioloģisko un bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrāde tiek īstenota izmantojot kompostēšanas metodi atklātās vējriņdās. Kompostēšanas laukumā tiek pārstrādāti gan mehāniski atdalītie bioloģiski noārdāmie atkritumi no atkritumu priekšapstrādes centra, gan dalīti savāktie BNA. Laukumam ir izbūvēts cietais asfaltbetona segums 5600 m² platībā un ierīkota notekūdeņu savākšana sistēma. Pēc bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes rūpnīcas “Daibe” nodošanas ekspluatācijā 2023. gada novembrī, visu bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes darbības tiks pārcelta uz jaunizveidotās rūpnīcas teritoriju).
- Atkritumu apglabāšanas krātuve II kārtā un III kārtā – II kārtas krātuve ir paredzēta pārstrādei un reģenerācijai nederīgo atkritumu apglabāšanai, krātuvē ir ierīkota infiltrāta savākšanas sistēma un poligona gāzes savākšanas sistēma, krātuves atlikušais kalpošanas laiks ~ 2 gadi. III kārtas krātuve ir paredzēta ražošanas atkritumu (galvenokārt AS “Valmieras stikla šķiedra”) atkritumu apglabāšanai;
- reversās osmozes infiltrāta attīrīšanas iekārtas – 2022.gada oktobrī ekspluatācijā nodotās iekārtās nodrošina poligona filtrāta attīrīšanu, jaudu 200 m³/24h, pie ienākošā infiltrāta elektrovadītspējas ≤45 000μS/cm, nodrošinot attīrīšanas pakāpi BSP5 ≤ 25 mg/l, ŪSP ≤ 125 mg/l, Nkop kopējo samazinājumu ne mazāk kā 98 %
- poligona gāzes koģenerācijas stacija – poligona gāzes utilizācija ar elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanu uzstādītas divas iekārtas TEDOM Cento 180, katras iekārtas nominālā elektriskā jauda – 175,0 kW.

Informācija par galvenajiem infrastruktūras elementiem poligonā “Kaudzītes”:

- Mehāniskās šķirošanas iekārtas – tiek izmantots nešķirotu sadzīves atkritumu sagatavošanai apglabāšanai (pārstrādei derīgu materiālu atdalīšanai no apglabājamo atkritumu plūsmas). Izmantojot smalcinātāju un šķirošanas iekārtas, nešķirotu sadzīves atkritumu plūsma tiek sadalīta bioloģiski noārdāmajā (smalkajā) frakcijā, un rupjajā frakcijā, kas turpmāk apstrādājama šķirošanas stacijā pārstrādei derīgu materiālu atgūšanai vai nododama apglabāšanai. Iekārtas jauda līdz 10,0 tūkst. t/gadā (atkarīga no ienākošas atkritumu plūsmas fiziskajiem raksturlielumiem);
- Šķirošanas stacija – paredzēta dalīti savāko pārstrādei derīgo sadzīves atkritumu sašķirošanai pa frakcijām un nederīgo piemaisījumu atdalīšanai. Iekārtā mehāniski tiek atdalīta smalksnes frakcija un metāli. Pārstrādei derīgu materiālu šķirošana pa frakcijām tiek veikta manuāli. Šķirošanas stacijā materiālu sagatavošanai transportēšanai tiek izmantota automātiskā kanāla tipa ķīpu prese. Iekārtas jauda līdz 10,0 tūkst. t/gadā (atkarīga no ienākošas atkritumu plūsmas fiziskajiem raksturlielumiem);
- Bioloģisko noārdāmo atkritumu kompostēšanas laukums – paredzēts bioloģisko un bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādei izmantojot kompostēšanas metodi atklātās vējriņdās vai statiskās kaudzēs. Kompostēšanas laukumā tiek pārstrādāti gan mehāniski atdalītie bioloģiski noārdāmie atkritumi, gan dalīti savāktie BNA. Laukumam ir izbūvēts cietais asfaltbetona segums 3500 m² platībā un ierīkota notekūdeņu savākšana sistēma.
- Atkritumu apglabāšanas krātuve - paredzēta pārstrādei un reģenerācijai nederīgo atkritumu apglabāšanai, krātuvē ir ierīkota infiltrāta savākšanas sistēma, krātuves atlikušais kalpošanas laiks >10 gadi;
- reversās osmozes infiltrāta attīrīšanas iekārtas – nodrošina poligona filtrāta attīrīšanu, maksimālā sasniedzamā jauda <4,5 m³/h.

2.6.4 Ārpus poligoniem izvietotās sadzīves atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras raksturojums

Saskaņā ar veiktās izpētes rezultātiem VAAR sadzīves atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūra galvenokārt ir izvietota sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonu teritorijā. Ārpus poligoniem atrodas kompostēšanas laukumi:

- Kompostēšanas laukums atrodas Alūksnes novadā, Alsviķu pagastā, "Iztekas", iekārtas īpašnieks Alūksnes novada pašvaldība, apsaimnieko Pašvaldības aģentūra "SPODRA" - paredzēts bioloģiski noārdāmo dārzu un parku atkritumu pārstrādei izmantojot kompostēšanas metodi atklātās vējrindās vai statiskās kaudzēs. Kompostēšanas laukumā tiek pārstrādāti dalīti savāktie BNA. Laukumam ir izbūvēts cietais asfaltbetona segums 3000 m² platībā un ierīkota notekūdeņu savākšana sistēma. Kompostēšanas laukuma ietilpība $\leq$ 580 t/gadā.
- Kompostēšanas laukums atrodas Limbažu novadā Alojās pagastā "Osīši", apsaimnieko Limbažu novada kapitālsabiedrība SIA "Alojas Saimniekserviss". Kompostēšanas laukums izveidots 1200 m² platībā uz asfaltbetona seguma. Komposta gatavošanā pielieto apvējoto rindu tehnoloģiju. Kompostēšanas laukumā tiek pārstrādāti dalīti savāktie BNA un dūņas. Kompostēšanas laukuma ietilpība 900 m³ gadā.
- Dūņu kompostēšanas laukums atrodas Valkas novadā, Valkā, "Nagliņas" apsaimnieko Valkas novada pašvaldība. Dūņu kompostēšanas laukumā veic notekūdeņu sajaukšanu ar lapām, pelniem un zāli, veidojot kompostu. Laukumam platība ir 2664 m² un katru gadu var apsaimniekot 100 tonnas zaļos dārzu un parku atkritumus.

3 Atkritumu apsaimniekošanas sektora stratēģiskie mērķi

Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas mērķi ir noteikti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/98/EK (2008. gada 19. novembris) par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu⁷ jeb "Atkritumu ietvardirektīvā". Direktīvā ir noteikta atkritumu apsaimniekošanas darbību hierarhija, kas prioritārā secībā ir sekojoša:

- atkritumu rašanās novēršana;
- atkritumu sagatavošana atkārtotai izmantošanai;
- atkritumu pārstrāde;
- atkritumu cita tipa reģenerācija, piemēram, enerģijas reģenerācija; un
- atkritumu apglabāšana.

Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021. – 2028 (turpmāk - AAVP2028)⁸ gadam noteiktie stratēģiskie virsmērķi, kas sasniedzami atkritumu apsaimniekošanas sektorā ir sekojoši⁹:

1. Mērķis (M1) Novērst atkritumu rašanos un nodrošināt kopējā radīto atkritumu daudzuma ievērojamu samazināšanu, izmantojot maksimāli visas labākās pieejamās atkritumu rašanās novēršanas iespējas un labākos pieejamos tehniskos paņēmienus, palielinot resursu izmantošanas efektivitāti un veicinot ilgtspējīgākas patērētāju uzvedības modeļa attīstību;
2. Mērķis (M2) Nodrošināt atkritumu kā resursu racionālu izmantošanu, balstoties uz aprites ekonomikas pamatprincipiem un veicinot, ka resursi pēc iespējas tiek atgriezti atpakaļ ekonomiskajā aprītē tautsaimniecībai noderīgā veidā;
3. Mērķis (M3) Nodrošināt, ka radītie atkritumi nav bīstami vai arī tie rada nelielu risku videi un cilvēku veselībai, veicinot attiecīgu produktu politiku, bīstamo un videi kaitīgo vielu ierobežojumus un pilnveidojot patērētāju informētību;
4. Mērķis (M4) Nodrošināt apglabājamo atkritumu daudzuma samazināšanu un atkritumu apglabāšanu cilvēku veselībai un videi drošā veidā.

3.1 Sasniedzamie kvalitatīvie rādītāji

Noteiktie sasniedzamie kvantitatīvie un kvalitatīvie rādītāji atkritumos esošu pārstrādei derīgu materiālu pārstrādes apjomiem un dalītajai vākšanai, speciālo atkritumu grupu apsaimniekošanai, kā arī ierobežojumi attiecībā uz atkritumu apglabāšanu ir sekojoši:

- nodrošināt, ka līdz 2023. gada 31. decembrim bioloģiskie atkritumi ir vai nu atdalīti un pārstrādāti rašanās vietā, vai savākti dalīti un nav sajaukti ar citiem atkritumu veidiem¹⁰;

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/98/EK (2008. gada 19. novembris) par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A32008L0098>

⁸ Ministru kabineta rīkojums Nr. 45 (Rīgā 2021. gada 22. janvārī (prot. Nr. 8 20. §)) Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2021.-2028. gadam

⁹ Ministru kabineta rīkojums Nr. 45 (Rīgā 2021. gada 22. janvārī (prot. Nr. 8 20. §)) Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2021.-2028. gadam <https://likumi.lv/ta/id/320476-par-atkritumu-apsaimniekosanas-valsts-planu-20212028-gadam>

¹⁰ Ministru kabineta noteikumi Nr. 712 (Rīgā 2021. gada 26. oktobrī (prot. Nr. 72 23. §)) "Atkritumu dalītas savākšanas, sagatavošanas atkārtotai izmantošanai, pārstrādes un materiālu reģenerācijas noteikumi" <https://likumi.lv/ta/id/327220-atkritumu-dalitas-savaksanas-sagatavosanas-atkartotai-izmantosana-pastrades-un-materialu-regeneracijas-noteikumi>

- līdz 2025. gadam atkārtotai izmantošanai sagatavoto un pārstrādāto sadzīves atkritumu apjomu palielināt vismaz līdz 55 % pēc masas¹¹;
- līdz 2030. gadam atkārtotai izmantošanai sagatavoto un pārstrādāto sadzīves atkritumu apjomu palielināt vismaz līdz 60 % pēc masas¹¹;
- līdz 2035. gadam atkārtotai izmantošanai sagatavoto un pārstrādāto sadzīves atkritumu apjomu palielināt vismaz līdz 65 % pēc masas¹¹;
- izveidot dalītas savākšanas sistēmas vismaz papīram, metālam, plastmasai un stiklam un līdz 2023. gada 1. janvārim – tekstilmateriāliem¹¹;
- no 2020. gada, vismaz 70 % pēc svara nebīstamo būvgružu un ēku nojaukšanas atkritumi, sagatavoti atkārtotai izmantošanai, pārstrādei un citai materiāla reģenerācijai, tostarp aizbēršanai¹¹;
- līdz 2025.gada 1. janvārim izveidota dalītas savākšanas sistēma sadzīves bīstamajiem atkritumiem¹¹;
- nodrošināt, ka līdz 2035. gadam poligonos apglabāto sadzīves atkritumu īpatsvars ir samazinājies līdz 10 % no kopējā radīto sadzīves atkritumu daudzuma (pēc svara) vai ir vēl mazāks¹².
- Nodrošina, ka ne vēlāk kā līdz 2025. gada 31. decembrim pārstrādā mazākais 65 svara % no visa izlietotā iepakojuma, mērķrādītāji atsevišķām materiālu plūsmām¹³:
 - plastmasa - 50 %;
 - koksne – 25%;
 - melnie metāli - 70 %;
 - alumīnijs - 50 %;
 - stikls - 70 %;
 - papīrs un kartons - 75 %;
- Nodrošina, ka ne vēlāk kā līdz 2030. gada 31. decembrim pārstrādā mazākais 70 svara % no visa izlietotā iepakojuma, mērķrādītāji atsevišķām materiālu plūsmām¹³:
 - plastmasa - 55%;
 - koksne – 30%;
 - melnie metāli - 80 %;
 - alumīnijs - 60 %;
 - stikls - 75 %;
 - papīrs un kartons - 85 %.
- Nodrošina ka no 2021.gada 14.augusta ir palielināts EEIA atkritumu savākšanas apjoms līdz 65 % no to EEI vidējā svara, kuras ir laistas Latvijas tirgū trīs iepriekšējos gados¹⁴.

3.2 Reģionālā līmenī sasniedzamie mērķi

Papildus atkritumu apsaimniekošanas sektorā noteiktajiem stratēģiskajiem mērķiem un normatīvajos aktos noteiktajiem sasniedzamajiem rādītājiem VAAR tiek noteikti sekojoši mērķi un principi, kas

¹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 30. maija Direktīva 2018/851/ES, ar ko groza Direktīvu 2008/98 par atkritumiem <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A32018L0851>

¹² Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 30. maija Direktīva 2018/850/ES, ar ko groza Direktīvu 1999/31/EK par atkritumu poligoniem <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=celex:32018L0850>

¹³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 30. maija Direktīva 2018/852/ES, ar ko groza Direktīvu 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A32018L0852>

¹⁴ Padomes 2012. gada 4.jūlija Direktīva 2012/19/ES par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32012L0019&from=LV>

ievērojami plāna īstenošanā, t.sk. pasākumi, kas vērsti uz atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma kvalitātes un pieejamības uzlabošanu:

RM 1 – atkritumu apsaimniekošana tiek veikta ievērojot aprites ekonomikas principus, plānojot un īstenojot atkritumu apsaimniekošanas sektora pasākumus, tiek ievērota atkritumu apsaimniekošanas darbību hierarhija;

RM 2 – atkritumu radītāji ir nodrošināti ar kvalitatīvu, savlaicīgi sniegtu, vides aizsardzības prasībām atbilstošu atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu, tiek nodrošināta pilna spektra pakalpojumu sniegšana;

RM 3 – atkritumu apsaimniekošanas sektora darbību reģionālā līmenī, kā arī sadarbību ar blakus esošajiem atkritumu apsaimniekošanas reģioniem centralizēti koordinē un kontrolē atkritumu apsaimniekošanas reģionālais centrs. AARC uzņemas atbildību par atkritumu apsaimniekošanas sektorā noteikto mērķus sasniegšanu reģiona līmenī, šo saistību izpildei AARC tiek nodrošināts ar nepieciešamajiem resursiem, t.sk. reģiona līmenī saistošu lēmumu pieņemšanas tiesībām;

RM 4 – īstenojot reģionālo atkritumu apsaimniekošanas plānu, tiek ievērotas normatīvo aktu prasības, tajā skaitā Eiropas Savienības noteiktie mērķi attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanas sistēmas darbības efektivitāti un kvalitāti, tiek īstenoti valsts, reģionālā un vietējā līmeņa plānošanas dokumentos paredzētie pasākumi attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanu;

RM 5 – tiek veicināta atkritumu radītāju un citu iesaistīto pušu vides apziņas paaugstināšana un izpratnes veidošana par atkritumu apsaimniekošanas radīto ietekmi uz vidi un šīs ietekmes samazināšanas iespējām;

RM 6 – atkritumu apsaimniekošanas sektorā iesaistītie pakalpojuma sniedzēji strādā izmantojot ilgtspējīgus risinājumus un labākās pieejamās tehnoloģijas visos atkritumu apsaimniekošanas posmos;

RM 7 – tiek nodrošināta informācijas apkopošana, uzskaitē un aprīte starp iesaistītajām pusēm, t.sk. uzraugošajām un kontrolējošajām institūcijām.

3.3 Pāreja uz aprites ekonomiku un industriālā simbioze

Rīcības plānā pārejai uz aprites ekonomiku 2020.–2027. gadam ir noteikti šādi galvenie rīcības virzieni un pasākumi aprites ekonomikas ieviešanai (turpmāk – Rīcības plāns) :

- 1) Pāreja no atkritumu apsaimniekošanas uz resursu apsaimniekošanu;
- 2) Resursu produktivitātes uzlabošana visās tautsaimniecības nozarēs, veicinot pētniecības un inovācijas attīstību;
- 3) Priekšnoteikumu veidošana preču otrreizējai izmantošanai;
- 4) Pārejas no preču pirkšanas uz pakalpojumiem veicināšana;
- 5) Materiālu, procesu un atkritumu pārvaldības uzlabošana prioritārajās nozarēs;
- 6) Pašvaldību lomas stiprināšana aprites ekonomikas principu ieviešanā;
- 7) Sabiedrības iesaiste, informēšana un izglītošana.¹⁵

Kā primārie pasākumi Rīcības plānā, kas vērsti uz atkritumu apsaimniekošanu ir noteikti sekojoši pasākumi:

- Atkritumu un materiālu plūsmas uzskaites uzlabošana komersantu, pašvaldību un valsts līmenī, statistikas izmantošana informētas politikas veidošanā;

¹⁵ Ministru kabineta 2020. gada 4. septembra rīkojums Nr. 489 "Par Rīcības plānu pārejai uz aprites ekonomiku 2020.–2027. gadam". <https://likumi.lv/ta/id/317168>

- Tekstila atkritumu apjoma samazināšana, uzskaites izveide un otrreizējās izmantošanas un aprites veicināšana;
- Mēbeļu atkritumu apjoma samazināšana, uzskaites izveide un otrreizējās izmantošanas un aprites veicināšana.

Sekundārie pasākumi, kas uz sadzīves atkritumu apsaimniekošanas tiešajām funkcijām ir attiecināmi pastarpināti:

- Pārtikas uzskaites sistēmas izveide un attīstība organizāciju/komersantu, pašvaldību un nacionālajā līmenī;
- Otrreizējo materiālu tirgus attīstība;
- Atbalsts labošanas sektora attīstībai.

Industriālā simbioze (turpmāk - IS) ir rūpniecības uzņēmuma blakusproduktu pārdošana vai nodošana tālāk citiem ražošanas uzņēmumiem, lai tie tiktu tālāk izmantoti par izejmateriālu citu produktu ražošanā vai enerģijas atgūšanā.¹⁶

IS var raksturot kā sadarbību starp vairākām dažādām, bieži vien ģeogrāfiski tuvu novietotām biznesa vienībām, t.i., uzņēmumiem un rūpnīcām, kas atrodas cieši kopā klasteros vai industriālajos parkos un apmainās ar resursiem (piemēram, materiāliem, enerģiju, ūdeni un blakusproduktiem), kurus var izmantot kā produktu vai izejvielu aizstājējus, kas citādi tiktu ievesti no citurienes vai tālāk izmantošanas iespēju trūkuma dēļ apstrādāti kā atkritumi. Resursu koplietošana starp rūpniecības objektiem samazina piesārņojumu un novirza atkritumus no poligoniem.

Galvenie industriālās simbiozes izaicinājumi ir saistīti ar:

- izpratnes trūkumu par IS nozīmi mūsdienu ekonomikā un aprites ekonomikas pilnveidē.
- simbiozes koordinatoru trūkums, kas veicina zināšanu un informācijas apmaiņu starp uzņēmumiem par to ražošanas procesu blakusproduktiem un to tālāk izmantošanas iespējām un ekonomiskajiem labumiem;
- informācijas trūkums par iespējamajiem ieguvumiem.¹⁷

Izpratne par IS tirgus potenciālu var būt ļoti vērtīga, lai motivētu politikas veidotājus meklēt veidus, kā atbalstīt tās attīstību, un uzņēmumiem sīkāk izpētīt iespējas, ko tā var sniegt. Šobrīd lielai daļai Latvijas uzņēmumu nav pieredzes un zināšanu par resursu otrreizējo izmantošanu.

IS ir darbošanās kopā, lai radītu finanšu resursu ekonomiju un patēriņa samazināšanu, kā arī maksimāli palielinātu produkcijas daudzumu, ko var iegūt no rīcībā esošajiem resursiem. Simbiozei ir daudz ekonomisku un vides ieguvumu. Pirmkārt, sniedz iespējas esošajiem uzņēmumiem - gan privātajiem, gan valsts - palielināt savu rentabilitāti un konkurētspēju, samazinot resursu izmaksas. Otrkārt, sniedz būtisku labumu videi, samazinot pieprasījumu pēc sākotnējiem izejmateriāliem un samazinot radīto atkritumu apjomu, vienlaikus rodot arī jaunas uzņēmējdarbības iespējas un darbavietas no atlikumiem un blakusproduktiem. Tas ne tikai pozitīvi ietekmē nozares ieņēmumus, bet arī paver iespējas uz pilsētu un reģionu pāreju uz ilgtspējīgāku un videi draudzīgāku rūpniecības praksi.

¹⁶ Ministru kabineta 2020. gada 4. septembra rīkojums Nr. 489 "Par Rīcības plānu pārejai uz aprites ekonomiku 2020.–2027. gadam"

¹⁷ CLEANTECH, Industriālās simbiozes platforma. Ietvara dokuments. 2022.g. – 3. lpp.

MK 2020. gada 4. septembra rīkojumā Nr. 489 "Par Rīcības plānu pārejai uz aprites ekonomiku 2020.–2027. gadam" viens no pasākumiem ir industriālās simbiozes veicināšana, īpaši reģionālajā līmenī, kura rezultāta tiks ieviests reģionālās simbiozes modelis.

Kā viens no simbiozes ieviešanas veidiem reģionā būs pabeidzot projektu “Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes rūpnīcas “Daibe” izveide”. Rūpnīcā plānots pārstrādāt bioloģiski noārdāmos atkritumus, kas rodas no sadzīves atkritumiem, gan arī dalīti vāktiem pārtikas atkritumiem. Pārstrādes procesā tiks iegūts komposts, kā arī tiks iegūta biogāze, ko paredzēts izmantot siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanai.

4 Atkritumu ražošanas prognoze un sasniedzamie kvantitatīvie rādītāji

4.1 Lietotie pieņēmumi

Atkritumu ražošanas prognoze VAAR laika periodam no 2023.-2027. gadam sagatavota balstoties SIA "ZAAO", SIA "AP Kaudzītes" SIA "Pilsētvides serviss" uzņēmuma datiem par faktiskajiem apsaimniekoto atkritumu apjomiem 2022. gadā un pieņēmumiem par atkritumu ražošanas apjomu attīstības tendencēm plāna pārskata periodā, t.sk. AAVP2028 ietvertu novērtējumu. Prognozes sagatavošanā un plānotajās atkritumu apsaimniekošanas darbībās tiek pieņemts, ka radītais atkritumu apjoms ir vienlīdzīgs ar savākto atkritumu apjomu – t.i. tiek pieņemts, ka visi radītie sadzīves atkritumi tiek savākti un nogādāti sadzīves atkritumu poligonos vai atkritumu pārstrādes vietās. Prognozē ir ietvertas visas uz sadzīves atkritumiem attiecināmās atkritumu plūsmas, t.sk. nešķiroti sadzīves atkritumi, dalīti savāktie sadzīves atkritumu veidi, liela izmēra atkritumi, bioloģiski noārdāmi atkritumi, izlietotais iepakojums, t.sk. iepakojums, kas tiek apsaimniekots depoizta sistēmas ietvaros.

Vispārējā pieeja atkritumu ražošanas prognožu sagatavošanā balstās uz pieņēmumu, ka ekonomiskā attīstība un labklājības līmeņa paaugstināšanās veicina radīto atkritumu apjomu pieaugumu, kā arī summāri radītais atkritumu apjoms ir atkarīgs no demogrāfijas tendencēm.

Attiecībā uz reģiona demogrāfiskajiem rādītājiem "Saulkrastu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2021.-2034. gadam"¹⁸ iekļautā demogrāfiskā prognoze plānots, ka iedzīvotāju skaits pieaugs vidēji par 4.95%, "Cēsu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022 – 2036"¹⁹ iekļautā demogrāfiskā prognoze plānots, ka iedzīvotāju skaits pieaugs vidēji par 0.83%. Savukārt "Limbažu novada attīstības programma 2022. – 2028. gadam"²⁰, "Gulbenes novada attīstības programma 2018.-2024. gadam"²¹ neparedz iedzīvotāju skaita izmaiņas, t.i. tiek pieņemts, ka iedzīvotāju skaits saglabāsies pašreizējā līmenī.

"Alūksnes novada attīstības programma 2022. - 2027. gadam"²², "Balvu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam"²³, "Smiltenes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2035. gadam"²⁴, "Valkas novada attīstības programma 2022.-2028.gadam"²⁵ un "Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022-2038"²⁶ demogrāfiskās attīstības tendences stratēģiskās plānošanas dokumentos prognozē negatīvu iedzīvotāju skaita dinamiku.

Aprēķinu rezultātus par iedzīvotāju skaita izmaiņām Vidzemes AAR plāna pārskata periodā skat. tabulu (Tabula 4-1).

Tabula 4-1 Iedzīvotāju skaita izmaiņas Vidzemes AAR 2023.-2027. gads pēc novadu stratēģijām

¹⁸ Saulkrastu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2021.-2034. gadam, 2021.gads

¹⁹ Cēsu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022 – 2036, 2.redakcija, 2022

²⁰ Limbažu novada attīstības programma 2022. – 2028. gadam, Limbaži, 2022

²¹ Gulbenes novada attīstības programma 2018.-2024. gadam, Gulbene, 2018

²² Alūksnes novada attīstības programma 2022. - 2027. gadam, 2.0 redakcija, apstiprināta 23.12.2021.

²³ Balvu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam

²⁴ Smiltenes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2035. gadam

²⁵ Valkas novada attīstības programma 2022.-2028.gadam, 2. redakcija

²⁶ Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022-2038, Redakcija 2.1, Valmiera, 2022

Pašvaldība	Gads				
	2023	2024	2025	2026	2027
Alūksnes novads	13 550	13 538	13 525	13 513	13 500
Balvu novads	18 316	18 133	17 952	17 772	17 594
Cēsu novads	41 148	41 489	41 832	42 179	42 500
Gulbenes novads	19 109	19 109	19 109	19 109	19 109
Limbažu novads	28 273	28 273	28 273	28 273	28 273
Saulkrastu novads	9 873	10 361	10 874	11 413	11 977
Smiltenes novads	17 698	17 495	17 293	17 095	16 898
Valkas novads	7 451	7 358	7 266	7 175	7 085
Valmieras novads	50 738	50 677	50 616	50 556	50 495
KOPĀ	206 155	206 432	206 741	207 083	207 432

Kopumā var secināt, ka gadījumā, ja tiek izpildīti pašvaldības plānotie pasākumi un iedzīvotāju skaits reģionā pārskata periodā palielināsies par 1 276 iedz. jeb 0,62%, kas nav vērā ņemams faktors, kas varētu atstāt būtisku ietekmi uz radītajiem atkritumu apjomiem reģionā, tādā apjomā, kas liek koriģēt atkritumu apsaimniekošanas sistēmas jaudas un izmantotos risinājumus.

Tabula 4-2 Iedzīvotāju skaita izmaiņas Vidzemes AAR 2023.-2027. gads pēc SIA „Karšu izdevniecība Jāņa sēta”

Pašvaldība	Gads				
	2023	2024	2025	2026	2027
Alūksnes novads	13 246	12 936	12 635	12 340	12 052
Balvu novads	18 109	17 726	17 350	16 983	16 623
Cēsu novads	40 067	39 338	38 623	37 920	37 230
Gulbenes novads	18 792	18 480	18 174	17 873	17 576
Limbažu novads	27 891	27 515	27 144	26 778	26 416
Saulkrastu novads	9 407	9 407	9 407	9 407	9 407
Smiltenes novads	17 593	17 287	16 987	16 691	16 401
Valkas novads	7 354	7 167	6 985	6 808	6 635
Valmieras novads	50 462	50 127	49 794	49 464	49 136
KOPĀ	202 921	199 984	197 099	194 263	191 477

Kopumā var secināt, ka gadījumā, ja īstenojās SIA „Karšu izdevniecība Jāņa sēta” prognozes, iedzīvotāju skaits reģionā pārskata periodā samazināsies par 11 444 iedz. jeb 5,98%.

Vērtējot iespējamās radīto sadzīves atkritumu apjoma izmaiņu tendences Latvijā kopumā, balstoties pēdējo gadu datiem²⁷ jāsecina, ka radīto sadzīves atkritumu apjoms ir svārstīgs, nav vērojamas ne stabilas pieauguma, ne samazinājuma tendences skat. tabulu (Tabula 4-3).

Tabula 4-3 Radītā sadzīves atkritumu apjoma izmaiņas Latvijā 2017.-2021. gads

	2017	2018	2019	2020	2021
Iedzīvotāju skaits gada sākumā	1 950 116	1 934 379	1 919 968	1 907 675	1 893 223
Radītais sadzīves atkritumu apjoms tonnas	850 677	785 074	840 942	908 961	869 285
t./iedz./gadā	0,44	0,41	0,44	0,48	0,46

Kopumā, no gada uz gadu ir vērojamas svārstības vidēji 4-5% robežās. 2020. un 2021. gada datu interpretācijā nenoteiktību ievieš arī COVID -19 pandēmijas ietekme, savukārt vērtējot 2022. gada un

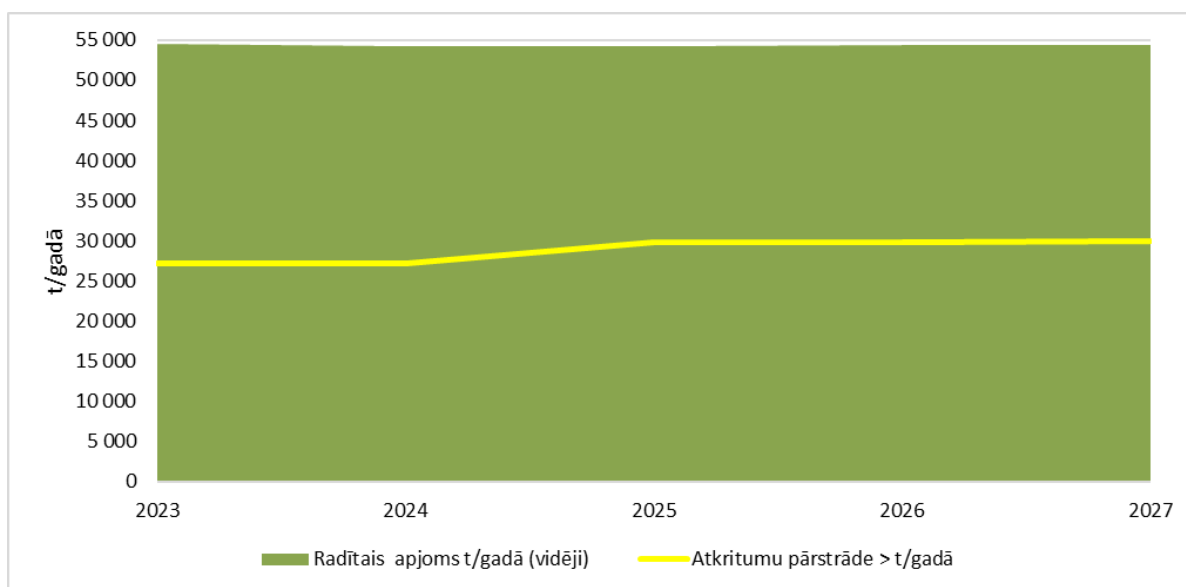
²⁷ Valsts statistikas pārskats “Nr.3-Atkritumi – pārskats par atkritumiem” datu apkopojumi 2017-2021. gads, Latvijas vides ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs

turpmākās attīstības tendences jāņem vērā kara Ukrainā izraisītā ietekme uz mājsaimniecību labklājību un attiecīgi radīto sadzīves atkritumu apjomu.

AAVP2028 sadzīves atkritumu ražošanas prognozē ir paredzēta pastāvīga pieauguma tendence – vidēji 2% gadā. Neskatoties uz šā brīža notikumiem pasaulē, LR Finanšu ministrijas sagatavotās makroekonomiskās prognozes²⁸ Latvijai laika posmam līdz 2025. gadam paredz pozitīvu IKP dinamiku visā periodā.

4.2 Atkritumu ražošanas prognoze

Izvērtējot šos aspektus un vienlaicīgi ņemot vērā vēsturiskos datus par radītajiem atkritumu apjomiem Latvijā, atkritumu ražošanas prognozē tiks ierēķināts piesardzīgs radīto sadzīves atkritumu pieauguma temps 0,5% gadā laika periodā 2023.-2024.gads un 1% gadā, laika periodā no 2025.-2027.gadam. Iedzīvotāju skaits prognozē visā pārskata periodā saglabā nelielu samazinājuma tendenci, kas kopā pārskata periodā veido aptuveni 3% samazinājumu. Bāzes gads prognozes sagatavošanā – 2022. gada dati par apsaimniekoto sadzīves atkritumu apjomu reģionā. Sadzīves atkritumu ražošanas prognozi Vidzemes AAR laika periodam no 2023.-2027. gadam, kā arī sasniedzamo atkritumu pārstrādes un reģenerācijas rādītāju skat. attēlu (Attēls 4-1).

Attēls 4-1 Sadzīves atkritumu ražošanas prognoze Vidzemes AAR 2023.-2027.gads, tonnas

Aprēķinu rezultāti liecina, ka pie dotajiem pieņēmumiem Vidzemes AAR radītais sadzīves atkritumu apjoms salīdzinot ar bāzes gadu (2022. gads) paliek faktiski nemainīgs. Plāna pārskata periodā minimālais sadzīves atkritumu pārstrādes un atkārtotas izmantošanas apjoms ir jānodrošina no vismaz no 27,2 tūkst. tonnu 2023.gadā līdz 29,9 tūkst. tonnu 2027. gadā. Jāņem vērā, ka no 2025. gada sadzīves atkritumu minimālais pārstrādes īpatsvars ir 55% no radītā sadzīves atkritumu apjoma. Aprēķinu rezultātus skat. tabulu (Tabula 4-4).

Tabula 4-4 Radītais sadzīves atkritumu apjoms un sasniedzamie pārstrādes rādītāji

Rādītājs	2023	2024	2025	2026	2027
Atkritumu apjoma izmaiņas %	0,5%	0,5%	1,0%	1,0%	1,0%
Radītais apjoms t/gadā	54 482	54 244	54 284	54 332	54 385
Atkritumu pārstrāde ≥ t/gadā	27 241	27 122	29 856	29 882	29 912

²⁸ Makroekonomisko rādītāju prognozes 2022.-2025.gadam, LR Finanšu ministrija, jūlijs, 2023.

4.3 Pārstrādes mērķu sasniegšana

Risinājumi, kas vērsti uz reģionā noteikto sadzīves atkritumu pārstrādes un atkārtotas izmantošanas mērķu sasniegšanu, ir bioloģisko atkritumu pārstrāde, t.sk. mājkompostēšana, sadzīves atkritumu dalītā vākšana, izlietotā iepakojuma atkritumu apsaimniekošana depozīta sistēmā, pārstrādei derīgu atkritumu atšķīrošana no nešķīroto sadzīves atkritumu plūsmas un preču sagatavošanas atkārtotai izmantošanai sistēmas ieviešana. Balstoties uz līdzšinējās pieredzes analīzes un prognozējamām sistēmas attīstības tendencēm, tiek pieņemts, ka lielāko ieguldījumu pārstrādes apjomu sasniegšanā sniegs bioloģisko atkritumu pārstrāde, kam seko sadzīves atkritumu dalītā vākšana, depozīta sistēmas darbība, nešķīrotu sadzīves atkritumu sagatavošanas apglabāšanai laikā atgūtie materiāli. Prognozējami vismazāko ieguldījumu varētu sniegt preču atkārtotas izmantošanas sistēma, kas faktiski būs jauns atkritumu apsaimniekošanas sistēmas elements.

Jāatzīmē, ka pārstrādes un atkārtotas izmantošanas mērķos ir ieskaitāms tikai tas atkritumu apjoms, kas tiek nodots materiālu pārstrādei vai atkārtoti izmantots, tas attiecas arī uz dalīti savāktajiem sadzīves atkritumiem – dalīti savāktu sadzīves atkritumu daudzums, kas nav izmantojams pārstrādei un tiek nodots reģenerācijai vai apglabāšanai pārstrādes un reģenerācijas mērķos nevar tikt ieskaitīts.

Prognozējamie sadzīves atkritumu pārstrādes un atkārtotas izmantošanas mērķu sasniegšanas rādītāji un pieņēmumi šo rādītāju noteikšanai atkritumu plūsmām un apsaimniekošanas sistēmām:

- Bioloģiskie atkritumi – bioloģisko atkritumu pārstrādi nodrošinās poligonā “Daibe” izbūvētās bioloģisko atkritumu pārstrādes rūpnīca, kompostēšanas laukums poligonā “Kaudzītes” kā arī bioloģisko atkritumu mājkompostēšanas sistēmas attīstība, dārzu un parku atkritumu kompostēšanas vietu ierīkošana. Ieguldījumu bioloģisko atkritumu pārstrādes rezultātā iegūto galaproduktu kvalitātes paaugstināšanā un attiecīgi, izmantošanas iespēju paplašināšanā sniegs bioloģisko atkritumu dalītā vākšana. Summāri reģiona ietvaros pārstrādei nodotais bioloģisko atkritumu apjoms, neietverot, tādus atkritumus, kas Bioloģisko atkritumu pēcapstrādē tiek atdalīti un nodoti apglabāšanai, tiek lēsts ap 35-40% no kopējā reģionā radītā sadzīves atkritumu apjoma 2027. gadā.
- Sadzīves atkritumu dalītā vākšana – sadzīves atkritumu dalītās vākšanas sistēmā ietvertās atkritumu plūsmas ir papīra, plastmasas, stikla, metāla izlietotais iepakojums un citi šo materiālu veidu dalīti savāktie atkritumi, uz sadzīves atkritumu dalīto vākšanu ir attiecināmi arī mājāsaimniecību tekstila atkritumi un videi kaitīgās preces (bioloģisko atkritumu dalītā vākšana šeit netiek ietverta, jo ir izdalīta kā atsevišķa kategorija). Vērtējot sadzīves atkritumu dalītās vākšanas apjomus un ietekmi uz pārstrādes un atkārtotas izmantošanas mērķu sasniegšanu jāatzīmē, ka 2022. gadā dalīti savāktais apjoms kopā reģionā bija ~ 17,0% no kopējā savāktā sadzīves atkritumu apjoma, salīdzinot operatīvos datus par 2022. gadu, neskatoties uz depozīta sistēmas ieviešanu, ir vērojams apjoma pieaugums par ~7,5% (pret 2021. gadu). Prognozējot dalītās vākšanas apjomu izmaiņas, nākamajos gados tiek prognozēts, ka paplašinot dalītās vākšanas infrastruktūru un veicot sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumus, pārstrādei nodoto dalīti savāktu atkritumu apjoms varētu pieaugt par ~ 1% gadā, tādējādi 2027. gadā kopējā pārstrādāto sadzīves atkritumu īpatsvarā sasniedzot līdz 22%.
- Izlietotā iepakojuma depozīta sistēma – depozīta sistēma darbību uzsāka 2022. gadā, dažādu iepakojuma veidu apjoms, kas tika savākts Vidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā ir 2,45 tūkstoši tonnu gadā, jeb aptuveni 4,5% no kopējā sadzīves atkritumu apjoma. Tā kā 2022. gadā depozīta sistēma nedarbojās pilnu gadu un aprītē bija arī tāds iepakojums uz kuru neattiecas depozīta sistēmas nosacījumi, kā arī no 2023. gada sistēmā ir iekļautas atsevišķas

jaunas iepakojuma kategorijas, tiek pieņemts, ka plāna pārskata periodā pārstrādei un atkārtotai izmantošanai nodotais depozīta sistēmā apsaimniekotais iepakojums var sasniegt līdz 5,5% no kopējā sadzīves atkritumu apjoma.

- No nešķirotiem sadzīves atkritumiem atgūtie materiāli – nešķirotu sadzīves atkritumu sagatavošanas apglabāšanai procesā no apglabājamo atkritumu plūsmas tiek atdalīti bioloģiskie atkritumi, atkritumi, kas izmantojami no atkritumiem iegūta kurināmā ražošanā, kā arī neliels daudzums tādu atkritumu, ko iespējams nodot pārstrādei. Kopējā apjomā šis daudzums veido nelielu īpatsvaru, kas šobrīd nepārsniedz 1,0% no kopējā sadzīves atkritumu daudzuma, tomēr attīstot atkritumu sagatavošanas apglabāšanai tehnoloģiskās iekārtas tiek prognozēts, ka atgūto pārstrādājamo atkritumu daudzums plāna pārskata periodā var palielināties par 0,5% gadā, pārskata perioda beigās sasniedzot aptuveni 3% no kopējā sadzīves atkritumu apjoma.
- Preču atkārtotas izmantošanas sistēma – lietotu preču savākšana, labošana un atkārtota izmantošana ir jauna plānota atkritumu apsaimniekošanas prakse reģionā. Plāna pārskata periodā paredzēta šādu aktivitāšu īstenošana, ieviešot arī preču labošanas funkciju. Jāatzīmē, ka šīs aktivitātes īstenošanas rezultātā netiek plānots tāds kvantitatīvais ieguldījums atkārtotas izmantošanas un pārstrādes mērķu sasniegšanā, kas atstātu iespaidu uz noteikto mērķrādītāju sasniegšanu, tomēr šīs aktivitātes īstenošana ir būtiska, raugoties no atkritumu hierarhijas un aprites ekonomikas principu ieviešanas viedokļa un kalpos par pamatu sistēmas plašākai attīstībai un darbības apjomu palielināšanai nākotnē. Plāna pārskata periodā tiek prognozēts, ka maksimālais atkārtotai izmantošanai nodoto preču apjoms nepārsniegs dažus desmitus tonnu gadā.

Kopsavilkums par atkritumu plūsmu un atsevišķu atkritumu apsaimniekošanas sistēmu ieguldījumu pārstrādes mērķu sasniegšanā atspoguļots tabulā, skat. tabulu (Tabula 4-5).

Tabula 4-5 Sasniedzamie pārstrādes rādītāji plāna pārskata periodā, tonnas gadā

Apsaimniekošanas sistēma	2023	2024	2025	2026	2027
Bioloģisko atkritumu pārstrāde	21 793	21 698	21 714	21 733	21 754
Sadzīves atkritumu dalītā vākšana	9 834	10 334	10 884	11 437	11 992
Depozīta sistēma	2 996	2 983	2 986	2 988	2 991
Atšķirotie pārstrādājamo atkritumi	545	814	1 086	1 358	1 632
Kopā	35 168	35 828	36 669	37 516	38 369

5 Priekšlikumi par plānā ietveramajiem pasākumiem

5.1 Rekomendācijas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošanai

Nodaļā apkopotas rekomendācijas pasākumiem, kas īstenojami atkritumu apsaimniekošanas sektorā noteikto mērķu sasniegšanai un atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma kvalitātes / pieejamības uzlabošanai, skat. tabulu (Tabula 5-1). Tabulā apkopota informācija gan par infrastruktūras attīstības jautājumiem, gan īstenojamajiem organizatoriskajiem jautājumiem.

Tabula 5-1 VAAR rekomendētie pasākumi

Nr.p.k.	Funkcionālais posms	Rekomendētie pasākumi
1.	Dalīti savākto sadzīves atkritumu dalītās vākšanas infrastruktūras paplašināšana – sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punkti	Dalītās vākšanas intensitāti pamatā ietekmē divi faktori – sabiedrības vides apziņa, informācijas pieejamība par atkritumu šķirošanas iespējām un sistēmas lietošanas ērtums (infrastruktūras/ pakalpojuma pieejamība). Attiecībā uz pakalpojuma pieejamību plānā tiek rekomendēts iekļaut sekojošus pasākumus: - dalītās vākšanas konteineru nodrošināšanā orientēties uz principu, kur konteineri tiek nodrošināti vadoties no radītā atkritumu apjoma, proti, ieviest principu, ka pie noteikta saražotā atkritumu apjoma sasniegšanas dalītās vākšanas konteineru novietošana attiecīgajā adresē ir obligāta; - maksimāli izmantot visus pieejamos dalītās vākšanas risinājumus, t.sk. savākšanas maršrūtus (bezkonteineru sistēma), savākšana šķiroto atkritumu savākšanas laukumos, regulāras dalīti savākto sadzīves atkritumu savākšanas akcijas un " bonusu" sistēmas izveide; - nodrošināt dalītās vākšanas punktus visos pagastu centros un blīvāk apdzīvotās vietās; - izskatīt iespēju konteinerus marķēt ar QR kodu, kuru izmantojot, viegli piekļūt papildu informācijai un ziņot par problēmu.
2.	Dalīti savākto sadzīves atkritumu un speciālo atkritumu grupu dalītās vākšanas infrastruktūras paplašināšana – šķiroto atkritumu savākšanas laukumi	Šķiroto atkritumu savākšanas laukumu nodrošināto pakalpojumu paplašināšanā jāvadās no principa, ka laukumā ir jāpieņem tādi atkritumu veidi, kuru regulāra savākšana no atkritumu radītājiem nav pamatota dēļ relatīvi nelielajiem radītājiem apjomiem, bet kuri tajā pašā laikā ir jānodala no citām atkritumu plūsmām to īpašību dēļ vai arī nolūkā veicināt to pārstrādi un atkārtotu izmantošanu. Rekomendētie pasākumi: - laukumos pieņemamo atkritumu veidu saraksta paplašināšana, iekļaujot kā minimums, bioloģiskos atkritumus, liela izmēra atkritumus, mājsaimniecību būvniecības un remonta darbu atkritumus, sadzīvē radušos bīstamos atkritumus; - nepieciešamības gadījumā – reģionā izveidoto laukumu skaita palielināšana
3.	Bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas sistēma	Ieviešot bioloģiski noārdāmo atkritumu dalītās savākšanas sistēmu ir nepieciešama: - centralizētu bioloģisko atkritumu dalīto vākšanu pirmkārt nodrošināt teritorijās, kur šādas sistēmas ieviešana ir tehniski un ekonomiski pamatota;

Nr.p.k.	Funkcionālais posms	Rekomendētie pasākumi
		- sistēmas ieviešanas sākumposmā bioloģisko atkritumu dalītā vākšana tiks nodrošināta: novadu pilsētās, apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu ≥ 1000 iedz.; apdzīvotās vietās, kur pašvaldības izteikušas vēlmi ieviest dalītās vākšanas pakalpojumu. - nodrošināt atbilstošas tehniskās specifikācijas specializētā autotransporta iegādi bioloģisko atkritumu pārvadāšanai uz pārstrādes iekārtām; - savākšanas konteineru iegāde uzstādīšanai atkritumu rašanās vietās, t.sk. specializēto konteineru iegāde, kas ļauj samazināt izvešanas biežumu, konteineriem obligāti jābūt aprīkoti ar tāda tipa vāku, kas nepieļauj dzīvnieku, putnu pieklūšanu konteinerā uzkrātajiem atkritumiem; - konteineru izvešanas biežums jānosaka tā, lai kontrolētu antisanitāru apstākļu rašanās riskus, optimālais konteineru iztukšošanas biežums nosakāms sistēmas aprobācijas laikā. Minimālais konteineru izvešanas biežums tiek noteikts ar pašvaldību atkritumu apsaimniekošanas saistošajiem noteikumiem; - nodrošināt regulāru bioloģisko atkritumu dalītajā vākšanā izmantoto konteineru mazgāšanu un dezinfekciju; - izstrādājot bioloģisko atkritumu šķirošanas nosacījumus, paredzēt iespēju atkritumus uzkrāt un izvest konteinerā, izmantojot speciālus bioloģiski noārdāmus atkritumu maisus.
		Mājkompostēšanas veicināšanai reģionā rekomendējams īstenot sekojošus pasākumus:
		- izmantošanai privātmājās, piemājas dārzos piemērota kompostēšanas aprīkojuma centralizēta iegāde un nodošana māsaimniecībām (īpaši attiecībā uz teritorijām, kur bioloģisko atkritumu dalītā vākšana tehniski – ekonomisku apsvērumu dēļ nav pieejama), ja ir pieejams finanšu instrumentu atbalsts; - lai novērstu insektu un kaitēkļu, grauzēju ieviešanos kompostā rekomendējams kompostēšanai izmantot speciālu aprīkojumu – komposta kastes, tāpat rekomendējams mājkompostēšanas vietas izvairīties no dzīvnieku izcelsmes virtuves atkritumu ievietošanas kompostā; - atskaitīšanās sistēmas par māsaimniecībās radītajiem un pārstrādātajiem bioloģiskajiem atkritumiem izveide, reģistrējot kompostēšanas vietu un iekļaujot atbilstošu atzīmi līgumā par atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanu, nolūkā šos datus izmantot aprēķinos par atkritumu pārstrādes mērķu izpildi reģionā.
4.	Tekstila atkritumu dalītās vākšanas infrastruktūras Izveide	- rekomendējama tekstila atkritumu savākšanas konteineru uzstādīšana esošajos un jaunveidojamos šķiroto atkritumu savākšanas

Nr.p.k.	Funkcionālais posms	Rekomendētie pasākumi
5.	Sadzīves bīstamo atkritumu dalītās vākšanas infrastruktūras paplašināšana	laukumos, kā arī speciālu konteineru uzstādīšanu publiski pieejamās vietās - pie lielveikaliem, pašvaldību iestādēm u.c. ērti sasniedzamās vietās. - rekomendējama sadzīves bīstamo atkritumu savākšanas konteineru uzstādīšana esošajos un jaunveidojamos šķirotu atkritumu savākšanas laukumos. Konteineram jābūt aprīkotam ar nepieciešamajam tvertnēm atsevišķu plūsmu sadzīves bīstamo atkritumu uzkrāšanai; - normatīvā regulējuma ietvaros nodrošināt sadzīves bīstamo atkritumu pieņemšanu preču tirdzniecības vietās, ja tas nav iespējams, kā minimums tirdzniecības vietās izvietot informāciju par tuvāko pieejamo sadzīves bīstamo atkritumu nodošanas vietu.
6.	Liela izmēra atkritumu savākšanas sistēmas pilnveidošana	Liela izmēra atkritumu apsaimniekošanas pilnveidošanai rekomendēts paredzēt sekojošus pasākumus: - daudzdzīvokļu namu kvartālos ar kopējiem sadzīves konteineru laukumiem izveidot šīs atkritumu plūsmas uzkrāšanai paredzētas atsevišķas novietnes vai lielizmēra konteinerus, novietņu ierīkošanu un uzturēšanu apmaksā atkritumu radītāji; - liela izmēra atkritumus noteikt kā obligāto šķirotu atkritumu savākšanas laukumos pieņemamo atkritumu plūsmu. Par šādu atkritumu pieņemšanu laukuma apsaimniekotājs ir tiesīgs iekasēt maksu; - mēbeļu tirdzniecības vietās izvietot informāciju par tuvāko pieejamo nolietotu mēbeļu nodošanas vietu un atkritumu apsaimniekošanas komersantiem, kas sniedz nolietotu mēbeļu izvešanas pakalpojumus.
7.	Mājsaimniecībā radīto būvniecības atkritumu apsaimniekošana	- mājsaimniecībā radītos būvniecības atkritumus noteikt kā obligāto šķirotu atkritumu savākšanas laukumos pieņemamo atkritumu plūsmu.
8.	Sadzīves atkritumu savākšana publiskajā ārtelpā, dabas teritorijās un rekreācijas zonās	- Piegružošanas risku mazināšanai pašvaldības publiskajā ārtelpā nodrošina pietiekamu atkritumu urnu skaitu un izvietojumu; - Publiskajos pasākumos pasākuma rīkotājiem izvirzāmas prasības attiecībā uz atkritumu savākšanas nodrošināšanu, t.sk. uz sadzīves atkritumu dalītās vākšanas nodrošināšanu un teritorijas sakopšanu pēc pasākuma norisies. Detalizētas prasības nosakāmas noteikts ar pašvaldību atkritumu apsaimniekošanas saistošajiem noteikumiem. - dabas teritorijās, kas tiek izmantotas rekreācijas nolūkos, teritoriju apsaimniekotāji sadzīves atkritumu savākšanai izmanto tikai slēgtus atkritumu uzkrāšanai konteinerus, kas nepieļauj savvaļas dzīvnieku, putnu piekļūšanu konteineros esošajiem atkritumiem.
9.	Zaļo dārzu un parku atkritumu apsaimniekošana	- dārzu un parku atkritumu, kapsētu bioloģisko atkritumu (nodalot sadzīves atkritumus) kompostēšanas vietu ierīkošana pašvaldību

Nr.p.k.	Funkcionālais posms	Rekomendētie pasākumi
		teritorijās, ja tas ir ekonomiski pamatoti atkritumu apsaimniekošanas izmaksu samazināšanas nolūkā; - ierīkojot kompostēšanas vietu izvērtēt riskus, kas saistīti ar invazīvo sugu, piem. Spānijas kailgliemezis izplatības veicināšanu. Risku mazināšanai kompostēšanas vietas apsaimniekošanas pasākumu plānā iekļaut attiecīgus pasākumus (metodes skat.: "Spānijas kailgliemezis (Arion vulgaris) un citu invazīvo kailgliemežu sugas Latvijā un to ierobežošanas metodes"); - kompostēšanas vietas ekspluatācijas laikā veikt regulāru monitoringu invazīvo sugu izplatības atklāšanai un savlaicīgai novēršanai.
10.	Atkritumu atkārtotas izmantošanas un sagatavošanas atkārtotai izmantošanai sistēmas attīstība	Atkritumu atkārtotas izmantošanas un sagatavošanas atkārtotai izmantošanai sistēmas attīstības veicināšanai tiek rekomendēta sekojošu aktivitāšu īstenošana: - preču savākšanas infrastruktūras izveide, kas pamatā ietver šim nolūkam paredzētu konteineru izvietojumu šķirotu atkritumu savākšanas laukumos; - papildus savākšanas laukumiem būtu organizējamas kampaņveida savākšanas akcijas atkārtotai izmantošanai derīgu preču savākšanai tieši no mājāsaimniecībām; - preču labošanas un sagatavošanas atkārtotai izmantošanai centra izveide – centra funkcijās būtu jāietver savākto preču pārbaude un, ja nepieciešams, labošana/ sagatavošana atkārtotai izmantošanai, atkārtotai izmantošanai sagatavoto preču uzglabāšana un nodošana jaunažiem lietotājiem; - mantu apmaiņas centru izveidi organizēt pašvaldībām, sadarbībā ar atkritumu apsaimniekotājiem un NVO.
11.	Atkritumu apsaimniekošanas datu bāzes veidošana	Datu apstrādi un atkritumu apsaimniekošanas sistēmas rezultātu novērtēšanu īsteno AARC, rekomendējams šādu datu iesniegšana: - atkritumu apsaimniekotājs pašvaldībai (vai AARC) sniedz informāciju par adresēm, ar kurām noslēgts atkritumu apsaimniekošanas līgums, konteineru izvešanas biežums, lai pašvaldībai, sadarbībā ar pašvaldības policiju, būtu iespējams kontrolēt atkritumu radītājus, kuriem nav noslēgti atkritumu savākšanas līgumi; - atkritumu apsaimniekotājs sniedz visu nepieciešamo informāciju AARC, kas nepieciešama darbības rezultātu raksturojošo datu apkopošanai un rezultātu novērtēšanai attiecībā uz sektorā noteikto mērķu sasniegšanu; - AARC izveido un uztur vienotu datu bāzi, kas ietver informāciju par atkritumu radītājiem, pakalpojumu sniedzējiem, pieejamo infrastruktūru, atkritumu apriti.
12.	AARC "Daibe" un SAP "Kaudzītes" darbība, infrastruktūras attīstība	Rekomendētie poligonu darbības un infrastruktūras attīstības pasākumi plāna pārskata periodā:

Nr.p.k.	Funkcionālais posms	Rekomendētie pasākumi
		- pārstrādei un reģenerācijai nederīgu atkritumu apglabāšanu turpināt abos poligonos, nodrošināt pietiekamas atkritumu apglabāšanas jaudas; - ar atkritumu apglabāšanu saistīto tehnoloģisko procesu uzturēšanas un pilnveidošana, t.sk. atkritumu gāzes apsaimniekošana, infiltrāta apsaimniekošanas, kontroles un reģistrācijas sistēmas, vides monitoringa sistēmas; - infrastruktūras pilnveidošana liela izmēra atkritumu, būvniecības atkritumu, notekūdeņu attīrīšanas iekārtu dūņu reģenerācijas / pārstrādes procesu uzlabošanai / jaunu pārstrādes iekārtu izveidei; - No atkritumiem iegūt kurināmā ražošanas jaudu palielināšana.
13.	No atkritumiem iegūta kurināmā reģenerācijas jaudu nodrošinājums	- specializēšanās uz Schwenk Latvija kvalitātes prasībām atbilstoša NAIK ražošanu; - diversificēt saražoto NAIK pa kvalitātes klasēm – augstākās klases NAIK nodot reģenerācijai Schwenk Latvija, zemākas kvalitātes klases NAIK reģenerācijai izskatīt iespējas reģenerācijas iekārtas izveidei Vidzemes AAR.

5.2 Reģiona pašvaldību plānotās aktivitātes atkritumu apsaimniekošanas pilnveidošanā

Zemāk sniegtajā tabulā ir identificēti pasākumi, ko ir iekļāvušas Pašvaldības savos plānošanas dokumentos, aktivitātes tiek vērstas uz atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstību un pilnveidošanu, kā arī stiprināt iedzīvotāju apziņu par atkritumu dalīto vākšanu. Visas pašvaldības ir iekļāvušas aktivitāti - dalīto atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstību, tiek paredzēts izveidot jaunus dalītās atkritumu laukumus vai punktus, kā arī ir iekļāvušas aktivitāti bioloģiski noārdāmo atkritumu apsaimniekošanai. Cēsu novada pašvaldības pasākumi ietvert bezatkritumu saimniekošanas principu ieviešanu novadā, kā arī pasākumus pārtikas atkritumu samazināšanai, savukārt Valmieras un Smiltenes pašvaldības pasākumi ietver aprites ekonomikas stiprināšanu (skat. Tabula 5-2). Valkas novada pašvaldība ir paredzējusi pasākumus preču otrreizējai izmantošanai, kā arī popularizēt zaļo dzīvesveidu.

Tabula 5-2 pašvaldību plānotie pasākumi

Projekta Nr.	Projekta nosaukums / Plānotā aktivitāte	Rezultāts	Vieta
Valmieras novada attīstības programma 2022. - 2028. INVESTĪCIJU PLĀNS 2022. - 2024.			
VALN-193	Bioloģiski noārdāmo atkritumu apsaimniekošanas sistēmas izveide	Izveidota bioloģisko atkritumu savākšanas sistēma – iegādāti un uzstādīti konteineri, izbūvētas novietnes, noteikts apsaimniekošanas kārtības normatīvais regulējums Valmieras novadā, organizētas informatīvās kampaņas; Izbūvēta bioloģisko atkritumu pārstrādes infrastruktūra SIA "ZAAO" poligonā "Daibe"; Ieviesti Eiropas zaļā kursa pasākumi bioloģisko atkritumu dalītai vākšanai un pārstrādei	Valmieras novads

Projekta Nr.	Projekta nosaukums / Plānotā aktivitāte	Rezultāts	Vieta
VALN-194	Dalīti vāktu atkritumu vākšanas infrastruktūras attīstība	Uzlabota infrastruktūra dalīti vāktu atkritumu vākšanai	Valmieras novads
VALN-251	"Pilna cikla aprites ekonomikas izpēte stikla šķiedras industrijai" (GlassCircle)	izveidots spēcīgs iesaistīto pušu tīklu pilnas aprites ekonomikas veidošanai stikla šķiedras un kompozītmateriālu ražošanas jomā, lai palīdzētu stikla šķiedras nozares ražošanas uzņēmumiem virzīties uz aprites ekonomiku, samazināt radušos atkritumus un negatīvo ietekmi uz vidi, kā arī efektīvāk izmantot pieejamos resursus.	Valmiera
Valmieras novada attīstības programma 2022. - 2028. Rīcības plāns			
VALN-181	Atkritumu apsaimniekošanas organizāciju pilotprojekts sabiedrības iesaistei aprites ekonomikā	Realizēts atkritumu apsaimniekošanas organizāciju pilotprojekts sabiedrības iesaistei aprites ekonomikā: - izveidots aprites ekonomikas mūžizglītības kompetenču centrs, - lietoto un atjaunoto mājlietu centrs, Realizēts atkritumu apsaimniekošanas organizāciju pilotprojekts sabiedrības iesaistei aprites ekonomikā: - izveidots aprites ekonomikas mūžizglītības kompetenču centrs, - lietoto un atjaunoto mājlietu centrs,	Valmieras novads
VALN-302	Valmiera – viedo tehnoloģiju testēšanas un eksperimentēšanas vide	Kļūt par pilsētu ar viedu un energoefektīvu infrastruktūru, kuras optimālu pārvaldību nodrošina lietu internets, datu analītika (Big data) un mākslīgais intelekts (AI); Izstrādātas programmatūras dažādu pašvaldības funkciju digitalizācijai, piemēram, nelegālo atkritumu izmešanas vietu uzskaitē.	Valmieras novads
Cēsu novada attīstības programma 2022 – 2028 RĪCĪBAS PLĀNS UN INVESTĪCIJU PLĀNS			
CN- U 1.5.2	leviesti bezatkrituma saimniekošanas principi	leviesti bezatkrituma saimniekošanas principi	Cēsu novads
CN-U 4.3.1.	Pielāgot uzņēmējdarbības vidi novadā ilgtspējīgas attīstības un aprites ekonomikas mērķiem, atbalstīt un izglītēt uzņēmumus, kas darbojas vai vēlas darboties pēc aprites ekonomikas – bezatkritumu vai rūpnieciskās simbiozes principiem	Izglītošanas pasākums: vismaz viens pasākums reizi gadā	Cēsu novads
CN-U 4.3.1.	Nodrošināta izglītojošu pasākumu norise novada iedzīvotājiem par atkritumu šķirošanu un to ietekmi uz vidi	Noorganizēti pasākumi: vismaz 1 pasākums gadā	Cēsu novads
CN-U 4.3.2.	Organizēti pasākumi par bioatkritumu pārstrādi sabiedrības izpratnes veicināšanai	Noorganizēti pasākumi: vismaz 1 pasākums gadā	Cēsu novads
CN-U 4.3.2	Veicinātas bezatkrituma novada iestrādes, esot kā piemēram sabiedrībai	Izstrādāta bezatkrituma novada stratēģija un ieviesti tās izvirzītie uzdevumi	Cēsu novads

Projekta Nr.	Projekta nosaukums / Plānotā aktivitāte	Rezultāts	Vieta
CN-U 4.3.2.	Visā novada teritorijā nodrošināti atkritumu šķirošanas konteineri	Nodrošināta konteineru pieejamība	Cēsu novads
CN-U 4.3.2.	Samazināts pārtikas atkritumu daudzums izglītības iestādēs, kā arī citās pašvaldības iestādēs	Izveidota sistēma sadarbībā ar SIA "ZAAO", kas uzskaita pārtikas atkritumu daudzumu	Cēsu novads
CN-27	Infrastrukturā pilnveide atkritumu apsaimniekošanā	Atkritumu apjoma samazināšanās, no visiem atkritumiem palielinās to atkritumu apmērs, kas tiek atbilstoši šķiroti	Cēsu novads
CN-122	Pasākumu kopums par atkritumu apsaimniekošanu	"Visā plānošanas periodā ir organizēti pasākumi, informatīvie materiāli un sabiedriskas aktivitātes, lai veicinātu sabiedrības izpratni par atkritumu apsaimniekošanu - Atkritumu apjoma samazināšanās - No visiem atkritumiem palielinās to atkritumu proporcija, kas tiek atbilstoši šķiroti"	Cēsu novads
CN-55	Atbērtes izbūve	Mūsdienīga atbērtē, kas nodrošinātu liekās grunts, zaļo atkritumu, būvgružu uzkrāšanu	Cēsu novads
Smiltenes novada attīstības programma 2022. – 2028. Gadam Rīcības plāns			
SMN-R15.59.1.	Atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu attīstība	Nodrošināta atkritumu savākšana un līgumu slēgšana ar visām mājāsaimniecībām, attīstīta platformas LAIPA PLUS izmantošana - Īstenoti bijušo izgāztuvju rekultivācijas pasākumi - Veicināta aprites un bezatkritumu ekonomika - Samazinās nešķirotu atkritumu daudzums - Pieejamas bioloģiski noārdāmo, tekstila atkritumu nodošanas, apsaimniekošanas iespējas - Ierobežota zaļās atkritumu masas (zari, lapas) dedzināšana - Veicināta atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras modernizācija	Smiltenes novads
SMN-R15.59.2.	Dalītās atkritumu vākšanas pakalpojumu pieejamības attīstība	-Izveidoti un uzturēti ekopunkti, ekolaukumi, kompostēšanas laukumi - Uzlabota atkritumu šķirošanas infrastruktūra (novērošana u.c.) - Nodrošināta dalīto atkritumu vākšana daudzdzīvokļu namos - Uzlabota dalīto atkritumu sistēmas pieejamība visā novadā - Pieaug šķirotu atkritumu daudzums	Smiltenes novads
SMN-R15.59.3.	Sabiedrības izglītošana videi draudzīgas atkritumu apsaimniekošanas un apkārtējās vides piesārņojuma samazināšanas jomā	- Veikta regulāra sabiedrības informēšana, izglītošana par pareizu atkritumu šķirošanu, sagatavošanu nodošanai un pārstrādei, u.tml. - Sekmēta "zaļā dzīvesveida" piekopšana	Smiltenes novads
SMN-R15.59.4.	Veicināta cita veida atkritumu savākšana un pārstrāde	- Organizētas regulāras lielgabariņu atkritumu savākšanas akcijas - Pieejami izdevīgāki nosacījumi būvgružu, lielo atkritumu savākšanai - Turpināta cita veida atkritumu apsaimniekošana (spuldzes, tekstils u.c.)	Smiltenes novads
SMN-R15.59.5.	Aprites ekonomikas sekmēšana	- Veicināta krāmu tirdziņu organizēšana (varbūt arī telpa līdzīgi kā	Smiltenes novads

Projekta Nr.	Projekta nosaukums / Plānotā aktivitāte	Rezultāts	Vieta
		brīvode) - Vairotas idejas, kā iesaistīt aprites ekonomikā (piemēram, šūšanas kursi jauniešiem, kur rada jaunus apģērbus no vecajiem)	
Gulbenes novada attīstības programma 2018.-2024.gadam Rīcības plāns			
GN-UE3.2.1.-4	Uzlabot un veicināt atkritumu šķirošanu un tam atbilstošu infrastruktūru	Pilnveidots atkritumu šķirošanas laukums.	Gulbenes novads
LIMBAŽU NOVADA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA 2022.-2028.GADAM Rīcības plāns			
LN-3.2.3.-1	Vides aizsardzības prasībām atbilstošas atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras izveide	- Izveidoto šķiroto atkritumu laukumu skaits atbilstoši Vides aizsardzības prasībām; - Atkritumu urnu izvietošana novada teritorijā	Limbažu novads
LN-3.2.3.-2	Otrreizēji izmantojamo atkritumu savākšana, ieviešot dalītās vākšanas sistēmu	Ieviesta otrreizēji izmantojamo atkritumu savākšana, dalītās vākšanas sistēmu.	Limbažu novads
Limbažu novada pašvaldības Attīstības programmas 2022. – 2028.gadam Investīciju plāns 2022.-2024. gadam			
LN -107	Veikt pasākumus vides apsaimniekošanā un dabas aizsardzībā	Nodrošināta bioloģiski noārdāmo atkritumu savākšana un uzglabāšana	Limbažu novads
Balvu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas RĪCĪBAS UN INVESTĪCIJU PLĀNS 2022.- 2027.GADAM			
BN-A3.3.3.1.	Izglītojošu pasākumu un kampaņu organizēšana		Balvu novads
BN-A3.3.3.2.	Atkritumu dalītās vākšanas vietu uzturēšana un attīstība pilsētās un pagasta centros, t.sk. bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas organizēšana	Izveidota ilgtspējīgu un videi draudzīgu bioloģiski noārdāmo atkritumu vākšanas sistēma (Balvu un Viļakas pilsētām pieguļošajās teritorijās, Rugāju un Baltnavas pagastu teritorijā)	Balvu novads
BN-A3.3.3.3	Šķiroto atkritumu punktu tīkla pilnveidošana un sadzīves atkritumu novietņu vietu estētiskuma uzlabošana	Sakārtotas atkritumu novietņu vietas gan no funkcionālā, gan estētiskā aspekt	Balvu novads
Saulkrastu novada attīstības programma 2021.-2027. gadam Rīcības plāns			
SAN-R26.1.	Paplašināt atkritumu šķirošanas iespējas (t.sk. bioloģisko atkritumu)	Paplašināt atkritumu šķirošanas laukumi novada teritorijā, ieviesti atsevišķi atkritumu šķirošanas konteineri visos attīstības centros un lielākajos ciemos novada teritorijā (t.sk. bioloģiskajiem atkritumiem); popularizēta atkritumu šķirošanas iespēja sadarbībā ar pakalpojumu sniedzējiem, atbalstīta, reģionāla atkritumu apsaimniekošanas plāna izstrāde, popularizēta būvniecības atkritumu pārstrāde un izmantošana, veikta biežāka atkritumu izvešana	Saulkrastu novads
SAN-R26.2.	Pilnveidot atkritumu urnu dizainu un pieejamību	Izvietotas piemērota dizaina urnas atkritumu savākšanai (slēgta tipa risinājumi); izvietotas papildu atkritumu urnas (t.sk. autobusu pieturās, ziemas sezonā)	Saulkrastu novads
SAN-R26.3.	Izveidot pazemes atkritumu konteineru laukumus	nodrošināta vides sakoptība daudzdzīvokļu namu iekšpagalmos un publiskajā ārtelpā	Saulkrastu novads

Projekta Nr.	Projekta nosaukums / Plānotā aktivitāte	Rezultāts	Vieta
SAN-R26.34.	Īstenot sabiedrības izglītošanas aktivitātes par atkritumu šķirošanu	organizēta informatīvā kampaņa un regulāri aktualizēta informācija dažādos komunikācijas kanālos par atkritumu šķirošanu, aktualizēta atkritumu šķirošanas tēma sadarbība ar izglītības un kultūras iestādēm, pilnveidota atkritumu apsaimniekošana vasarnīcu ciemos	Saulkrastu novads
SAN-R26.6.	Nodrošināt datu apmaiņu un atkritumu apsaimniekošanas sistēmas monitoringu	ieviesta efektīva (ātra, ērta un digitāla) sistēma savstarpējai datu apmaiņai starp atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzējiem, un pašvaldību par noslēgtajiem līgumiem	Saulkrastu novads
SAN-R26.7.	Ierīkota videonovērošana atkritumu laukumos	izvērtētas iespējas izvietot video novērošanas kameras lielākajos atkritumu laukumos, uzlabota atkritumu šķirošanas kultūra	Saulkrastu novads
SAN-R26.8.	Organizēt lielgabarīta atkritumu savākšanu	regulāri organizētas lielgabarīta atkritumu savākšanas kampaņas (t.sk. iespēja nodot lielgabarīta atkritumus vasarnīcu ciemos)	Saulkrastu novads
VALKAS NOVADA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA 2022. -2028.GADAM RĪCĪBAS PLĀNS			
VALN- U3	Informēt, izglītēt iedzīvotājus par videi draudzīgiem pasākumiem, popularizēt zaļo dzīvesveidu, preču otrreizējo izmantošanu utt.	Palielinās šķiroto atkritumu īpatsvars kopējā atkritumu apjomā	Valkas novads

5.3 Prioritāri īstenojamie pasākumi - kopsavilkums

Kopsavilkums par prioritāri Vidzemes AAR laika posmā no 2023.-2027. gadam īstenojamiem atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstības pasākumiem sagatavots ņemot vērā normatīvajos aktos noteiktās prasības attiecībā uz atsevišķu atkritumu grupu apsaimniekošanu, sasniedzamos atkritumu pārstrādes un reģenerācijas mērķus kā arī apsvērumus par nepieciešamajiem uzlabojumiem esošajā atkritumu apsaimniekošanas sistēmā pakalpojumu kvalitātes uzlabošanas nolūkā. Galvenie prioritārie attīstības virzieni ir:

- Atkritumu dalītās vākšanas pakalpojumu / infrastruktūras attīstība;
- Atkritumu atkārtotas izmantošanas un sagatavošanas atkārtotai izmantošanai pasākumu īstenošana;
- AARC "Daibe" un poligona "Kaudzītes" infrastruktūras attīstība;
- Lokālās atkritumu pārstrādes infrastruktūras attīstība;
- Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumu īstenošana, vides apziņas paaugstināšana;
- Informācijas apkopošana un datu bāzu uzturēšana.

5.3.1 Atkritumu dalītās vākšanas sistēmas attīstība

Atkritumu dalītās vākšanas sistēmas attīstība ir kritiski svarīga atkritumu pārstrādes apjomu palielināšanai, jo, galvenokārt, tikai izņemot tādas atkritumu plūsmas kā melnie un krāsainie metāli, kvalitatīvus pārstrādei nododamus materiālus ir iespējams iegūt šķirojot atkritumus to rašanās vietās.

Līdzšinējā pieredze liecina, ka atkritumu radītāju iesaisti dalītās vākšanas sistēmā ietekmē gan dalītās vākšanas infrastruktūras pieejamība, gan atkritumu radītāju vides apziņas veidošana. Attiecībā par sadzīves atkritumu dalītās vākšanas infrastruktūras pieejamības nodrošinājumu iepriekšējo gadu laikā

ir vērojams būtisks progress un reģionā dalītās vākšanas infrastruktūras pieejamība pārsniedz normatīvajos aktos noteiktās minimālās prasības.

Vienlaicīgi, lai turpinātu sistēmas attīstību, ir rekomendējama pieejas maiņa – proti – ņemot vērā, ka dalītās vākšanas infrastruktūras izveidē, vairumā AAR ir sasniegti noteiktie minimālie standarti, būtu rekomendējama dalītās vākšanas integrēšana kopējā atkritumu sistēmā nosakot, ka atsevišķs kontainers pārstrādei derīgu materiālu uzkrāšanai ir jānodrošina noteiktā daļā vietu, kur ir izvietoti konteineri sadzīves atkritumu uzkrāšanai – šāda pieeja pēc būtības jau tiek īstenota šobrīd, jo daļā no konteineru laukumiem, kas izvietoti daudzdzīvokļu masīvos, vienuviet ir uzstādīti konteineri, gan nešķirotu sadzīves atkritumu savākšanai, gan pārstrādei derīgu materiālu savākšanai – šādas prakses paplašināšana ir rekomendējama, ciktāl tas ir iespējams ņemot vērā izmaksu un ieguvumu attiecību.

Otrs virziens sistēmas attīstībā ir normatīvajos aktos noteiktās prasības jaunu atkritumu plūsmu iekļaušanai dalītās vākšanas sistēmā, t.i. bioloģiski noārdāmo atkritumu dalītā vākšana, tekstila atkritumu dalītā vākšana, sadzīves bīstamo atkritumu dalītā vākšana.

Kopumā atkritumu dalītās vākšanas sistēmas attīstības programmas ietvaros ir rekomendējam sekojošu aktivitāšu īstenošana:

- Sadzīves atkritumu dalītās savākšanas infrastruktūras pārklājuma paplašināšana – esošo publiski pieejamo sadzīves atkritumu dalītās vākšanas punktu pilnveidošana, individuālu dalītās vākšanas konteineru nodošana klientiem.
- Šķirotu atkritumu savākšanas laukumu infrastruktūras paplašināšana – esošo šķirotu atkritumu savākšanas laukumu pilnveidošana, jaunu laukumu ierīkošana.
- Bioloģiski noārdāmo atkritumu dalītā vākšana – ieviešot bioloģiski noārdāmo atkritumu dalītās savākšanas sistēmu ir nepieciešama savākšanas konteineru iegāde uzstādīšanai atkritumu rašanās vietās, t.sk. specializēto konteineru iegāde, kas ļauj samazināt izvešanas biežumu;
- Tekstila atkritumu dalītās vākšanas infrastruktūras izveide – ietver tekstila atkritumu savākšanas konteineru uzstādīšana esošajos un jaunveidojamos šķirotu atkritumu savākšanas laukumos, kā arī speciālu konteineru uzstādīšanu publiski ieejamās vietās - pie lielveikaliem, pašvaldību iestādēm u.c. ērti sasniedzamās vietās.
- Sadzīves bīstamo atkritumu apsaimniekošana – tā kā joprojām atkritumu radītājiem ir ierobežotas iespējas videi droša veidā atbrīvoties no sadzīves bīstamajiem atkritumiem, piemēram, sadzīves ķīmijas, piesārņota iepakojuma, medikamentiem ar notecējušu lietošanas termiņu u.c., tiek rekomendēta sadzīves bīstamo atkritumu uzkrāšanas konteineru (eko tvertņu) izvietošana visos šķirotu atkritumu savākšanas laukumos.

5.3.2 Atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai infrastruktūra

Atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai veicināšanai rekomendēts uzsākt organizētas lietotu preču aprites sistēmas izveidi, kas ietver preču savākšanas un sagatavošanas atkārtotai izmantošanai infrastruktūru. Tā kā līdzšinējā pieredze ar šādas sistēmas darbību ir ierobežota, sākotnēji rekomendēts tās izveidi uzsākt pilotprojekta veidā, kas ļautu iegūt informāciju, par atkārtotai lietošanai sagatavojamu preču daudzumiem, veidiem, iedzīvotāju iesaistes rādītājiem. Sākotnējai sistēmas infrastruktūrai būtu jāietver:

- Preču savākšanas infrastruktūras izveide - kas pamatā ietver šim nolūkam paredzētu konteineru izvietojumu šķirotu atkritumu savākšanas laukumos, papildus savākšanas laukumiem būtu organizējamas kampaņveida savākšanas akcijas atkārtotai izmantošanai derīgu preču savākšanai tieši no mājāsaimniecībām.

- Preču labošanas un sagatavošanas atkārtotai izmantošanai punkta izveide - preču labošanas un sagatavošana atkārtotai izmantošanai punkta funkcijās būtu jāietver savākto preču pārbaude un, ja nepieciešams, labošana / sagatavošana atkārtotai izmantošanai, atkārtotai izmantošanai sagatavoto preču uzglabāšana un nodošana jaunajiem lietotājiem.

5.3.3 AARC "Daibe" un poligona "Kaudzītes" infrastruktūras attīstība

Poligonos "Daibe" un "Kaudzītes" tiek nodrošināta pārstrādei nederīgo atkritumu apglabāšana, līdz bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes anaerobās fermentācijas iekārtu nodošanai ekspluatācijā bioloģisko atkritumu pārstrāde, ražošanas atkritumu sagatavošana pārstrādei un reģenerācijai, iegūto materiālu reģenerācija. Poligona apsaimniekotājs organizē nešķirotu sadzīve atkritumu sagatavošanu apglabāšanai. Plāna pārskata periodā poligonos "Daibe" un "Kaudzītes" prioritāri ir īstenojami sekojoši pasākumi:

- AARC "Daibe" - bioloģisko atkritumu anaerobās fermentācijas iekārtu izbūve un nodošana ekspluatācijā – nepieciešama reģionā radīto bioloģisko atkritumu centralizētas pārstrādes nodrošināšanai (projekta īstenošana ir uzsākta)
- AARC "Daibe" - bioloģisko atkritumu dalītās vākšanas nodrošināšanai un pārstrādei nepieciešamā specializētā autotransporta iegāde;
- AARC "Daibe" - jaunas atkritumu krātuves projektēšana un izbūve;
- AARC "Daibe" - no atkritumiem iegūta kurināmā (turpmāk – NAIK) sagatavošanas iekārtu un būvniecības atkritumu pārstrādes iekārtu izveide;
- AARC "Daibe" – poligona ekspluatācijai nepieciešamās infrastruktūras pilnveidošana un attīstība tehnoloģisko procesu efektivitātes palielināšanai;
- AARC "Daibe" - biogāzes savākšanas un apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošana;
- AARC "Daibe" - notekūdeņu attīrīšanas iekārtu dūņu pārstrādes iekārtu izveide;
- Poligonā "Kaudzītes" - infiltrāta apsaimniekošanas sistēmas optimizācija;
- Poligonā "Kaudzītes" - poligona gāzes savākšanas un utilizācijas sistēmas izbūve;
- Poligonā "Kaudzītes" - esošās atkritumu apglabāšanas krātuves apsaimniekošanas optimizācija;
- Poligonā "Kaudzītes" – bioloģisko atkritumu automātiskās kompostēšanas iekārtas izvietošana.

5.3.4 Lokālās atkritumu pārstrādes un reģenerācijas infrastruktūras attīstība

Attiecībā uz atkritumu pārstrādes infrastruktūru, kas atrodas ārpus AARC "Daibe" un SAP "Kaudzītes" plāna prioritāro pasākumu sarakstā rekomendējams iekļaut:

- Bioloģisko atkritumu mājkompostēšanas sistēmas izveide – sistēma galvenokārt nepieciešama māsaimniecību radīto bioloģisko atkritumu pārstrādei to rašanās vietās, kur centralizēta bioloģisko atkritumu dalītā vākšana nav tehniski un ekonomiski pamatota. Sistēmas izveide ietver kā minimums mājkompostētāju reģistra izveidi un uzturēšanu, informatīvu un izglītojošu materiālu sagatavošanu, mājkompostēšanas inventāra iegādi un nodošanu māsaimniecībām;
- zaļo dārzu un parku kompostēšanas vietu izbūvi pašvaldību (teritoriju uzkopšanas darbu atkritumi, kapsētu atkritumi) un arī iedzīvotāju radīto zaļo atkritumu pārstrādei. Kompostēšanas vietas izbūvei, kurā tiek kompostēti tikai zaļie dārzu un parku atkritumi, tiek piemērotas vienkāršotas vides aizsardzības prasības²⁹, kas attiecīgi pazemina laukuma

²⁹ Ministru kabineta noteikumi Nr. 788 (Rīgā 2016. gada 13. decembrī (prot. Nr. 68 28.§)) Noteikumi par atkritumu savākšanas un šķirošanas vietām

ierīkošanas un ekspluatācijas izmaksas, līdz ar to šāds laukums kalpotu kā alternatīva zaļo dārzu un parku atkritumu apsaimniekošanas risinājums, īpaši teritorijās, kas atrodas attālāk no poligona "Daibe vai "Kaudzītes";

- attiecībā uz citu atkritumu plūsmu pārstrādes jaudu attīstīšanu – tā netiek izslēgta, bet arī netiek iekļauta prioritāro pasākumu sarakstā, jo tiek pieņemts, ka priekšnoteikums dalīti savāktu sadzīves atkritumu, specifisku ražošanas atkritumu u.c. plūsmu pārstrādes attīstībai ir ekonomiskos apsvērumos par pieprasījumu un piedāvājumu balstīts lēmums – kā viens no potenciāli plāna pārskata periodā īstenojamiem pasākumiem ir plānota ražošanas atkritumu reģenerācijas iekārtas izveide - stikla šķiedras ražošanas atkritumu izejvielā bāzētu būvmateriālu ražotne;
- no atkritumiem iegūta kurināmā reģenerācijas iekārtu izbūve – gan sadzīves, gan būvniecības atkritumu plūsmā ietilpst materiālu pārstrādei nederīgu, bet vienlaikus augstas kaloritātes atkritumu frakciju apjoms. Šādi atkritumi tiek izmantoti no atkritumiem iegūta kurināmā ražošanai, kas tiek izmantots kā energoresurss gan cementa ražošanā, gan īpašās šim nolūkam izbūvētās reģenerācijas iekārtās, kurās tiek ražota siltumenerģija vai siltumenerģija un elektroenerģija. Ievērojot AAVP paredzēto šādu iekārtu izveides nepieciešamību Vidzemes reģionā, energo reģenerācijas iekārtu izveide, kā viens no potenciāli īstenojamiem pasākumiem, tiek iekļauts arī VRAAP.

5.3.5 Sabiedrības informēšanas un izglītošana pasākumi

Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumu mērķis galvenokārt ir atkritumu radītāju iesaistīšana atkritumu dalītās vākšanas sistēmā, jo faktiski dalītās vākšanas sistēmas efektivitāte ir atkarīga ne tikai no pakalpojuma pieejamības, bet arī no atkritumu radītāja vēlmes piedalīties atkritumu šķirošanā. Ņemot vērā jaunās iniciatīvas attiecībā uz jaunu atkritumu plūsmu dalītās vākšanas ieviešanu, t.sk. bioloģiski noārdāmo atkritumu dalītā vākšana un tekstila atkritumu dalītā vākšana, kā arī preču sagatavošanas atkārtotai izmantošanai sistēmas attīstību, sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumu īstenošana ir neatņemama paredzēto pasākumu ieviešanas sastāvdaļa. Informēšanas pasākumi būtu atbalstāmi ne tikai kā infrastruktūras izveides projektu informatīvā sastāvdaļa, bet arī kā atsevišķas patstāvīgas aktivitātes. Paralēli infrastruktūras attīstības pasākumiem ir rekomendējams īstenot sabiedrības informēšanu un izglītošanu sekojošos virzienos:

- Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi, kas vērsti uz atkritumu rašanās novēršanu – ievērojot atkritumu rašanās novēršanas valsts programmu reģionā ir īstenojami sabiedrības informēšanas pasākumi kuru tiešais mērķis ir iedzīvotāju paradumu maiņa nolūkā mazināt radīto atkritumu apjomu, īpaši attiecībā uz pārtikas atkritumiem un izlietoto iepakojumu. Tā kā reģiona līmenī iespējas īstenot atkritumu rašanās novēršanu izmantojot tādus instrumentus kā ekodizains, noteiktu materiālu veidu izmantošanas preču ražošanā aizliegums, u.c. ir ierobežotas tieši sabiedrības izglītošanas pasākumi ir uzskatāmi par galveno ieguldījumu valstī noteikto atkritumu rašanās novēršanas mērķu sasniegšanā;
- Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi, kas vērsti uz atkritumu ražotāju iesaisti atkritumu dalītās vākšanas sistēmā, informēšana par atkritumu dalītās vākšanas sistēmas attīstību, jauniem sistēmas elementiem, t.sk. par jaunajām atkritumu plūsmām (bioloģiskie atkritumi, tekstila atkritumi, sadzīves bīstamie atkritumi), kuru savākšana dalītā veidā ir jāuzsāk plāna pārskata periodā;
- Izglītības kompetences centra darbības nodrošināšana - vismaz viena kompetences centra kā reģionālā atkritumu apsaimniekošanas centra struktūrvienības darbības nodrošināšana, kas pastāvīgi nodarbojās ar izglītības aktivitāšu plānošanu un īstenošanu, kā arī koordinē atkritumu apsaimniekošanas komersantu un pašvaldību plānoto aktivitāšu īstenošanu.

5.3.6 Informācijas apkopošana un datu bāzu uzturēšana

Informācijas pieejamības nodrošinājums – paralēli izglītojoša rakstura un vides apziņas veidošanas informācijas aprites aktivitātēm, ir būtiski nodrošināt ikdienā nepieciešamās informācijas pieejamību, t.sk. par atkritumu radītāju tiesībām un pienākumiem atkritumu apsaimniekošanā (sadzīves atkritumu apsaimniekošanas kārtība, līgumu nosacījumi, atkritumu apsaimniekošanas saistošo noteikumu prasības), kā arī informācija par specifisku veidu atkritumu apsaimniekošanu, t.sk. liela izmēra atkritumu, būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzēji, neizlietotu medikamentu nodošanas iespējas, videi kaitīgu preču nodošanas iespējas;

- Vienotas atkritumu ražotāju /pakalpojumu sniedzēju datu bāzes izveide, savstarpējās informācijas apmaiņas starp pašvaldībām, atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzējiem nodrošināšana;
- Sistēmas / rīka izveide atkritumu radītāju nodrošināšanai ar nepieciešamo informāciju par atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu, t.sk. dažādu atkritumu plūsmu dalītās vākšanas iespējām, atkritumu izvešanas pakalpojumiem, grafikiem u.c.;
- Mājkompostēšanas dalībnieku reģistra izveide un uzturēšana.

6 AARC izveide un reģiona zonējums

6.1 Reģiona dalījums atkritumu apsaimniekošanas zonās

Atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas likuma regulējumam, pašvaldības var noteikt pašvaldības administratīvās teritorijas dalījumu vairākas atkritumu apsaimniekošanas zonās, katrā no kurām atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedz cits atkritumu apsaimniekošanas komersants, kā arī pašvaldības, savstarpēji vienojoties, var noteikt kopīgu sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonu, kurā ietilpst vairāku viena atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldību administratīvās teritorijas. Atkritumu apsaimniekošanas zonu noteikšanas mērķis pamatā ir ekonomiski apsvērumi, t.i., pieeja īstenojot tā saukto “apjoma ekonomijas” principu, kad vairākas pašvaldības ar relatīvi nelielu atkritumu apjomu tiek apvienotas vienā zonā, tādējādi nodrošinot atkritumu apsaimniekošanas komersantam, kas sniedz pakalpojumu, lielāku apsaimniekojamo atkritumu apjomu un savākšanas maršrutu optimizēšanu, kā rezultātā var samazināt izmaksas un resursu patēriņu.

Izskatot iespējas atkritumu apsaimniekošanas zonu noteikšanai VAAR, kopumā var secināt, ka esošais modelis, kurā katra pašvaldība organizē atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā ir optimāls. No pakalpojumu saņēmēju viedokļa šis ir viskorektākais scenārijs, jo nenotiek izmaksu izlīdzināšana jeb subsidēšana starp dažādas reģiona vietās dzīvojošiem pakalpojuma ņēmējiem, nav nepieciešamība panākt vienošanos starp pašvaldībām par kopīgas zonas izveidi un attiecīgi vienotiem nosacījumiem atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanā. Kopumā uz reģiona 9 pašvaldībām reģiona griezumā šobrīd VAAR ir 9 apsaimniekošanas zonas:

- Alūksnes novads
- Balvu novads
- Cēsu novads
- Gulbenes novads
- Limbažu novads
- Saulkrastu novads
- Smiltenes novads
- Valkas novads
- Valmieras novads

Minētajās zonās sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus sniedz divi komersanti, t.sk. pašvaldību kapitālsabiedrības - SIA “ZAAO” un SIA “Pilsētvides serviss” (skat. nodaļu 2.2.2.).

Attiecībā uz reģionālā zonējuma sasaisti ar AARC, tiek rekomendēts noteikt vienotu AARC pakalpojumu sniegšanas teritoriju ko nodrošina SIA “ZAAO”. Darbības zonā ietver visas VAAR 9 novadu pašvaldības: Alūksnes, Balvu, Cēsu, Gulbenes, Limbažu, Saulkrastu, Smiltenes, Valkas un Valmieras un novadus. Šajā modelī kā AARC sadzīves atkritumu apglabāšanas poligons tiek noteikts poligons “Daibe”. Poligons “Kaudzītes” saglabā savas līdzšinējās funkcijas – poligonā tiek veikta atkritumu sagatavošana pārstrādei un reģenerācijai, kā arī atkritumu apglabāšana.

6.2 Iespējamie AARC izveides modeļi

Saskaņā ar Direktīvas 2008/98/EK 16. panta 1. punktu dalībvalstīm ir pienākums izveidot integrētu un atbilstīgu atkritumu apglabāšanas iekārtu tīklu un tādu jauktu sadzīves atkritumu reģenerācijas iekārtu tīklu, kas savākti no mājāsaimniecībām, tostarp savācot šādus atkritumus arī no citiem radītājiem, ņemot vērā labākās pieejamās metodes. Kā instruments, kādā nodrošināt ilgtspējīgu atkritumu apsaimniekošanas attīstību Latvijā, kā arī lai veiksmīgi virzītos uz nacionālajos, ES un citos starptautiskajos tiesību aktos vides un atkritumu apsaimniekošanas jomā noteikto mērķu

sasniegšanu, sākot ar 2021. gadu (kad tika apstiprināts AAVP) ir ieviests jauns atkritumu apsaimniekošanas institucionālais modelis, paredzot, ka katrā AAR ietilpstošās pašvaldības veido AARC.

Līdz AAVP apstiprināšanai Latvijas Republikā spēkā esošie normatīvie akti konkrēti neparedzēja iespēju SAP iegūt AARC statusu. Neraugoties uz to, ka pirms AAVP apstiprināšanas un 2023. gada 16. marta grozījumiem AAL (stājās spēkā 2023. gada 11. aprīlī) normatīvajos aktos nebija skaidri definēts AARC termins un AARC funkcijas, SIA "ZAAO" jau iepriekšējā plānošanas periodā ieviesa šo nosaukumu savas saimnieciskās darbības ietvaros un SAP "Daibe" dēvēja par AARC (RAAC). Tajā pašā laikā, ņemot vērā, ka šāds termins/definīcija "AARC" pirms AAR reformas netika noteikts, SIA "ZAAO" šo apzīmējumu attiecībā uz SAP "Daibe" lietoja bez konkrēta definējuma, norādot, ka SAP (RAAC) "Daibe" notiek atkritumu apstrāde un kontrolēta atkritumu apglabāšana atbilstoši Eiropas Savienības un Latvijas Republikas normatīvo aktu prasībām.

Ar AAVP apstiprināšanu AARC ieguva konkrētāku un detalizētāku skaidrojumu, paredzot, ka ir nepieciešams diferencēt SAP veicamo atkritumu apsaimniekošanas darbību klāstu, pārveidojot tos par AARC. AAVP ir paredzēts, ka AARC ir pašvaldību veidots vai konkursa kārtībā pašvaldību izvēlēts atkritumu apsaimniekošanas operators, kura funkcijas ar saglabātu poligona darbību tiek noteiktas sekojošas: atkritumu sagatavošana reģenerācijai un pārstrādei, BNA pārstrāde, atkritumu apglabāšana, atkritumu pārkraušana.

AARC izveides pamatā ir SAP, izmantojot pieejamo atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūru un veicinot simbiozi starp reģiona komersantiem un pašvaldībām aprites ekonomikas ieviešanai. Tāpat AAVP 4.5. sadaļā ir norādīts, ka uz SAP bāzes nepieciešams izveidot AARC, kuros atrodas SAP, jebkurā gadījumā nodrošinot pakalpojuma nepārtrauktību, paralēli normatīvajos aktos nosakot AARC funkcijas un pienākumus AAR ietvaros izvirzīto atkritumu apsaimniekošanas mērķu sasniegšanai.

Pamatojoties uz AAVP iekļautajiem nosacījumiem un prasībām, 2022. gada nogalē tika uzsākts darbs pie AAL grozījumu izstrādes, kas citastarp paredzēja arī regulējumu attiecībā uz AARC izveidi un tā funkcijām. Ievērojot iepriekš minēto, 2023. gada 11. aprīlī stājās spēkā 2023. gada 16. marta likums "Grozījumi Atkritumu apsaimniekošanas likumā", kurā tika noteikta AARC definīcija (AAL 1. panta pirmās daļas 29. punkts), ka arī noteikts, ka pašvaldības, izstrādājot atkritumu apsaimniekošanas reģionālo plānu, tajā papildus normatīvajos aktos par atkritumu apsaimniekošanas valsts un reģionālajiem plāniem un atkritumu rašanās novēršanas valsts programmu paredzētajam attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanas reģionu nosaka AARC skaitu un pašvaldības, kuras piedalās katra AARC izveidē un darbībā (AAL 10.1 panta pirmā daļa). Tāpat ar minētajiem AAL grozījumiem ir uzlikts par pienākumu pašvaldībām ne vēlāk kā līdz 2024. gada 30. jūnijam izveidot AARC (AAL Pārejas noteikumu 56. punkts).

Saskaņā ar AAVP noteikto AARC komersantus pašvaldības veido atbilstoši AAR ietilpstošo pašvaldību lēmumam vienā no šādiem veidiem:

- esošā SAP operatora pamatkapitāla palielināšana, iesaistoties AAR zonā ietilpstošajām pašvaldībām;
- jauna komersanta (piemēram, reorganizācijas ceļā) dibināšana;
- RAAC komersanti var palikt esošie SAP operatori, nemainoties īpašnieku sastāvam.

Tajā pašā laikā 2023. gada 16. marta likuma "Grozījumi Atkritumu apsaimniekošanas likumā" anotācija ir norādīts, ka AAVP minētais AARC izveidošanas veidu uzskaitījums nav izsmeļošs.

Vērtējot AARC izveides iespējamus modeļus, secināms, ka, lai pilnībā īstenotu AARC funkcijas un nodrošinātu VAAR ieviešanas pārraudzību, atkritumu apsaimniekošanas koordinēšanu reģiona zonas līmenī, ir nepieciešama visu VAAR ietilpstošo pašvaldību iesaiste.

Šobrīd VAAR teritorijā esošos divus SAP apsaimnieko divas pašvaldību kapitālsabiedrības, kurās kapitāldaļu īpašnieces ir šādas pašvaldības:

- SIA "ZAAO" - Balvu, Cēsu, Limbažu, Saulkrastu, Siguldas, Smiltenes, Valkas, Valmieras novada pašvaldības;
- SIA "AP Kaudzītes" - Alūksnes, Balvu, Gulbenes, Madonas novada pašvaldības.

Ņemot vērā, ka netiek paredzēta iespēja VAAR izveidot vairākus AARC, nosakot katram AARC savu apsaimniekošanas teritoriju, kā arī pēc būtības tiek vērtēts un pastāv reāla iespēja nākotnē VAAR ietvaros noteikt tikai vienu kopīgu atkritumu apsaimniekošanas zonu (skatīt VAARP 6.1. sadaļu), lai AARC varētu īstenot deleģētos uzdevumus visa VAAR līmenī, efektīvākais, racionālākais un saimnieciski izdevīgākais variants ir viena AARC komersanta izveide.

Detalizētāk analizējot iespējamus scenārijus, secināms, ka tā kā VAAR jau pastāv divi SAP operatori, nav rekomendējams izskatīt jauna komersanta dibināšanas scenāriju, it īpaši ņemot vērā faktu, ka pastāv iespēja veidot AARC, veicot esošā SAP operatora pamatkapitāla palielināšanu, iesaistot tajā visas VAAR ietilpstošās pašvaldības.

SIA "ZAAO" ir dibināta 1998. gada 20. novembrī, tā ir publiski privāta kapitālsabiedrība (tā dalībnieces un kapitāla daļu turētājas astoņas pašvaldības, no kurām septiņas ir VAAR ietilpstošās pašvaldības), savukārt SIA "AP Kaudzītes" ir dibināta 2002. gada 7. aprīlī, tā ir publiski privāta kapitālsabiedrība (tā dalībnieces un kapitāla daļu turētājas ir četras pašvaldības, no kurām trīs ir VAAR ietilpstošās pašvaldības). Abas iepriekš minētās kapitālsabiedrības, bet it īpaši SIA "ZAAO" jau ilglaicīgi sniedz VAAR esošajās teritorijās dzīvojošajiem iedzīvotājiem un komersantiem kvalitatīvus atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus – atkritumu apstrādi un apglabāšanu videi draudzīgā veidā, papildu SIA "ZAAO" veic arī atkritumu savākšanu, šķirošanu, transportēšanu, sabiedrības informēšanu un izglītošanu. Savā līdzšinējā saimnieciskajā darbībā gan SIA "ZAAO", gan SIA "AP Kaudzītes" ir veikušas dažādus ar atkritumu apsaimniekošanu saistītus pasākumus, tajā skaitā veicinājušas iedzīvotāju aktīvu iesaisti atkritumu šķirošanā, to rašanās novēršanā un samazināšanā (piemēram, izveidot un regulāri attīstot atkritumu savākšanas un šķirošanas vietu veidus attiecīgajās atkritumu apsaimniekošanas teritorijās), kā arī rīkojot izglītošanas pasākumus un atkritumu šķirošanu, to rašanās novēršanu un samazināšanu veicinošas kampaņas. Līdz ar to, īstenojot līdzšinējo saimniecisko darbību, kapitālsabiedrības ir veikušas ievērojamu ieguldījumu atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūrā, ieguvušas neatsveramas zināšanas atkritumu apsaimniekošanas jomā, vienlaikus piesaistot un pilnveidojot savus darbiniekus, kā rezultātā to rīcībā ir tādi cilvēkresursi/darbaspēks, kas spēj detalizēti iedziļināties atkritumu apsaimniekošanas nozares specifikā un pārzina ar šo nozari saistītās nianšes.

Pašvaldības autonomās funkcijas veido daudzi atsevišķi pārvaldes uzdevumi, kuru izpildē var tikt iesaistītas ne tikai konkrētās pašvaldības iestādes, bet arī privāto tiesību subjekti, tai skaitā pašvaldības kapitālsabiedrības. Tādēļ ir svarīgi, lai tiktu atrasta tāda institucionālā forma, kas vislabāk nodrošinātu uzdevumu izpildes efektivitāti un atbildību par resursu izmantošanu un mērķu sasniegšanu.

Gan SIA "AP Kaudzītes", gan SIA "ZAAO" ir nepieciešamās atļaujas piesārņojošu darbību veikšanai un licence atkritumu apglabāšanas sabiedriskā pakalpojuma sniegšanai, papildu SIA "ZAAO" ir atļauja atkritumu apsaimniekošanas darbību veikšanai. Vērtējot abu iepriekš minēto kapitālsabiedrību esošo infrastruktūru, apkalpojamo teritoriju apmēru, kā arī VAAR ietilpstošo pašvaldību kā dalībnieku skaitu katrā kapitālsabiedrībā, no administratīvo procedūru viedokļa vienkāršākais un efektīvākais scenārijs

ir nostiprināt SIA "ZAAO" statusu kā AARC funkciju īstenojošai kapitālsabiedrībai. SIA "ZAAO" jau šobrīd apsaimnieko SAP "Daibe", kā arī SIA "ZAAO" virknē VAAR pašvaldību sniedz atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus, nemitīgi pilnveido un attīsta ar atkritumu apsaimniekošanu saistīto infrastruktūru, tajā skaitā SAP "Daibe" teritorijā izbūvē BNA pārstrādes rūpnīcu, vienlaikus nodrošinot sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumus, kas pēc būtības ietilpst izveidojamā AARC komersanta kompetenču sfērā. Vienlaikus jāatzīmē, ka tā kā šobrīd SIA "ZAAO" dalībnieces nav visas VAAR ietilpstošās pašvaldības, Alūksnes un Gulbenes novada pašvaldību iespējas deleģēt SIA "ZAAO" AAL noteiktās AARC funkcijas nav pilnvērtīgi īstenojamas, kas savukārt negatīvi ietekmē AARC tiesības un pienākumus īstenot attiecīgās funkcijas visā VAAR teritorijā.

Ievērojot iepriekš minēto, kā arī vērtējot kopējo situāciju, secināms, ka optimālais AARC izveides variants ir paredzēt SAP "Daibe" operatora - SIA "ZAAO", pamatkapitāla palielināšanu, kapitālsabiedrībā iesaistoties Alūksnes un Gulbenes novada pašvaldībām. Kā viens no reālākajiem un lietderīgākajiem SIA "ZAAO" pamatkapitāla palielināšanas veidiem ir veikt sabiedrību apvienošanu pievienošanas veidā, proti, pievienojot SIA "AP Kaudzītes" SIA "ZAAO". Pievienojot SIA "AP Kaudzītes" SIA "ZAAO", tiktu nodrošināta visu 9 VAAR pašvaldību pārstāvniecība AARC, proti, SIA "ZAAO". Tāpat šādā scenārijā visām VAAR ietilpstošajām pašvaldībām tiek nodrošinātas iespējas deleģēt uzdevumus AARC, savukārt AARC īsteno uzdevumus visā VAAR teritorijā.

Vienlaikus, lai nodrošinātu AARC uzdevumu un funkciju izpildi atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, tajā skaitā attiecībā uz konkurences neitralitātes ievērošanu, AARC darbības laikā regulāri ir jāveic tirgus izpēte, lai nodrošinātu privāto kapitālsabiedrību iesaisti AARC funkciju nodrošināšanai tiktāl, ciktāl Valsts pārvaldes iekārtas likums nepieļauj publiskas personas darbošanos attiecīgajā jomā. Kā piemēram, jau šobrīd SIA "ZAAO" Publisko iepirkumu likuma ietvaros lielgabarīta atkritumu savākšanas pakalpojuma sniegšanu ir nodevis privātajam komersantam, tāpat arī infiltrāta attīrīšanas procesa nodrošināšanu poligonā veic/īsteno privātais komersants.

Vērtējot arī no saimnieciskuma, lietderības un efektivitātes principa viedokļa, secināms, ka SIA "ZAAO" kā AARC komersanta izvēle konkrētajā gadījumā spētu radīt vislielāko ieguvumu ar vismazāko resursu patēriņu. Proti, kā jau tas ir minēts iepriekš, tad SIA "ZAAO" rīcībā jau šobrīd ir augsti kvalificēti savas jomas speciālisti, kā arī, ņemot vērā SIA "ZAAO" ilglaicīgo un stabilo pakalpojumu sniegšanu tagadējā VAAR teritorijā, nepārtraukti attīstot savu saimniecisko darbību, lai nodrošinātu ne tikai uz klientiem vērstus pakalpojumus, bet arī, lai nodrošinātu starptautisko un nacionālu tiesību normu prasību un mērķu izpildi, nav šaubu, ka kapitālsabiedrība ar savu līdzšinējo darbību ir pierādījusi sevi kā komersantu, kas ir vērsts uz rezultātu un mērķu sasniegšanu, pakalpojumu un informācijas pieejamību, vienlaikus efektīvi izmantojot tās rīcībā esošos finanšu līdzekļus, pieredzi un cilvēkresursus.

Rezumējot šajā apakšnodaļā norādīto, secināms, ka VAAR ietvaros atbalstāma viena AARC izveide, paredzot, ka AARC uzdevumus un funkcijas īsteno SIA "ZAAO" un ka visas VAAR ietilpstošās pašvaldības – Alūksnes novada, Balvu novada, Cēsu novada, Gulbenes novada, Limbažu novada, Saulkrastu novada, Smiltenes novada, Valkas novada un Valmieras novada pašvaldības – piedalās AARC izveidē un tā darbībā, esot SIA "ZAAO" dalībnieku statusā.

6.3 AARC funkcijas

Saskaņā ar normatīvo regulējumu, pašvaldība, ievērojot normatīvo aktu par pašvaldībām un Valsts pārvaldes iekārtas likuma noteikumus, var deleģēt reģionālajam atkritumu apsaimniekošanas centram šādus pārvaldes uzdevumus:

- nodrošināt atkritumu apsaimniekošanas reģionālā plāna ieviešanu, ņemot vērā šajā likumā noteikto pašvaldību kompetenci atkritumu apsaimniekošanas jomā;
- patstāvīgi vai sadarbībā ar attiecīgā atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldībām un šā likuma 18. pantā noteiktajā kārtībā izraudzīto atkritumu apsaimniekotāju veicināt iedzīvotāju aktīvu iesaisti atkritumu šķirošanā, rīkojot izglītošanas pasākumus un atkritumu šķirošanu veicinošas kampaņas, kā arī atbalstot iedzīvotāju iniciatīvas;
- apkopot informāciju par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu attiecīgajā atkritumu apsaimniekošanas reģionā un katrā atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldībā, lai izvērtētu atkritumu pārstrādes un atkritumu apglabāšanas samazināšanas mērķu izpildi, un pēc pieprasījuma sniegt to valsts un pašvaldību iestādēm.

Ņemot vērā esošo situāciju reģionā, t.sk. pienākumu un atbildības sadalījumu, kā arī esošo un turpmāko reģiona funkcionālo zonējumu, detalizējot AARC funkcijas tiek rekomendēts noteikt sekojošu atbildības iedalījumu:

Funkcijas attiecībā uz sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonu infrastruktūras apsaimniekošanu:

- Sadzīves atkritumu poligonu apsaimniekošana, pietiekamu atkritumu apglabāšanas jaudu un saistīto procesu nodrošināšana;
- Atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai infrastruktūras apsaimniekošana un attīstības nodrošināšana;
- Bioloģisko atkritumu pārstrādes iekārtu apsaimniekošana;
- Būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumu pārstrādes iekārtu apsaimniekošana.

Funkcijas attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanas un saistīto aktivitāšu īstenošanu visā reģionā:

- Ar atkritumu apsaimniekošanu saistīto darbību pārraudzība un koordinācija reģiona līmenī;
- Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumu koordinēšana un šādu pasākumu organizēšana reģiona un pašvaldību līmenī;
- Atkritumu dalītās vākšanas sistēmas darbības koordinēšana reģiona un pašvaldību līmenī;
- Atkritumos esošu preču sagatavošanas atkārtotai izmantošanai un atkārtotas izmantošanas sistēmas darbības nodrošināšana;
- Reģiona atkritumu ražotāju (t.sk. sadzīves, ražošanas un bīstamie atkritumi), datu bāzes uzturēšana, informācijas apkopošana par reģionā strādājošajiem atkritumu apsaimniekošanas komersantiem, pieejamo infrastruktūru un darbības rezultātiem;
- Ar mājkompostēšana saistīto reģistru izveide un uzturēšana;
- Informācijas sagatavošana un ziņošana valsts iestādēm par atkritumu apsaimniekošanas sektorā noteikto sadzīves atkritumu pārstrādes un reģenerācijas mērķu sasniegšanu atkritumu apsaimniekošanas reģionā;
- Pārstrādei sagatavoto materiālu /pārstrādes galaproduktu realizācijas un izmantošanas organizēšana, īpaši attiecībā uz bioloģisko atkritumu pārstrādes galaproduktu un NAIK;
- Reģionālā vides izglītības un kompetences centra (centru) darbības nodrošināšana.

Funkcijas attiecībā uz pašvaldībām, kurās AARC sniedz sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus:

- sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas pakalpojuma nodrošināšana;
- sadzīves atkritumu dalītās vākšanas pakalpojumu nodrošināšana;
- lokālo atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras objektu (kompostēšanas vietas un laukumi, šķirošanas stacijas) apsaimniekošana, apsaimniekošanas organizēšana.

7 Potenciālo plānā paredzēto pasākumu īstenošanas finansēšana

7.1 Finansējuma avotu vispārējs raksturojums

Kopumā vērtējot plānoto investīciju finansēšanas potenciālos avotus, var nošķirt atkritumu apsaimniekošanas komersantu pašu ieņēmumus, ko veido atkritumu apsaimniekošanas maksas, sadzīves atkritumu poligoniem – sabiedrisko pakalpojumu tarifs, kā arī citi pašu ieņēmumi un dotācijas, t.sk. ienākumi:

- ko veido ienākums, atbilstoši noteiktajiem atkritumu apsaimniekošanas tarifiem (atkritumu apsaimniekošanas maksai);
- ienākums no pārstrādei nododamo atkritumu realizācijas (plastmasa, papīrs, stikls, komposts, metāls, u.c.);
- ienākums no atkritumu apsaimniekošanas procesā radītajiem blakusproduktiem: gāze, siltumenerģija, elektroenerģija u.c.;
- citi ienākumi (papildus saistītie pakalpojumi un/vai produkti – piemēram, transports, konteineru noma, teritorijas noma, paplašināto ražotāja atbildības sistēmu maksājumi).

Jāatzīmē, ka no uzskaitītajiem ienākumu avotiem līdz ar depozīta sistēmas ieviešanu samazinās ieņēmumi no pārstrādei nodoto atkritumu realizācijas, jo tieši materiālu veidi ar augstāko likviditāti un realizācijas cenu (PET un alumīnija iepakojums) ir izņemti no sadzīves atkritumu plūsmas. Šo materiālu apjomu samazināšanās proporcionāli samazina arī RAS maksājumus par iepakojuma apsaimniekošanu. Rezultātā negūtos ieņēmumus nākas kompensēt no citiem ieņēmumu avotiem – pamatā paaugstinot atkritumu apsaimniekošanas maksu.

Otra potenciālā finansējuma avotu grupa ir ārējais finansējums, t.sk.

- kredītresursi;
- publiskais finansējums deleģējuma ietvaros;
- privātais finansējums Publiskās Privātās partnerības projekta ietvaros;
- ES fondu finansējums.

Attiecībā uz šiem finansējuma avotiem jāatzīmē, ka ietekmi uz atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma maksu neatstāj tikai ES fondu un citu finanšu instrumentu finansējums, kā arī publiskā finansējuma piesaiste. Attiecīgi šie resursi, pirmkārt, būtu izmantojami tādu pasākumu finansēšanā, kuru īstenošana bez ārējā finansējuma būtiski palielinātu atkritumu apsaimniekošanas maksu, tādējādi radot riskus attiecībā uz atkritumu radītāju maksāspēju.

7.2 Plānotās infrastruktūras uzturēšanas un citu pasākumu īstenošanas izmaksas

Ar atkritumu apsaimniekošanu saistīto izmaksu segšanā ir piemērojams princips “piesārņotājs – maksā”. Šis princips tiek īstenots, sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumiem piemērojot atkritumu apsaimniekošanas maksu, kas izteikta kā EUR/m³ vai EUR/t. Atkritumu radītājs apmaksā pakalpojumu proporcionāli izvestajam radīto atkritumu apjomam saskaņā ar atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzēja izsniegto rēķinu. Atkritumu apsaimniekošanas maksā atkritumu apsaimniekošanas komersants iekļauj visas ar pakalpojumu sniegšanu saistītās izmaksas, t.sk. maksu par sadzīves atkritumu un daļēti savāktu sadzīves atkritumu savākšanu, transportēšanu, sagatavošanu reģenerācijai/pārstrādei (gadījumos, kad komersants veic šādas darbības), šo darbību veikšanai nepieciešamā aprīkojuma, specializēto transportlīdzekļu izmaksas, atkritumu apglabāšanas izmaksas un dabas resursu nodokli par sadzīves atkritumu apglabāšanu. Kopumā vērtējot, īpaši, ja pakalpojumu sniedzējs ir izvēlēts Atkritumu apsaimniekošanas likuma 18. pantā noteiktajā kārtībā (ar maksimālo līguma darbības termiņu 7 gadi), korektam pienākumu un atbildības sadalījumam

investīciju finansēšanā, jāparedz, ka attiecīgais komersants finansē tikai tādas infrastruktūras, iekārtu un aprīkojuma iegādi, kuras normālais kalpošanas laiks nepārsniedz līguma darbības termiņu vai arī izmantotās iekārtas un aprīkojums (piemēram: specializētie transportlīdzekļi, konteineri) ir pārvietojams. Tādejādi tiek nodrošināts, ka investīciju atmaksāšanās periods un attiecīgi tā ietekme uz atkritumu apsaimniekošanas maksu ir sabalansēta.

Kas attiecas uz tādas infrastruktūras elementu izveidi, kuru normālais atmaksāšanās laiks pārsniedz atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma sniegšanas laiku, sākotnēji ir identificējams, ka daļā iecerēto pasākumu atbildīgais par pasākuma īstenošanu varētu būt publiskais sektors jeb tieši pašvaldības, tomēr, ņemot vērā plašās pašvaldību atbildības sfēras un izdevumu bāzi dažādām sociālajām funkcijām, pašvaldību finansēšanas iespējas no pašu resursiem ir ierobežotas. Kā arī, ņemot vērā, ka pašvaldībām nav tiešas saiknes ar atkritumu radītājiem, šajā gadījumā ir apgrūtināta principa “piesārņotājs – maksā” piemērošana, jo nepastāv mehānisms, kā pašvaldība tiešā veidā ieguldītos līdzekļus atgūst no atkritumu radītājiem. Šajā scenārijā, faktiski vienīgais risinājums ir izveidotās infrastruktūras iznomāšana atkritumu apsaimniekošanas komersantam, kas savas izmaksas iekļauj atkritumu apsaimniekošanas maksā, kuru, savukārt, proporcionāli sevis radītajam atkritumu apjomam maksās atkritumu radītājs.

Kā risinājums situācijai, lai pašvaldībai nebūtu jāveic investīcijas atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras izveidē, ir funkciju deleģēšana pašvaldības kapitālsabiedrībai, kas sniedz sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus un / vai veic AARC funkcijas. Pašvaldību kapitālsabiedrībai / AARC deleģējot pienākumu izveidot, piemēram, šķiroto atkritumu savākšanas laukumu, tiek nodrošināts, ka investīciju atmaksāšanās laiks ir atbilstošs infrastruktūras kalpošanas laikam, un infrastruktūra ir pašvaldības rīcībā neatkarīgi no komersanta, kas sniedz sadzīves atkritumu savākšanas pakalpojumu. Gadījumā, ja atkritumu apsaimniekošanas komersants, nav pašvaldības kapitālsabiedrība, pēc atkritumu apsaimniekošanas līguma darbības beigām, infrastruktūra joprojām paliek pašvaldības rīcībā, un var tikt nodota apsaimniekošanā nākamajam komersantam, kas konkursa kārtībā iegūst tiesības sniegt atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu attiecīgās pašvaldības teritorijā vai atkritumu apsaimniekošanas zonā. Šis pats princips ir attiecināms arī uz pārējo sadzīves atkritumu apsaimniekošanai nepieciešamo infrastruktūru – atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai iekārtām, pārstrādes iekārtām, piemēram, bioloģiski noārdāmo atkritumu kompostēšanas vietām. Tāpat pašvaldību kapitālsabiedrības, t.sk. finansiāli ietilpīgāku projektu īstenošanai, var piesaistīt ārējos finansējuma avotus – kredītresursus, kā arī ES fondu un citu finanšu instrumentu resursus.

7.3 Eiropas Savienības fondu finansējums

ES fondu 2021. – 2027. gada plānošanas perioda ietvaros atkritumu apsaimniekošanas sektora projektu atbalsts ir paredzēts specifiskā atbalsta mērķa (turpmāk SAM) 2.2.2. “Pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana” ietvaros. Apkopotā informācija ir balstīta uz plāna projekta sagatavošanas brīdī Vides aizsardzības un reģionālās attīstības mājaslapā atspoguļoto informāciju³⁰. SAM ietvaros ir paredzētas sekojošas aktivitātes un atbalstāmās darbības (atbilstoši VARAM paustajai informācijai SAM pasākumi tiks koriģēti):

- pasākums 2.2.2.1. Atkritumu šķirošana, pārstrāde un reģenerācija – atbalstāmās darbības - 1. kārtā: atkritumu pārstrādes iekārtu izveide, 2. kārtā: atkritumu pārstrādes jaudu

³⁰ <https://www.varam.gov.lv/lv/2021-2027-gada-eiropas-savienibas-finansu-planosanas-periods> (apmeklēts 27.06.2023.)

palielināšana, vides izglītības centru izveide vai paplašināšana, aprites ekonomikas centru izveide (lietu labošana, atgriešana aprītē, maiņa), dalīti vāktu atkritumu šķirošanas līniju modernizācija, IT risinājumi atkritumu uzskaitē un monitoringam, speciālu iekārtu, aprīkojuma iegāde pārstrādes veicināšanai, nešķirotu sadzīves atkritumu sagatavošana pārstrādei un reģenerācijai. Atbalsta likme – 1. kārtā – līdz 60% mazajiem uzņēmumiem, lielajiem komersantiem 30% + 10%, ja projekts tiek īstenots reģionā, kas tiesīgs saņemt Taisnīgas pārkārtošanās fonda finansējumu, 2. kārtā - līdz 85% sabiedriskā pakalpojuma darbībām, pārējām darbībām komerclikme atkarībā no izvēlēta valsts atbalsta regulējuma;

- pasākums 2.2.2.2. Atkritumu dalītā vākšana – atbalstāmās darbības - atkritumu dalītās vākšanas aprīkojuma un specializētu (dažāda veida atkritumiem) konteineru iegāde, dalītās vākšanas maršrutu izveidei specializētā autotransporta iegāde, atsevišķu atkritumu veidu (piemēram, bioloģisko atkritumu, tekstila, būvgrižu) dalītās vākšanas nodrošināšana, dalītās vākšanas laukumu un punktu izbūve. Atbalsta likme – līdz 60%;
- pasākums 2.2.2.3. Notekūdeņu dūņu pārstrāde – atbalstāmās darbības - atkritumu pārstrādes un reģenerācijas, tai skaitā biogāzes ieguves iekārtu jaudas palielināšana un jaunu jaudu nodrošināšana attiecībā uz notekūdeņu dūņu kā biogēno elementu pārstrādi. Atbalsta likme - līdz 85%;
- pasākums 2.2.2.4. Aprites ekonomikas principu ieviešana - atbalstāmās darbības - Aprites ekonomikas principu ieviešana ražošanā un pakalpojumos: attīstot otrreizēju un slēgtu materiālu ciklu tehnoloģiju un racionālu izejvielu un resursu izmantošanu; veicinot pāreju uz otrreizēji izmantojamu un videi nekaitīgu izejvielu izmantošanu ražošanas tehnoloģiskajos risinājumos ("safe by design"); ieviešot ekodizaina principus preču ražošanā un materiālu un iepakojuma izmantošanā; samazinot iepakojuma materiālu ietilpību un palielinot pārstrādājamību un ilglietojamību (atkārtotu lietošanu, preču labošanas pakalpojumu attīstība); inovatīvu aprites uzņēmējdarbības modeļu izstrāde, izmantojot ekoeфекtīvu tehnoloģiju un ekoinovāciju ieviešanu un industriālās simbiozes veicināšanu. Atbalsta likme - līdz 50%.

Vērtējot plāna pārskata periodā paredzētos ES fondu atbalsta pasākumus un plānotās atbalsta likmes, var secināt, ka atbalstāmo aktivitāšu loks zināmā mērā ir plašs un atbilstošs sektora attīstības vajadzībām, vienlaikus, atbalsta likmes tādiem pasākumiem, kas nav attiecināmi uz sabiedriskā pakalpojuma sniegšanu visticamāk nepārsniegs 40% no attiecināmajām izmaksām. Bažas rada arī kopējais pieejamais finansējuma apjoms - piemēram pasākumā 2.2.2.2. "Atkritumu dalītā vākšana", neskatoties uz virkni jaunām dalīti savācamo atkritumu plūsmām, kopējais finansējuma apjoms Latvijai ir 4,0 milj. EUR, kas pirmšķietami būs nepietiekams visu nepieciešamo pasākumu finansēšanai. Tāpat jāatzīmē, ka pasākumos 2.2.2.3. "Notekūdeņu dūņu pārstrāde" finansējums ir pieejams tikai notekūdeņu attīrīšanas iekārtu dūņu pārstrādei, savukārt pasākuma 2.2.2.4. "Aprites ekonomikas principu ieviešana" finanšu atbalsta saņemšanai, atkritumu apsaimniekošanas sektora projekti faktiski nekvalificējās nevienai no atbalstāmajām darbībām.

7.4 Plānā paredzēto pasākumu investīciju izmaksu novērtējuma sagatavošana

Plānā paredzēto pasākumu īstenošanas investīciju izmaksu novērtējums sagatavots indikatīvi novērtējot potenciālās izmaksas. Investīciju programmā iekļauti nodaļā 5.3. raksturotie prioritāri īstenojamie pasākumi, plāna īstenošanas laikā precīzas pasākumu izmaksas nosakāmas atbilstoši īstenošanas brīža situācijai, sagatavojot projektu tehniskos pamatojumus un veicot izmaksu un ieguvumu analīzi. Investīciju izmaksu novērtējumā ietverts provizorisks izmaksu sadalījums starp finansējuma avotiem, t.sk. atkritumu apsaimniekošanas reģionālais centrs, atkritumu apsaimniekošanas komersanti, pašvaldību līdzekļi, ES fondu un citu ārēju projektu finansējums.

Jāatzīmē, ka tā kā plāna sagatavošanas laikā nav izstrādāti dokumenti, kas regulē ES KF finansējuma piešķiršanu ES fondu 2021. – 2027. gada plānošanas perioda ietvaros, pieejamā finansējuma apmērs, atbalstāmās darbības un līdzfinansējuma likmes var mainīties. Kopsavilkumu par plāna pārskata periodā īstenojamām aktivitātēm un investīciju izmaksām skat. tabulā (Tabula 7-1).

Tabula 7-1 Plāna pārskata periodā īstenojamo pasākumu investīciju izmaksu novērtējums EUR

Nr.p.k.	Aktivitāte /pasākums/ funkcijas nodrošināšana	Sasaiste ar VRAAP Tab. 8.1. pasākumu īstenošanas laika grafiks un prioritārais saraksts	Summa kopā EUR	AARC finansējums EUR	Atkritumu apsaimniekošanas un privāto komersantu finansējums EUR	Pašvaldību finansējums EUR	ES fondu un citu ārēju projektu finansējums
1.	Atkritumu dalītās vākšanas infrastruktūras attīstība						
1.1.	Atkritumu dalītās vākšanas (t.sk. BNA) infrastruktūras attīstība un pārklājuma paplašināšana.	1.1., 1.2.	1 100 000		440 000		660 000
1.2.	Šķiroto atkritumu savākšanas laukumu infrastruktūras paplašināšana (viedais EKO laukums Dzelzceļa ielā, Valmierā un mobilais EKO laukums, mobilais EKO laukums lauku reģionu apkalpošanai)	1.3., 1.7., 1.8.	2 800 000		1 120 000		1 680 000
1.3.	Atkritumu apsaimniekošanas kontroles un reģistrācijas sistēmas attīstība (BNA mājkompostēšanas reģistra izveide)	1.1., 6.3.	200 000	30 000			170 000
1.4.	Tekstila atkritumu dalītās vākšanas infrastruktūras paplašināšana	1.4.	150 000		60 000		90 000
1.5.	Atkritumu dalītās vākšanas tīrās degvielas un bezemisiju transporta parka attīstība (Iepakojuma un BNA dalītajai vākšanai)	3.21.	2 000 000		800 000		1 200 000
2	AARC "Daibe" infrastruktūras attīstība						

Nr.p.k.	Aktivitāte /pasākums/ funkcijas nodrošināšana	Sasaiste ar VRAAP Tab. 8.1. pasākumu īstenošanas laika grafiks un prioritārais saraksts	Summa kopā EUR	AARC finansējums EUR	Atkritumu apsaimniekošanas un privāto komersantu finansējums EUR	Pašvaldību finansējums EUR	ES fondu un citu ārēju projektu finansējums
2.1.	Bioloģisko noārdāmo atkritumu pārstrādes rūpnīcas "Daibe"**	3.1.	9 340 000		3 633 599		5 706 401
2.2.	Atkritumu apglabāšanas IV krātuves izbūve	3.10.	2 636 878		2 636 878		
2.3.	Ražošanas ēkas ar pieguļošo teritoriju būvniecība*	3.2.	1 575 632			745 632	830 000
2.4.	Atkritumu reģenerācijas iekārtas (ražošanas ēkai)	3.2.	1 600 000		1 600 000		
2.5.	II. Atkritumu apglabāšanas krātuves rekultivācija	3.11.	797 000		797 000		
2.6.	Energoefektivitātes paaugstināšanas un AER pašapgādes veicināšanas pasākumi		250 000		175 000		75 000
2.7.	Dalīti vāktu atkritumu reģenerācijas centra izveide	3.3.	5 500 000	3 300 000			2 200 000
2.8.	Biometāna attīrīšanas/bagātināšanas iekārtās un uzpildes stacijas izveide.	3.7.	1 600 000		1 120 000		480 000
2.9.	Ražošanas notekūdeņu (t.sk. infiltrāta) bioloģiskās priekšattīrīšanas iekārtas izbūve	3.12.	2 100 000	2 100 000			
2.10.	Poligona infrastruktūras attīstība (tehnikas novietnes paplašināšana, transporta līdzekļu un konteineru mazgāšanas laukuma un iekārtu izbūve).		1 100 000	1 100 000			
2.11.	Būvniecības un būvju nojaukšanas, ražošanas, liela izmēra atkritumu mobilo reģenerācija iekārtu iegāde un uzstādīšana.	3.4.	1 800 000	900 000			900 000
2.12.	Vidzemes reģiona centralizētas NAI dūņu pārstrādes iekārtas izveide	3.6.	9 600 000			9 600 000	

Nr.p.k.	Aktivitāte /pasākums/ funkcijas nodrošināšana	Sasaiste ar VRAAP Tab. 8.1. pasākumu īstenošanas laika grafiks un prioritārais saraksts	Summa kopā EUR	AARC finansējums EUR	Atkritumu apsaimniekošanas un privāto komersantu finansējums EUR	Pašvaldību finansējums EUR	ES fondu un citu ārēju projektu finansējums
2.13.	Bioloģisko atkritumu pārstrādes rezultātā iegūtā komposta apstrādes sistēmas pilnveidošana	3.1.	1 250 000	187 500			1 062 500
2.14.	Jauna biogāzes koģenerācijas stacijas izbūve	3.1.	250 000		250 000		
2.15.	Poligona "Kaudzītes" infiltrāta un gāzes apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošana***	3-15.-3.19.	2 500 000	2 500 000			
2.16.	Poligona "Kaudzītes" bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošana	3.14.; 3.20.	350 000	175 000			175 000
3.	Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi						
3.1.	Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi, kas vērsti uz atkritumu rašanās novēršanu.	5.1.-5.3.	440 000	220 000			220 000
3.2.	Reģionālā vides mūžizglītības un kompetences centra darbības nodrošināšana (URDA piebūve)	5.4.	1 500 000	750 000			750 000
4.	Atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai infrastruktūra						
4.1.	Atkārtotai izmantošanai derīgu preču pārbaudes un labošanas centra izveide (Vidzemes reģiona aprites centrs Dzelzceļa ielā, Valmierā)	2.1.,2.2.	2 900 000	1 450 000			1 450 000
5.	Lokālās atkritumu pārstrādes infrastruktūras attīstība						
5.1.	Lokālo atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai iekārtu darbības pilnveidošana	4.2.	500 000	500 000			250 000
7.	AARC izveide un darbība						
7.1.	AARC biroja izveide, tehniskais nodrošinājums	6.1.-6.2.	540 000	540 000			

Nr.p.k.	Aktivitāte /pasākums/ funkcijas nodrošināšana	Sasaiste ar VRAAP Tab. 8.1. pasākumu īstenošanas laika grafiks un prioritārais saraksts	Summa kopā EUR	AARC finansējums EUR	Atkritumu apsaimniekošanas un privāto komersantu finansējums EUR	Pašvaldību finansējums EUR	ES fondu un citu ārēju projektu finansējums
7.3.	Pašvaldību deleģēto uzdevumu izpildes nodrošināšana	6.1.-6.2.	450 000			450 000	
8	Pētījumu un plānu izstrāde						
8.1.	Dalība starptautiskos R&D projektos saistītus ar problemātisku atkritumu plūsmu reģenerācijas veicināšanu un aprites ekonomikas principu praktisku ieviešanu		150 000	150 000			
9	Citi						
9.1.	Pasākumi bīstamo atkritumu identificēšanas un vides ietekmes mazināšanai apglabāšanas poligona darbībā (radiācijas detektors, darba aizsardzības pasākumi un tml.)		250 000				
9.2.	No atkritumiem iegūta kurināmā reģenerācijas iekārtas (R1) izveide elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanai koģenerācijas ciklā.	3.5.	12 000 000		12 000 000		
9.3.	Ražošanas atkritumu reģenerācijas iekārtu izveide (stikla šķiedras atkritumu izejvielā bāzētu būvmateriālu ražotne)		4 500 000		4 500 000		3 825 000
KOPĀ			70 629 510	13 902 500	28 692 477	10 795 632	21 723 901

*ES KF 2014-2020 finansējums

**Citi finanšu instrumenti

*** poligona "Kaudzītes" finansējums

Kopējais plānā paredzēto pasākumu īstenošanai nepieciešamo investīciju maksimālais apjoms tiek lēsts ~70,6 milj. EUR apmērā (t.sk. izmaksas bioloģisko atkritumu pārstrādes rūpnīcas, ražošanas ēkas ar pieguļošo teritoriju izveidei AARC "Daibe", kas tiek līdzfinansētas no iepriekšējā ES KF finanšu plānošanas

perioda līdzekļiem un atkritumu reģenerācijas iekārtas (ražošanas ēkai) un atkritumu apglabāšanas IV kārtas krātuves izbūve, par kopējo summu 15,15 milj. EUR).

Precīzs finansējuma sadalījums pa finansējuma avotiem būs zināms pēc ES KF pasākumu īstenošanas nosacījumu apstiprināšanas. Nepieciešamo investīciju apjoms pa pasākumu grupām ir sekojošs:

- Atkritumu dalītās vākšanas sistēmas attīstība – 6,25 milj. EUR;
- AARC infrastruktūras attīstība – 42,3 milj. EUR;
- Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi – 1,94 milj. EUR;
- Atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai infrastruktūra – 2,9 milj. EUR;
- Lokālās atkritumu pārstrādes infrastruktūras attīstība – 0,5 milj. EUR;
- AARC izveide un darbība – 0,99 milj. EUR;
- Pētījumu un plānu izstrāde – 0,15 milj. EUR;
- Citi – 16,8 milj. EUR.

8 Plānotie pasākumi – prioritārais saraksts, īstenošanas laika grafiks

Vidzemes RAAP iekļauto prioritāri īstenojamo pasākumu ieviešanas kopsavilkums un laika grafiks atspoguļots tabulā, skat. tabulu (Tabula 8-1). Laika grafiks sagatavots vadoties no normatīvajos aktos noteiktajiem termiņiem atsevišķu aktivitāšu īstenošanai, kā arī ņemot vērā atkritumu apsaimniekošanas sektora attīstībai un pakalpojuma sniegšanas kvalitātes uzlabošanai nepieciešamos pasākumus.

Tabula 8-1 Plānā paredzēto pasākumu īstenošanas laika grafiks un prioritārais saraksts

Nr.p.k.	Aktivitāte / funkcija	Piezīmes / Īstenošanas vieta	Atbildīgais par izpildi	Ieviešanas laika grafiks					Prioritāte (1-3)
				2023	2024	2025	2026	2027	
1.	Atkritumu dalītās vākšanas infrastruktūras attīstība								
1.1.	BioA dalītās vākšanas sistēmas izveide	Pilsētas, aglomerācijas	AAK	x	x				1.
1.2.	Individuālo dalītās vākšanas konteineru uzstādīšanas pakalpojuma pieejamības paplašināšana	Pilsētas, aglomerācijas	AAK	x	x	x	x	x	1.
1.3.	Publiski pieejamo SADSP skaita nodrošināšana atbilstoši normatīvo aktu prasībām	VAAR	AAK	x	x	x	x	x	2.
1.4.	Tekstila atkritumu dalītās vākšanas sistēmas izveide	VAAR	AAK + RAS	x					1.
1.5.	Sadzīves bīstamo atkritumu dalītās vākšanas sistēmas pilnveidošana	VAAR (galvenokārt izmantojot ŠASL infrastruktūru)	AAK		x	x			1.
1.6.	ŠASL pilnveidošana jaunu dalīto atkritumu veidu pieņemšana atbilstoši pieprasījumam	Izmantojot ŠASL infrastruktūru	AAK	x	x	x			1.
1.7.	Jaunu ŠASL izveide	VAAR	Pašv. / AARC		x	x			1.
1.8.	Viedo ŠASL izveide	Valmiera	AARC	x	x				2.
2.	Atkritumu sagatavošana atkārtotai izmantošanai								
2.1.	Atkārtotai izmantošanai piemērotu preču savākšanas sistēmas izveide	Izmantojot ŠASL infrastruktūru	AARC / NVO / Pašv.		x	x	x	x	1.
2.2.	Atkārtotai izmantošanai derīgu preču pārbaudes un labošanas centra izveide	Valmiera (apvienojot ar viedo ŠASL)	AARC / NVO / Pašv.		x	x	x		1.
3.	AARC infrastruktūras attīstība								

Nr.p.k.	Aktivitāte / funkcija	Piezīmes / Īstenošanas vieta	Atbildīgais par izpildi	Ieviešanas laika grafiks					Prioritāte (1-3)
				2023	2024	2025	2026	2027	
3.1.	Bioloģisko atkritumu pārstrādes rūpnīca	AARC "Daibe"	AARC	x					1.
3.2.	Jauna ražošanas ēka un saistītie darbi	AARC "Daibe"	AARC	x	x				1.
3.3.	Dalīti vāktu atkritumu pāršķirošanas līnijas rekonstrukcija (t.sk. mobilā stikla šķirošanas līnija)	AARC "Daibe"	AARC	x		x			2.
3.4.	Būvniecības atkritumu mobilās pārstrādes iekārtas (smalcinātājs, sijātājs)	AARC "Daibe"	AARC				x		3.
3.5.	NAIK (RDF) kurināmā sagatavošanas līnija (NIR atdalītājs, sekundārais smalcinātājs, APC angārā pagarinājums 12m)	AARC "Daibe"	AARC			x			2.
3.6.	Vidzemes reģiona centralizēta NAI dūņu pārstrādes iekārta (dūņu anaerobā fermentēšana, žāvēšana, mobilā dūņu prese dūņu savākšanai no mazajām NAI)	AARC "Daibe"	AARC *(plānots 2028.gadā)					*	3.
3.7.	Biometāna attīrīšanas/bagātināšanas iekārtās un konteinertipa uzpildes stacija	AARC "Daibe"	AARC		x				3.
3.8.	AARC Daibe ritošās tehnikas pārbūve uz biometāna izmantošanu	AARC "Daibe"	AARC				x		3.
3.9.	Jauna biogāzes koģenerācijas stacija (250kW, BioA rūpnīcas biogāzei)	AARC "Daibe"	AARC				x		3.
3.10.	IV. atkritumu apglābšanas krātuves būvniecība	AARC "Daibe"	AARC	x					1.
3.11.	II. Atkritumu krātuves rekultivācija	AARC "Daibe"	AARC			x			2.
3.12.	Ražošanas notekūdeņu bioloģiskās priekšattīrīšanas iekārtas	AARC "Daibe"	AARC					x	1.
3.13.	Reversās osmozes attīrīšanas iekārtas iegāde	AARC "Daibe"	AARC				x		1.
3.14.	Kompostēšanas laukuma labiekārtošana	SAP "Kaudzītes"	SAP "Kaudzītes"	x					2.
3.15.	Poligona gāzes savākšanas un utilizācijas sistēmas izbūve	SAP "Kaudzītes"	SAP "Kaudzītes"	x					1.
3.16.	Atkritumu krātuves pārdalīšana 2 daļās - tīrā un netīrā	SAP "Kaudzītes"	SAP "Kaudzītes"	x					1.
3.17.	Atkritumu krātuves daļēja pārklāšana nokrišņu filtrācijas samazināšanai	SAP "Kaudzītes"	SAP "Kaudzītes"		x				1.
3.18.	Infiltrāta koncentrāta apstrādes tehnoloģisko iekārtu iegāde	SAP "Kaudzītes"	SAP "Kaudzītes"		x				2.
3.19.	Infiltrāta koncentrāta infiltrācijas sistēma atkritumu noglabāšanas krātuvē	SAP "Kaudzītes"	SAP "Kaudzītes"	x	x	x			1.
3.20.	Bioloģisko atkritumu pārstrādes iekārtas izbūve	SAP "Kaudzītes"	SAP "Kaudzītes"			x	x	x	3.

Nr.p.k.	Aktivitāte / funkcija	Piezīmes / Īstenošanas vieta	Atbildīgais par izpildi	Ieviešanas laika grafiks					Prioritāte (1-3)
				2023	2024	2025	2026	2027	
3.21	Specializētā bioloģisko atkritumu savākšanas autotransporta iegāde bioloģisko atkritumu pārstrādes nodrošināšanai reģiona līmenī	VAAR	AARC		x	x			1.
4.	Lokālā atkritumu apstrādes infrastruktūra								
4.1.	BioA mājkompostēšanas sistēmas izveide	VAAR	AARC	x					1.
4.2.	Bioloģisko atkritumu kompostēšanas vietu ierīkošana	VAAR	AAK			x			3.
4.3.	No atkritumiem iegūta kurināmā reģenerācijas iekārtas	VAAR	AAK				x	x	3.
4.4.	Stiklašķiedras ražošanas atkritumu pārstrādes iekārtas	VAAR	AAK			x	x		2.
5.	Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi								
5.1.	Regulāri sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi par iespējām un īstenojamām darbībām radītā atkritumu apjoma samazināšanas veicināšanai	VAAR	AARC / AAK / RAS	x	x	x	x	x	1.
5.2.	Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi uzsākot jaunas atkritumu plūsmas dalīto vākšanu, ieviešot atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai sistēmu, u.c.	VAAR	AARC / AAK / RAS	x	x	x	x	x	1.
5.3.	Regulāri sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi par atkritumu apsaimniekošanas sistēmas darbību reģionā	VAAR	AARC / AAK / RAS	x	x	x	x	x	1
5.4.	Vides izglītības centra īstenotas aktivitātes	AARC "Daibe" VAAR	AARC	x	x	x	x	x	1.
6.	Informācijas apkopošana un datu bāzu uzturēšana								
6.1.	Vienotas atkritumu ražotāju /pakalpojumu sniedzēju datu bāzes izveide, savstarpējās informācijas apmaiņas starp pašvaldībām, atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzējiem nodrošināšana	VAAR	AARC		x	x	x	x	3.
6.2.	Sistēmas / rīka izveide atkritumu radītāju nodrošināšanai ar nepieciešamo informāciju par atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu, t.sk. dažādu atkritumu plūsmu dalītās vākšanas iespējām, atkritumu izvešanas pakalpojumiem, grafikiem u.c.	VAAR	AARC		x	x	x	x	3.
6.3.	Mājkompostēšanas dalībnieku reģistra izveide un uzturēšana	VAAR	AARC	x	x	x	x	x	1.

9 Atbilstība plānošanas dokumentiem un normatīvajiem aktiem atkritumu apsaimniekošanas jomā

Zemāk sniegtajā tabulā ir norādīti 8.1. tabulā apkopoto pasākumu atbilstība AAVP 2021. – 2028. gadam noteiktajiem stratēģiskie virsmērķiem, 3.2. nodaļā izvirzītajiem Reģionālā līmenī sasniedzamajiem mērķiem, kas vērsti uz atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma kvalitātes un pieejamības uzlabošanu un atbilstību pasākumiem, ko ir iekļāvušas Pašvaldības savos plānošanas dokumentos. Plāna noteiktie pasākumi nodrošina gan AAVP, gan Reģiona līmeņa izvirzīto mērķu sasniegšanu, kā arī atbilst Pašvaldības noteiktajiem pasākumiem.

Tabula 9-1 Atbilstība AAVP, Plāna mērķiem un pašvaldību noteiktajiem pasākumiem

Nr.p.k.	Aktivitāte / funkcija	Atbilstība AAVP mērķiem ³¹	Atbilstība Plāna mērķiem ³²	Atbilstība pašvaldību noteiktajiem pasākumiem ³³
1.1.	Bioloģiski noārdāmo atkritumu dalītās vākšanas sistēmas izveide	M1, M2, M3, M4	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4,	VALN-193, CN-27, SMN- R15.59.4., BN-A3.3.3.2., SAN-R26.1
1.2.	Individuālo dalītās vākšanas konteineru uzstādīšanas pakalpojuma pieejamības paplašināšana	M1, M2, M3, M4	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4,	VALN-194, CN-U 4.3.2., CN-27, SMN-R15.59.1., , BN-A3.3.3.3
1.3.	Publiski pieejamo SADSP skaita nodrošināšana atbilstoši normatīvo aktu prasībām	M1, M2, M3	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4,	VALN-194, CN-U 4.3.2., CN-27, SMN-R15.59.2., LN-3.2.3.-1., BN-A3.3.3.3
1.4.	Tekstila atkritumu dalītās vākšanas sistēmas izveide	M1, M2, M3, M4,	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4,	VALN-194, CN-27, SMN- R15.59.4., LN-3.2.3.-2., SAN-R26.1
1.5.	Sadzīves bīstamo atkritumu dalītās vākšanas sistēmas izveide	M1, M2, M3	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4,	VALN-194, CN-27, SMN- R15.59.4., LN-3.2.3.-2., SAN-R26.1
1.6.	ŠASL pilnveidošana jaunu dalīto atkritumu veidu pieņemšanai	M1, M3, M4	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4,	VALN-194 , CN-27, GN-UE3.2.1.-4
1.7.	Jaunu ŠASL izveide	M1, M4	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4,	VALN-194, CN-27, GN-UE3.2.1.-4, LN-3.2.3.-1., SAN-R26.7.
1.8.	Viedo ŠASL izveide	M1, M4	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4,	VALN-194, CN-27, GN-UE3.2.1.-4
2.1.	Atkārtotai izmantošanai piemērotu preču sagatavošanas sistēmas izveide	M1, M4	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4,	VALN-181, CN-27
2.2.	Atkārtotai izmantošanai derīgu preču pārbaudes un labošanas centra izveide	M1, M4	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4,	VALN-181, CN-27

³¹ Atbilstoši kodiem Plāna 3.1. nodaļā

³² Atbilstoši kodiem Plāna 3.3. nodaļā

³³ Atbilstoši kodiem Plāna 5.3. nodaļā

Nr.p.k.	Aktivitāte / funkcija	Atbilstība AAVP mērķiem ³¹	Atbilstība Plāna mērķiem ³²	Atbilstība pašvaldību noteiktajiem pasākumiem ³³
3.1.	Bioloģisko atkritumu pārstrādes rūpnīca (AARC "Daibe")	M1, M2, M3	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4, RM 6	VALN-193, CN-27
3.2.	Jauna ražošanas ēka un saistītie darbi (AARC "Daibe")	M1, M2, M3	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4, RM 6	CN-27
3.3.	Dalīti vāktu atkritumu pāršķirošanas līnijas rekonstrukcija (t.sk. mobilā stikla šķirošanas līnija) (AARC "Daibe")	M1, M2, M3	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4, RM 6	CN-27
3.4.	Būvniecības atkritumu mobilās pārstrādes iekārtas (smalcinātājs, sijātājs) (AARC "Daibe")	M1, M2, M3	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4, RM 6	CN-27
3.5.	NAIK (RDF) kurināmā sagatavošanas līnija (AARC "Daibe")	M1, M2, M3	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4, RM 6	CN-27
3.6.	Vidzemes reģiona centralizēta NAI dūņu pārstrādes iekārta (dūņu anaerobā fermentēšana, žāvēšana, mobilā dūņu prese dūņu savākšanai no mazajām NAI)	M1, M2, M3	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4, RM 6	CN-27
3.7.	Biometāna attīrīšanas/bagātināšanas iekārtās un konteinertipa uzpildes stacija	M1, M2, M3	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4, RM 6	CN-27
3.8.	AARC Daibe ritošās tehnikas pārbūve uz biometāna izmantošanu	M1, M4	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4, RM 6	CN-27
3.9.	Jauna biogāzes koģenerācijas stacija (250kW, BioA rūpnīcas biogāzei) (AARC "Daibe")	M1, M4	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4, RM 6	CN-27
3.10.	IV. atkritumu apglābšanas krātuves būvniecība (AARC "Daibe")	M1, M2	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4, RM 6	CN-27
3.11.	II. Atkritumu krātuves rekultivācija (AARC "Daibe")	M1, M2	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4, RM 6	CN-27
3.12.	Ražošanas notekūdeņu bioloģiskās priekšattīrīšanas iekārtas	M1, M2	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4, RM 6	VALN-193
3.13.	Reversās osmozes attīrīšanas iekārtas iegāde	M1, M2	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4, RM 6	CN-27
3.14.	Kompostēšanas laukuma labiekārtošana	M1, M2	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4, RM 6	CN-27
3.15.	Poligona gāzes savākšanas un utilizācijas sistēmas izbūve	M1, M2	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4, RM 6	CN-27
3.16.	Atkritumu krātuves pārdalīšana 2 daļās - tīrā un netīrā	M1, M2	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4, RM 6	CN-27
3.17.	Atkritumu krātuves daļēja pārklāšana nokrišņu filtrācijas samazināšanai	M1, M2	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4, RM 6	CN-27

Nr.p.k.	Aktivitāte / funkcija	Atbilstība AAVP mērķiem ³¹	Atbilstība Plāna mērķiem ³²	Atbilstība pašvaldību noteiktajiem pasākumiem ³³
3.18.	Infiltrāta koncentrāta apstrādes tehnoloģisko iekārtu iegāde	M1, M2	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4, RM 6	CN-27
3.19.	Infiltrāta koncentrāta infiltrācijas sistēma atkritumu noglabāšanas krātuvē	M1, M2	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4, RM 6	CN-27
3.20.	Bioloģisko atkritumu pārstrādes iekārtas izbūve	M1, M2	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4, RM 6	CN-27
3.21.	Specializētā bioloģisko atkritumu savākšanas autotransporta iegāde bioloģisko atkritumu pārstrādes nodrošināšanai reģiona līmenī	M1, M2	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4, RM 6	CN-27
4.1.	BioA mājkompostēšanas sistēmas izveide	M1, M4	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4, RM 6	CN-27
4.2.	Bioloģisko atkritumu kompostēšanas vietu ierīkošana	M1, M4	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4, RM 6	CN-27
5.1.	Regulāri sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi par iespējām un īstenojamām darbībām radītā atkritumu apjoma samazināšanas veicināšanai	M1, M4	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4, RM 6	CN-27
5.2.	Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi uzsākot jaunas atkritumu plūsmas dalīto vākšanu, ieviešot atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai sistēmu, u.c.	M1, M4	RM 1, RM 2, RM 3, RM 4, RM 6	CN-27
5.3.	Regulāri sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi par atkritumu apsaimniekošanas sistēmas darbību reģionā	M1, M3	RM 5	CN-U 4.3.1. CN-U 4.3.1., CN-U 4.3.2., BN-A3.3.3.1., SAN-R26.34., VALN- U3
5.4.	Vides izglītības centra īstenotas aktivitātes	M1, M2, M3	RM 5	CN-U 4.3.1. CN-U 4.3.1., CN-U 4.3.2., BN-A3.3.3.1., SAN-R26.34., VALN- U3
6.1.	Vienotas atkritumu ražotāju /pakalpojumu sniedzēju datu bāzes izveide, savstarpējās informācijas apmaiņas starp pašvaldībām, atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzējiem nodrošināšana	M1, M2, M3	RM 7	VALN-302, SAN-R26.6.
6.2.	Sistēmas / rīka izveide atkritumu radītāju nodrošināšanai ar nepieciešamo informāciju par atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu, t.sk. dažādu atkritumu plūsmu dalītās vākšanas iespējām, atkritumu izvešanas pakalpojumiem, grafikiem u.c.	M1, M2, M3	RM 7	VALN-302, SAN-R26.6.
6.3.	Mājkompostēšanas dalībnieku reģistra izveide un uzturēšana	M1, M2, M3	RM 7	M1, M2, M3

Zemāk sniegtajā tabulā ir identificēti sasniedzamie mērķi un rezultāti attiecībā uz atkritumu dalīto savākšanu un sagatavošanu atkārtotai izmantošanai, un pārstrādei būtiskākajiem atkritumu veidiem un plūsmām, kas izriet ES direktīvu prasībām un, kas ir noteiktas MK 2021. gada 26. oktobra noteikumos Nr. 712 "Atkritumu dalītas savākšanas, sagatavošanas atkārtotai izmantošanai, pārstrādes un materiālu reģenerācijas noteikumi". Plāna noteiktie pasākumi nodrošina atkritumu dalītai savākšanai un sagatavošanai atkārtotai izmantošanai un pārstrādei rādītāju sasniegšanu, kas prasīs ievērojamu resursu ieguldījumu. skat. Tabulu (Tabula 9-2).

Tabula 9-2 sasniedzamie rādītāji

Nr.p.k	Politikas rezultāts un attiecīgais rezultatīvais rādītājs	Plāna pasākumi, kas nodrošina politikas rezultāta izpildi
1	līdz 2023. gada 1. janvārim izveidota dalītas savākšanas sistēma tekstilmateriāliem	1.4.
2	nodrošināt, ka līdz 2023. gada 31. decembrim bioloģiskie atkritumi ir vai nu atdalīti un pārstrādāti rašanās vietā, vai savākti dalīti un nav sajaukti ar citiem atkritumu veidiem	1.1., 3.1., 3.20, 3.21.
3	līdz 2025. gadam atkārtotai izmantošanai sagatavoto un pārstrādāto sadzīves atkritumu apjomu palielināt vismaz līdz 55 % pēc masas	1.2., 1.3., 1.7., 1.8., 2.1., 2.2., 3.1., 3.2., 3.3., 3.4., 3.5., 3.6., 3.7., 3.8., 3.9., 3.10., 3.11., 3.12., 3.13., 3.14., 3.15., 3.16., 3.17., 3.18., 3.19., 3.20., 3.21., 4.1., 4.2., 5.1., 5.2., 5.3., 5.4. 6.1., 6.2., 6.3.
4	līdz 2030. gadam atkārtotai izmantošanai sagatavoto un pārstrādāto sadzīves atkritumu apjomu palielināt vismaz līdz 60 % pēc masas	1.2., 1.3., 1.7., 1.8., 2.1., 2.2., 3.1., 3.2., 3.3., 3.4., 3.5., 3.6., 3.7., 3.8., 3.9., 3.10., 3.11., 3.12., 3.13., 3.14., 3.15., 3.16., 3.17., 3.18., 3.19., 3.20., 3.21., 4.1., 4.2., 5.1., 5.2., 5.3., 5.4. 6.1., 6.2., 6.3.
5	līdz 2035. gadam atkārtotai izmantošanai sagatavoto un pārstrādāto sadzīves atkritumu apjomu palielināt vismaz līdz 65 % pēc masas;	1.2., 1.3., 1.7., 1.8., 2.1., 2.2., 3.1., 3.2., 3.3., 3.4., 3.5., 3.6., 3.7., 3.8., 3.9., 3.10., 3.11., 3.12., 3.13., 3.14., 3.15., 3.16., 3.17., 3.18., 3.19., 3.20., 3.21., 4.1., 4.2., 5.1., 5.2., 5.3., 5.4. 6.1., 6.2., 6.3.
6	no 2020. gada, vismaz 70 % pēc svara nebīstamo būvgružu un ēku nojaukšanas atkritumi, sagatavoti atkārtotai izmantošanai, pārstrādei un citai materiāla reģenerācijai, tostarp aizbēršanai	1.2., 1.3., 1.7., 1.8., 2.1., 2.2., 3.1., 3.2., 3.3., 3.4., 3.5., 3.6., 3.7., 3.8., 3.9., 3.10., 3.11., 3.12., 3.13., 3.14., 3.15., 3.16., 3.17., 3.18., 3.19., 3.20., 3.21., 4.1., 4.2., 5.1., 5.2., 5.3., 5.4. 6.1., 6.2., 6.3.
7	līdz 2025. gada 1. janvārim izveidota dalītas savākšanas sistēma sadzīves bīstamajiem atkritumiem	1.3., 1.5., 1.6.,
8	nodrošināt, ka līdz 2035. gadam poligonos apglabāto sadzīves atkritumu īpatsvars ir samazinājies līdz 10 % no kopējā radīto sadzīves atkritumu daudzuma (pēc svara) vai ir vēl mazāks	1.2., 1.3., 1.7., 1.8., 2.1., 2.2., 3.1., 3.2., 3.3., 3.4., 3.5., 3.6., 3.7., 3.8., 3.9., 3.10., 3.11., 3.12., 3.13., 3.14., 3.15., 3.16., 3.17., 3.18., 3.19., 3.20., 3.21., 4.1., 4.2., 5.1., 5.2., 5.3., 5.4. 6.1., 6.2., 6.3.
9	Nodrošina, ka ne vēlāk kā līdz 2025. gada 31. decembrim pārstrādā mazākais 65 svara % no visa izlietotā iepakojuma,	1.2., 1.3., 1.7., 1.8., 2.1., 2.2., 3.1., 3.2., 3.3., 3.4., 3.5., 3.6., 3.7., 3.8., 3.9., 3.10., 3.11., 3.12., 3.13., 3.14., 3.15., 3.16., 3.17., 3.18., 3.19., 3.20., 3.21., 4.1., 4.2., 5.1., 5.2., 5.3., 5.4. 6.1., 6.2., 6.3.
10	Nodrošina, ka ne vēlāk kā līdz 2030. gada 31. decembrim pārstrādā mazākais 70 svara % no visa izlietotā iepakojuma,	1.2., 1.3., 1.7., 1.8., 2.1., 2.2., 3.1., 3.2., 3.3., 3.4., 3.5., 3.6., 3.7., 3.8., 3.9., 3.10., 3.11., 3.12., 3.13., 3.14., 3.15., 3.16., 3.17., 3.18., 3.19., 3.20., 3.21., 4.1., 4.2., 5.1., 5.2., 5.3., 5.4. 6.1., 6.2., 6.3.
11	Nodrošina ka no 2021.gada 14.augusta ir palielināts EEIA atkritumu savākšanas apjoms līdz 65 % no to EEI vidējā svara, kuras ir laistas Latvijas tirgū trīs iepriekšējos gados	1.2., 1.3., 1.7., 1.8., 2.1., 2.2., 3.1., 3.2., 3.3., 3.4., 3.5., 3.6., 3.7., 3.8., 3.9., 3.10., 3.11., 3.12., 3.13., 3.14., 3.15., 3.16., 3.17., 3.18., 3.19., 3.20., 3.21., 4.1., 4.2., 5.1., 5.2., 5.3., 5.4. 6.1., 6.2., 6.3.